

Pêvajoya Çareseriyê

Abdusamet Yîgît

weşanên

Pêvajoya çareseriyê@
@Abdusamet yigit
Mijar: Civak û dîrok
Çap 1
2025-Almanya-Berlin
Grafik: zendi şîyar

ISBN 968-4-949996-35-2

Pêşgotin:

Gotina pêvajoya çareseriyê wê di rengekê de wê yekem car wê di wê temenê de wê di sale 2015an de wê di rengekê de wê bikeve rojeve me de. Berî wê gelek caran birêz ocalan hewl da ku ew pêvajoyek aşîtiyê pêşbixê. Bi xabate xwe ya bi navê “ez li muhatabekê digerihiim’ de wê çerçoveya wê di rengekê de wê bi kûrehi wê bi salixkirina pirsgerêkê re wê werênê ser ziman. Di dewama wê de wê pêvajoyên ku wê piştre wê demekê agirbestê wê bide denezandin. Ev wê ji sale 1999 û heta 2004an wê di rengekê de wê bidomê. Lê piştî wê pêvajoya agirbestê bi hêrîşên rejima tirk re wê xira bibin û wê pêvajoyek şer a tûndî wê destpê bikê.

Piştî wê di rengekê de wê bi birêz ocalan re wê hevdîtin wê di awayekê ji rayagiştî wê girtî wê werina domandin. Wê demekê piştre wê di bin koordinatoriya beşir atalay de wê di rengekê de wê bi gotina “pêvajoya vekirinê’ wê di rengekê de wê were pêşxistin. Piştî wê di rengekê de wê ardogan wê demaku wê herê amedê wê bi gotinên weke ‘vekirina yekitiya milli û ya biratiyê’ wê bi lêvbikê. Di sale 2014an de wê di rengekê de wê pêvajo wê weke destpêbikê û wê di wê demê de wê bi hevdîtinan wê demek pêşkeve û wê bi wê re wê komên aqilmendan jî wê di rengekê de wê bîn bîn pêşxistin ku ew pêşevaniyê bi raportên ku ew amede bikin ji pêvajoyê re bikin. Piştî wê dema ku wê şerê DAÎŞê destpêkir, Ardogan wê bi gotina ‘derfeta domandina pêvajoyê nemaya û wê dawiyê li wê werênê. Di wê demê de wê pêşketinên li rojava û an sûrî wê weke hêncet wê werina nişandin. Di rengekê de wê bi gotinên weke dawîlêhatina şerê çekdarî wê ew wê di rengekê de wê were kirin.

Şerê çekdarî di sale 1984an de wê destpê bikê wê piştî wê gav bi gav wê bi civakî bûna wê re wê pêşkeve. Ev pêvajo wê li ser esasê xwestina kurdan a maf û azadi û bi teybetî statûya xwe re wê bidomê. Rejima tirk wê hertimî wê pêvajoyek inkarê a hişk wê li ser serê kurdan wê bidomênê û wê di wê temenê de wê nêzî ti maf û azadiya wan ku ew nasbikê wê nebê. Wê di wê temenê de wê piştî wê weke demekê nû wê piştî dilgirtina birêz ocalan wê ew care pêşî a di dîroka dewleta tirk de bê ku wê hevdîtinek bi wê rengê a bi navê pêvajoyê wê bikê bi kurdan re.

Di salên 2011an de wê hevdîtin wê di awayekê de wê hem li imraliyê wê bibin û hem wê li derve wê osloyê wê bi tevgera kurd û an rayadarên kurd re wê bibin. Ev wê piştre wê werina hanin li ser ziman. û wê werina ifşakirin. Lê dewletê piştî wê dawî li wan pêvajoyên hevdîtinan hani. Di

sale 2014an de wê zagonek bi navê 'bi dawî lê hanina terorê û çêkirina hevgirtin û yekitiya civakî de wê were derxistin û wê ji aliye serkokomarê demê abdullah gul ve were imzekirin û wê bikeve meriyetê. Wê navaroka wê zagotinê wê di wê rengê de bê:

Tesbîtkirina gavên ku di warên siyasî, hiqûqî, civakî-aborî, derûnî, çandî, mafên mirovan, ewlekarî û bêçekbûnê û mijarên girêdayî ji bo bidawîkirina terorê û xurtkirina pêkvejiyana civakî de bîn avêtin. Ger hewce bê dîtin, bi kes, sazî û rêxistinên navxwe û derveyî welat re biryara danîna têkilî, diyalog, hevdîtin û çalakîyên bi vî rengî û erkdarkirina kes, sazî û rêxistinan ji bo pêkanîna van xebatan. Girtina tedbîrên pêwîst ji bo veğerandina endamên rêxistinê yên ku çekên xwe danîne û beşdarbûn û adaptasyona wan ji jiyana civakî re.

Ji bo ku gel bi awayekî rast û di wextê xwe de were agahdarkirin.

Piştî wê komên mirovên aqil wê werina avakirin. Ev ji wê kesên naskirî, zane, rewşenbîr, pêşengên civakî û hwd wê pêkwerê. Di wê demê de wê nîqaş wê bi awayekê wê li ser mijare kurd wê werina kirin û wê gotinên weke 'vekirina kurd', 'pêvajoyê' û an 'pêvajoya çareseriyê' û hwd wê werina pêşxistin. Piştî wê demê wê bi gotina 'vekirina kurdi' wê di qada navnetewî de jî wê hin bi hin wê ji wê were bahskirin. Di sale 2009an de wê kovare 'the economist' bi sernavê 'vekirina kurd wêrekîyê dide' re wê derkeve pêşberî xwedevanên xwe. Piştî wê Ardogan wê hin bi hin wê acizîya xwe ji vekirina kurd û hwd wê werênê ser ziman. Di wê demê de wê gotinên weke 'vebûna yekitiya millî' û an 'vebûna demokratîkî' wê gotinên bi wê rengê wê werênê ser ziman.

Di 10 Çile 2010 de Ocalan bi rêya parêzerên xwe daxuyaniyek da û got, "Ji bo çareseriyê di warê însiyatîfa demokratîk de firsendeke girîng ji dest çû, lê hîn ne dereng e." Di 16 Çile 2010 de Beşîr Atalay sernavên "Pakêta Mafên Mirovan" ku di çarçoveya pêvajoya çareseriyê de hatiye amadekirin û ji 4 mekanîzmayên cuda pêk tê, eşkere kir. Li gorî wê, di girtîgehan de bi ziman û zaravayên cuda wek kurdî axaftin hatin kirin, kanalên taybet 24 saetan bi ziman û zaravayên cuda weşana xwe dan, Desteya Xwendina Bilind biryara avakirina enstîtu û navendên lêkolînê yên bi ziman û zaravayên cuda girt, Saziya Zimanên Zindî hate avakirin, ji bo ku asta kontrolê ji bo asta herî kêr were kêmkirin, ji bo asta kontrolê û rêgezê ji bo kêmkirina asta kontrolê hat şandin.

Di 18 Sibat 2010: CHPê pêşnûmeya bêbaweriyê ya li dijî Beşîr Atalay pêşkêşî Meclisa Neteweyî ya Mezin a Tirkiyeyê kir. Di pêşnûmeyê de hat gotin, "Li dewletên hiqûqê tîn birêvebirin, wezîr nikarin hevdîtinên

veşartî yê rêxistinên terorê pêk bînin." Ev gotin wê weke ziman gûharandinek teybet bû a ji aliyê dewletê vê. Li pey wê gotinên behçeli ên weke 'nekevina xafke vekirinê' de wê werina ser ziman. Di wê demê de wê dema ku w agirbest bû û hêzên kurd bo ew firsendê bidin çareseriyê derketin dervî sînor wê, di wê demê de wê rewşên çêkirina qarokolan û hwd wê dewlet wê destpêbikê. Ev wê piştê wê were dîtin ku wê weke amedekariyên ji hêrîşên DAÎŞê re ku ew dihatina kirin bin. Dewletê nêzîkatiya wê ya di wê demê de jî wê di hevdiîtinên pêvajoya çareseriyê de jî wê bi armanca pêvajoya hêrîşên DAÎŞê bê. Ji xwe piştî ku DAÎŞê hêrîşên xwe bi alikariya tirkîya dan destpêkirin û piştî ku ew têkçû û pê de wê Ardogan jî wê dawiyê li pêvajoyê wê bigotinên 'derfeta domandina pêvajoyekê nemaya' wê bîne.

Di wê demê de wê herkesek li bendê bû ku birêz ocalan jî serbest were berdan bo pêvajoya çareseriyê. Heta wê di 14 avrêla 2014an de mesut berzanî di serdana xwe ya li tirkîya de wê li ser pêvajoyê wê ew wê bilêvîbikê û wê werênê ser ziman û wê bibêjê ku ocalan wê were serbest berdan bo pêvajoyê'.

Çendî ku wê di wê demê de wê, bibin jî wê ji du aliya ve wê pêşketin wê hertimî wê werina taloqkirin û nebin. Di rengekê de wê bo pêvajoyê û gavaêvêtinên bo pêvajoya çareseriyê çêkirina temenê destûrî wê ti carî wê gavên wê newina avêtin. Ev jî wê weke aliyekê ku wê di destpêkê de wê bêbaweriyê wê di rayagiştî de wê li hemberê pêvajoyê wê bide çêkirin bê.

Ardogan wê di wê demê de wê bo encamên baş di hîlbijartinan de girtinê wê bidest bikarhanina gotina 'pêvajoyê' wê bikê. Di dewama wê de wê piştî wê operasyonên KCK'ê wê giranî wê li wan wê were dayin û wê li siyaseta kurd wê bikin. Herçendî ku wê bahsa avakirina saziya pêvajoya çareseriyê wê were avakirin wê bahsa wê were kirin jî lê wê bi wê ti gav wê newina avêtin. Di wê demê de wê pêvajoyên şer wê çendî wê agirbest wê hebin jî wê destûrnameyên bo dervî sînor ên operasyonan wê were derxistin bo sûrî û iraqê. Piştî wê pêvajoye hêrîşên ku wê li kobanê wê bibin wê êdî wê di rengekê de wê li şûna çareseriyê wê şer wê derkeve li pêş.

Di encama dawî de wê di encama hevdiîtinan de wê mutabaqata hevbeş ku wê weke 'mutabaqata dolmabahce' jî wê were bi navkirin ku wê li ser wê li hevkirinek wê were kirin û wê herdû alî wê bi hev re wê denezênin û piştî ku wê didenezênin jî wê, Ardogan wê bi gotinên weke 'ez wê rast nabînim' re wê li dijê derkeve û wê pêvajoyê wê di rengekê

de wê, sinyale dawî lêhanina wê li wir wê bide. Ardogan wê li wê dijê wê gotinên xwe di wê rengê de wê werênê ser ziman. Di 22 Adara 2015 de serokomar Erdogan di balafira ku ji Ukraynayê vedigeriya de axivî û diyar kir ku ew daxuyaniya Dolmabahçeyê rast nabînin û daxuyaniya ku wek dawîya pêvajoyê hat qebûl kirin wiha got: “Ne nivîsek hat xwendin, du metn hatin xwendin. Nivîsa ku wan xwendin û nivîsa Yalçın Bey ku xwendiyê bi tevahî ji hev cuda ne. Ger hûn bala xwe bidin, ew ne heman nivîs bû. Ez hevdfîtina li wir jî guncaw nabînim. Ji ber ku ez bi xwe rast nabînim ku di vê civînê de cîgirê serokwezîrê hikûmetê û komeke ku niha di parlamentoyê de ne, ew wêne li kêleka hev hat dayîn. Berê dema pêwîst bû hevalekî me bi wan re dicivyan û rave dikirin. Lê berevajî wê civînê, du nivîsên cuda li pêşberî medyayê nehatin ragihandin. Tiştêkî wisa çênebûye. Ez nahizirim ku ev rast e. Di derbarê metna 10 madeyê de diyar kir; Di wê nivîsê de banga demokrasîyê nîne. Li ser navê demokrasîyê ez ê kîjan beşa vê nivîsê qebûl bikim? Eger em nivîsê lêbikolin, piraniya mijarên li wir tu eleqeya xwe bi demokrasîyê re tine. Daxwazên nû hê jî derdikevin holê. Piştê jî ji aliyê Alîkarê Serokwezîrê me ve daxuyanî hat dayîn. Bi tevahî berevajiyê wan. Ji ber vê yekê tiştêk tune ku bi tevahî bi hevûdu ve girêdayî ye. Wê demê li ser çî nîqaş kirin? Hûn ê ji vê re bibêjin daxuyaniya hevpar? Tiştêkî wisa heye?”

Pêvajoya çareseriyê wê di wê demê de wê di rengekê de wê çendî ku wê çend salan wê di wê rengê de wê were dirêj kirin û domandin jî wê di derbarê çareser kirina pîrsgirêka kurd de wê ne zelali wê hê jî wê di serê rayadarên tirk de wê hebê. Ew wê, di rengekê de wê tenê wê bi mijare çekberdanê bi sînor wê bi mijarê re wê di rengekê de wê li ser wê bisekin in. Ji xwe wê dema ku wê piştî rojava rewşa wê derket li holê wê di rengekê de wê ev wê di rengekê de wê rengê pêvajoyê jî wê di şewayekê de wê weke ku wê bide diyarkirin.

Pirsgirêk nne pîrsgirêka çekê ya. Pirsgirêk wê weke pîrsgirêkek civakî û dîrokî bê û wê di wê temenê de wê mijar wê pîrsgirêka maf û azadiya civakê û nasêna statûya wê bê. Pirsgirêk di wê nûqteyê de wê nûqteya ku ew li wê aliqî jî wê li dijê bûna rejîma tirk a li dijê statûya kurd bê. Di wê temenê de wê ev wê weke nûqteya ku wê di rengekê de wê di serê wê de wê dawiyê li pêvajoyê jî wê bide hanin bê. Di demên dawî ên sale 2025an de ku wê cardin wê mijare pêvajoya çareseriyê wê were rojevê wê dîsa wê li ser gotinên Ardogan û hewldanên weke bi diplomatîkî ku wê hakan fîdan wê bide meşandin li hemberî rojava li nava araban, ewuropan û amarîkan wê di wê nûqteyê de wê rengê xwe wê bide

diyarkirin. Wekî din wê piştî gûharîna rejima sûrî wê di wê de wê kurd wê weke ne xwediyê rewşa xweseriya xwe bin wê li dijî wê sekininê û wê çawa wê kurd wê ji wê dûr wê werina girtin ew hewldan wê di wê temenê de wê dîsa wê li wê nûqtayê wê bialiqin. Wê dîsa wê tenê wê bi mijare çekberdanê bi sînor wê niqaş bikin û wê mijarê wê ji aliyê xwe ve wê werênina ser ziman.

Abdusamet Yigit

Destpêk: bi kortasî çerçoveya gotina pêvajoya çareseriyê û salixkirina wê

Ev demek dirêja ku wê bahsa çareseriyê wê were kirin. BI teybetî wê rewşek ku wê li kurdistanê wê afirî wê di wê temenê de wê weke pêvajoyek ku wê bi wê ve girêdayî wê di rengekê de wê were diyarkirin. Piştî demekê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring ev ali wê di demên dawî de wê bi zêdeyî wê li ser wê were sekin in. Li gorî ku wê were diyarkirin pêvajoyek ku weke hê navê wê ne hati danin wê di rengekê de wê were diyarkirin. Hinek dibêjin ku wê piştî ku wê di hevdîtina xwe ya sêyem û an piştî de ku wê ragihandinek ku ew bi dîmenî û hwd bikê wê pêvajo were destpêbikê. Hinek jî wê bahsa pêvajoyekê bikin ku wê di dema ku wê birêz ocalan wê bi heyetek ku wê ji şevket sureyye onder, perwin buldan û hwd re wê bikê re wê, di rengekê de destpêbikê re wê werê hanin li ser ziman. Piştî hevdîtina pêşî wê di rengekê de wê ahmed turk jî wê tevli wê heyetê bibê. Lê gorî ku wê gelek dordor wê werina ser ziman ku wê piştî ku wê, dewlet û an rayadarên dewletê wê ji wê aciz bibin. Piştî ku wê newiyê ahmed turk di hêrîşekê de hat kuştin wê weke ku wê, piştî çend hevdîtinan wê êdî wê weke ku ew bi wê were xwestin ku ew ji nava heyetê were dîrkin.

Kuştina newiyê ahmed turk wê di wê temenê de wê weke bi armancekê wê li gorî nerinek hevbeş wê di rengekê de wê weke ku wê wer qatilkirin. Piştî wê di rengekê de wê dema ku wê heyeta imrali wê di rengekê de wê hevdîtinan wê bikê wê di rengekê de wê weke Ahmed turk wê di rengekê de wê di nava wan de nebê. Ji xwe berî wê demê wê dema ku wê ihtimale hevdîtina pêşî bû û piştî wê niqaş bûn û pê de wê, gotinên weke "ahmed turk li dijî berzanî gotin gotiya û ew rexnekiriya" û hwd re wê di çapemeniya tirk de wê werina ser ziman. Di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wan niqaşên di rengekê de wê weke ku wê weke ku wê rêya kuştina newiyê ahmed turk wê di rengekê de wê were çêkirin.

Diwê temenê de wê di rengekê de wê ev wê weke pêvajoyek ku wê çawa wê pêde herê wê, çendî ku wê piştî axiftina dewlet bahceli ku wê weke bangekê li birêz Ocalan weke li ser têngîn û gotina çek berdanê re ku wê were diyarkirin wê were kirin jî wê piştî wê di rengekê de wê êdî wê di dîmenekê de wê rewşek 'defacto' wê di rengekê de wê destpê bikê.

Ev pêvajo wê, li gorî gelek dordoran wê weke pêvajoyek çareseriyê wê were bi navkirin. Lê gelek dordor wê di rengekê de wê weke pêvajoyek ku wê di rengekê de wê, wê were diyarkirin bê. Di dewama wê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Di aslê xwe de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku ev dem wê di şewayekê de wê, di şewayekê de wê, were diyarkirin ku ev pêvajo wê di rengekê de wê xwe di awayekê de wê weke pêvajoyek çareseriyê wê bide domandin.

Her çendî ku w aliyê kurd wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li pişt birêz ocalan wê yekdengî û yekrêziyê wê bide diyarkirin jî lê wê ji destpêka pêvajoyê wê weke ku wê were dîtin wê di nava dewletê de wê weke ku ew yekrêzi û yekdengî wê nebê. Ji destpêka ku wê dewlet bahceli weke hevkarê hukümetê û ardogan bê wê di awayekê de wê çendî wê bangên xwe bi awayekê wê bide domandin jî lê wê zimanê Ardogan wê di rengekê de wê ji destpêkê de wê weke zimanê şer wê rengekê wê bistênê. Weke ku wê çawa di salên 1993'an de tansu ciller wê bi gotinên weke 'yan wê xilas bibin û yan wê xilas bibin' jî wê di rengekê de wê Ardogan jî wê li ser gotina çekberdanê re wê gotinên weke "yan wê çekê binardbikin û yan wê bi çenên xwe re binard bibin" re wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Ev gotin wê di rengekê de wê weke gotinên ku wê di rengekê de wê piştî wê di rengekê de wê rengê xwe wê bidina diyarkirin.

Di serî de wê dema ku mirov wê li gotinên ardogan binerê di serî de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di destpêkê de wê bi çî armancê wê were hanin ser desthilatdarê wê karibê li wê binerê. Di serî de piştî dilgirtina birêz ocalan û pê de wê di rengekê de wê weke ku wê bi demê re wê gelek kes wê werênina ser ziman ku wê weke bi armanca tuna kirina tevgera kurd a bêserî maya wê were bierkkirin. Wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê, piştî wê ji gelek aliyan ve wê bi teybetî wê pêvajoyên şer wê di rengekê de wê li ser serê civake kurd wê bi leşkerî û ramiyarî wê organiza bikê û wê bide domandin. Ev pêvajo wê hemû wê bi fermana ardogan wê werina kirin û meşandin. Di rengekê de

wê di dema Ardogan de wê şerê li hemberî kurdan wê ji nava sînorê tirkîya wê derbas bibê û wê bibê weke şerekê herêmî. Di wê temenê de wê di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ev pêvajo wê ji aliyekê ve wê bi hevkarîya her çar rejimên ku wê civake kurd û kurdistan wê di nava wan de wê were qatkirin ku wê çawa wê DAÎŞê wê çêbikin û bi rêxistin bikin û wê biajona bi ser kurdan de wê jî dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Wê jî di rengekê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman. Wê jî wê dikarê wê di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê pêvajoya DAÎŞê wê were dîtin ku wê weke pêvajoyek stretejikî bê ku wê bi wê re wê li her çar beşên kurdistanê wê bi wê derbe li kurdan bixistina. Piştî têkçûna DAÎŞê, tirkîya ne xwest ku ew ji wê proje û an konseptê şer destê xwe vekişênê. Bermehiyên DAÎŞê wê li herêmên weke idlibê û hwd berhevkirin û di wê temenê de wê ji nûve bi dest rêxistina wan kir. Piştî demê ku wê di dawî sale 2014'an de wê weke ku wê were dîtin wê biencama levkirinekê wê ev kom wê di rengekê de wê di şêwayekê din de wê reêjima sûrî ku wê Esad wê destê wî ji wê were kişandin wê bi tememî wê radestî wê bikin. Ev wê DAÎŞê ku ew têkçûyî wê weke birina li ser desthilatê wê bibê. Ev nerin wê ji aliyê gelek dordorên kurd û ne kurd ve jî wê bi hevbeşî wê di rengekê de wê were hanin li ser ziman. Di wê temenê de wê ev pêvajo wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê were birin li serî. Lê dîsa DAÎŞê dema ku wê bi çî armancê wê werê hêrîşkirin li kurdan di demên sale 2014'an û pê de wê piştî wê dema ku ew di bin serkêşeya kesên weke Colanî û an El-şara û hwd de wê, dîsa wê bi heman armancan wê di rengekê de wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê ev kom wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê.

DAÎŞ, di wê temenê de wê ne weke salên 2014'an wê bi konseptek tunrewî a şer wê were dayin hêrîş kirin. Wê di sale 2024an de wê weke li ser pergale ramyarî a rêveberîya sûrî re wê di rengekê de wê di wê temenê de wê bi wê re wê çawa wê kurdan ji wê rewşa bêstatû hiştian wê were kirin û wê bi tememî wê dervî rêveberiyê wê were hiştin wê di wê temenê de wê were kirin. Ji xwe konferansek ku wê di wê de wê Colanî wê weke serokkomarê sûrî wê were denezendin wê tenê ev komên selefî wê di wê de wê tenê wê hebin. Ne kurd û ne jî ti pêkhatiyên din ên sûrî wê di wê konferansê de wê amede nebin. Piştî wê avakirinêns aziyên weke 'kongira niştimanî' ku wê were kirin wê di wan de jî wê dîsa wê ne

kurd û ne jî ti pêkhatayên din ên sûrî wê hebin. Di renekê de wê pêvajoyek weke rejimek weke ya tirk a yek reng û toterliter wê çawa wê li wir jî wê were bicihkirin wê di wê rengê de wê weke ku wê di renekê de wê were dîtin ku wê bibê. Ev wê di wê temenê de wê xwe di reng û awayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê xwe bide diyarkirin.

Di wê navberê de wê weke ku wê li rojava li deverên weke afrînê, teşrinê, qaraqozaqê û hwd wê berxwedanek dîrokî wê ji aliyê kurdan ve wê were da nişandin. Di wê demê de wê teşrîn wê weke pêvajoyek berxwedana duyem a kobanê wê ji aliyê kurdan û pêkhatayên herêmê ve wê were nişandin. Di wê çerçoveyê de wê were hanin li ser ziman. Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku ev pêvajo wê di wê temenê de wê bimeşê. Ji destpêka gûharandina rejima sûrî û pê de wê çendî wê weke 'şoreş bûbê' ku wê were dayin nişandin jî lê wê ji wê demê û heta hemû demên piştî wê herîşên van koman bi alikariya tirkiya li deverên weke teşrînê û hwd wê dawî li wan newê. Ber vê yekê wê gel û pêkhatayên roavayê kurdistanê wê di renekê de wê bidest nobadariyên sivil ên li ser bendava teşrînê wê bikin. Ber ku ew dever wê bo wan wê weke deverek jiyane bê. Di wê temenê de wê weke deverek ku wê ji wê elektirika xwe wê bidest bixin. Wê bendavê wê elektirk dida herêmê û weke bendava sêyem a giştî a sûrî a mazin bû. Ber vê yekê wê çawa wê temenê jiyane xalkê herêmê wê were tûnakirin, di renekê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Ber vê yekê wê nobadarên sivili wê di renekê de wê ew ji wê rastî herîşên rejima tirk ên bi balafirên bêmirov wê werin û wê ser wan û wê ser 100 kesayetên sivil ên weke rojnemavan, hunermend û hwd ên civakî û kurdistanî wê werina qatilkirin. Bavê tayar ku wê hunermendekê kurd ê hêja wê, di herîşek bi wê rengê de wê li bendava teşrînê di encama herîşên balafirên tirk de wê were qatilkirin.

Ev pêvajoyên şer wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bide diyarkirin. Wê di renekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên herîşê ên ku ew li herêmê dihên kirin wê di wê temenê de wê werina domandin. Wê jî wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şewayekê de wê karibê wê fahmbikê û wê di renekê de wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Pêvajoyên şer wê di wê temenê de wê çendî ku wê hevdiîtin wê bi birêz ocalan re wê bidomin jî wê di renekê de wê weke ku wê bidom in. Wê

di wê temenê de wê di renekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê karibê wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê pêvajoyên herîşê ên li ser rojava wê çawa wê statûya kurdistanî wê di wê temenê de wê li wir wê ji holê rabikin wê di aslê xwe de wê bi wê armancê bê. Di wê temenê de wê karibê wê di renekê de wê werênê ser ziman ku wê, di wê temenê de wê hêrîş wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê wezirê karê derve ê tirk hakan fidan wê bi mejuya xwe ya ji istixbaretê dihê wê di renekê de wê tevbigerihe û wê di wê temenê de wê bi ardogan re wê di yekdengî de wê gotinên dijber wê di renekê de wê bibêjê û wê li hemberî dewletên arab û ên ewropa û amarika û hwd wê di şêwayekê de wê çawa wê bihêlin ku ew piştgiriyê nedina kurdan wê di wê temenê de wê gotinê wê bi levbikin û wê werênina ser ziman.

Di wê temenê de wê gotinê wê di renekê de wê werênina ser ziman. Di wê temenê de wê, mijare li herêmê şikandina kurdan wê di wê temenê de wê di renekê de wê di şêwayekê de wê gotinê wê bibêjin. Pêvajoya ku wê weke pêvajoya çareseriyê wê were bi navkirin ku wê bi hevdiatina birêz ocalan re wê destpê bikê wê ji wê hêvîya bi gotina ku wê çawa wê 'banga çekberdanê wê bikê û wê bi wê re wê bêî kurd bigihijina statûyekê ku ew bi wê rengê bi wê herina bi serkurdan de wê nêz bibin. Ber ku ew tenê di wê temenê de ew nêz dibin û di temenê radestkirina maf û azadiya civakî ên kurd nêz nabin êdî wê di wê temenê de wê di renekê de wê bixwezin ku ew hêrîşên xwe li ser serê kurdan bidomênin.

Di wê temenê de wê gotinên weke 'yan wê çekan binax bikin û yan bi çekan re binax bibin' ku Ardogan bilêv dikê wê di wê mantiqê de wê weke di temeê mantiqê tansu ciller ê sale 1993an de ku wê dihanî ser ziman ku wê, 'yan xilas bibin û yan xilas bibin' wê di renekê weke wê de wê xwediye têginekê bê. Di wê temenê de wê karibê wê di şêwayekê de wê di dewama wê de wê karibê wê di renekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê mijare statûya kurd wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke aliyê giring bê ku wê navaroka hemû kiryanan wê biafirênê bê. Wê di wê temenê de wê di renekê de wê pêvajoyên herîşên li bakûrê kurdistanê bi operasyonên qirkirinên siyasî ku wê her roj bi sedan kurdistanîyan û kesên demokrat wê bigrin wê li ser wê temenê wê karibê wê di renekê de wê fahmbikê û wê di renekê de wê werênê ser ziman bê.

Aliyekê wê yê din jî wê hebê ku wê di wê temenê de wê dema ku wê pêvajoya şerê DAÎŞê ê li dijî rojava ku wê çawa wê di rengekê de wê kurdên bakûr wê rabina ser pîyan ku wê di herîşên demên nû de ên li rojava de ew rewş nebê wê hinekê jî wê bi wê armancê bê.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di şêwayê de wê komkujiyên ku wê li qarê wê bibin û wê bi wê rayadarên kurd ên weke salahadin demirtas û hwd wê werina cezakirin jî wê weke komkujiyên ku wê bi wê armancê ên bi armanca bêdengkirinê ên ku wê rayadarên tirk wê bidina kirin û wê ji navenda MIT'ê tirk wê werina organizekirin bin. Di wê temenê de operasyonên qirkirinên siyasî bi wêê mantiqê dikarê wê di rengekê de wan fahmbikê.

Di wê çerçoveyê dewê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên demên nû ku wê bi rewşa rojava re wê bibê wê di wê temenê de wê çawa wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bibê wê karibê wê fahmbikê. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên şer wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê karibê wê fahmbikê û wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman ku wê piştî hevdiñtinên bi birêz Ocalan re wê di rengekê de wê bibin wê di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewwama wê de wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Hevdiñtinên bi birêz ocalan re wê, bibin wê bi rastî jî wê rewşek û hewayek nû wê di rengekê de wê biafirênê. Di wê temenê de wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wêwerênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê pêvajoyên hêrîşê ên li hebûna kurdan wê di wê demê de wê di rengekê de wê di wê temenê de wê xwe di rengekê de wê bidina diyarkirin. Li jêr emê li ser wê bisekin in. Lê li vir wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din ê giring ku wê karibê wê werênê ser ziman ku wê dijberiya li rojava a rejima tirk û rayadarên wê hinekê jî wê bi sedema herêma bakûrê kurdistanê a di nava sîniorê wê de wê direngê de wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê. Ber ku ew di rengekê de nêzî radestkirina maf û azadiya kurdan nabin. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê çawa wê rewşên

ku wê werina wateya statûyê bo civakê wê herîşî wê bikin. Li sûrî pêvajoya hatin û an hanina komên selefî ser rejimê wê di rengekê de wê, dîsa wê bi wê armancê ve wê girêdayî bê. Wê şikandina bi DAÎŞê ku wê bi leşkerî bi kurdan û xalkên herêmê nekarina bidina jiyankirin wê bi wê re wê çawa wê bi siyesî û an ramyarî wê bidina kirin wê hinekê jî wê di rengekê de wê bi wê armancê bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di dewama wê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê, di wê temenê de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya hêrîşên rejimê ên li kurdan wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di rengekê de wê fahmbikê. Di wê temenê de wê karibê wê di awayekê de wê bi wê rengê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Piştî ku wê, rejima sûrî wê were rûxandin û esad wê ji welêt wê bi ravê û herê wê piştî wê hêrîş li deverên weke afrînê, teşrîn û qaraqozaqê û hwd wê li herêmê wê bidomin. Di wê temenê de wê armanca herîş van herdû herêman wê teybetiya wan wê ev ku ev herêm bi dest bixistan wê weke du herêmên stretejîkî ku wê bi wê çawa wê herêmên din ên rojava wê ji wan herêman wê bikina bin pêvajoyên herîşê de. Ji wan herêman wê deriyê herîşan wê li rojava û herêmên din wê vebûba. Kurdan wê dizani. Ber vê yekê wê di wê temenê de wê berxwedanak dîrokî ku wê li teşrînê wê weke berxwedana duyem a kobanê ku wê bi navbikin wê bidina nişandin.

Di wê nûqtayê de wê dikarê wê di dewama wê de wê di rengekê de wê dikarê wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Pêvajoya şer a ku ew dihê meşandin wê di wê temenê de wê hê jî wê di rengekê de wê were hanin li ser ziman. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, di rengekê de wê bi wê re wê pêvajoyek herîşê wê di rengekê de wê bi wê re wê di rengekê de wê weke ku wê were meşandin. Wê di wê temenê de wê karibê wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê ev pêvajoya hêrîşê wê di rengekê de wê bi wê re wê li hemberî kurdan wê di rengekê de wê bê dayin domandin û wê berdeyamkirin.

Hevdîtinên bi birêz ocalan re ku weke destpêkê ..

Birêz Ocalan piştî demeke dirêj bi biraziyê xwe Parlamenterê Partiya DEM'ê yê Rehayê Omer Ocalan re hevdiîtin kir. Birlz Ocalan di peyama

xwe ya ewil de got, "Tecrîd didome. "Eger şert û merc guncaw bin, hêza min a teorîk û pratîkî heye ku vê pêvajoyê ji zemîna nakokî û tundiyê berbi zemîneke yasayî(an destûrî) û siyasî vebikim."

Parlamentêrê Partiya DEM'ê Omer Ocalan li ser hesabê xwe yê medyaya civakî ragihandibû ku wî li Îmraliyê bi Ocalan re hevdîtin kiriye. Omer Öcalan di Tebaxa 2024an de daxwaza xwe ya hevdîtinê pêşkêşî Wezareta Dadê kiribû û di dawiyê de ev daxwaz hatibû qebûl kirin. Ocalan diyar kir ku bi ferîbotê çûye Girava Îmraliyê û bi Ocalan re 2 saetan hevdîtin kiriye.

Omer Ocalan di peyama xwe de wiha got: "Hindî hevdîtina rû bi rû ya herî dawî bi birêz Ocalan re di 3'ê Adara 2020'an de bû. Em weke malbat piştî salên dirêj di 23'ê Cotmeha 2024'an de bi Birêz Ocalan re hevdîtin pêk hanîn. "Em dixwazin serdanên malbatî yên rûtîn, ku mafekî qanûnî ye, bêyî ku şert û merc berdewam bikin," wî got.

Piştî 24 cotmehê ku wê omer ocalan wê bi birêz ocalan re wê hevdîtinek malbatî wê bikê wê di rengekê de wê gotina weke "derfet were dayin pirsgirêkê ji rewşa şer dikarim li rewşa siyasî û destûrî bidim barkirin' wê werênê ser ziman. Ev gotina birêz ocalan wê di rengekê de wê di nava rayagiştî de wê zêde wê niqaş wê bi wê re wê werina kirin. Piştî wê di yekê-êlûnê de wê dema ku wê dewlet bahçeli wê bangê li birêz ocalan wê bikê ku ew banga çekberdanê bikê û pê de wê li ser mijarê wê di wê temenê de wê pîr zêde wê niqaş wê werina kirin.

Di dewama wê de wê gotinên weke ji nû ve tesiskirina biratiya kurd û turk' wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê çendî ku wê gotinên weke 'biratiya kurd û tirk wê werina hanin li ser ziman jî wê vaji wê hewldanên bi diplomatîkî û an siyêsî û li sûrî û hwd wê rayadarên tirk bi wê re wê werina kirin wê navaroka gotina 'biratiya kurd û tirk' ku ew bi lêv dikin wê rengekê wê ji aliyekê ve wê weke ku ew wê bide diyarkirin. Ji w navarokê ya ku ew dihê fahmkirin wê ti carî wê di wê de wê di temenê maf û azadiyekê de wê gotin wê di wê de wê nebin. Wê wekhevî bûna xwediyê mafê destûrî wê nebê. Wê çawa wê aliyê kurd wê li yê tirk wê were tabii kirin û wê bê statû were hiştin wê li ser wê temenê wê weke xwediyê mantiqê di hundurê xwe de bê.

Di aslê xwe de wê hevdîtina birêz ocalan wê pêvajoyek ku wê berê wê hebê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê berîya wê pêvajoya pêşî a weke 'pêvajoya çareseriyê' ku wê were bi navkirin û bi hewldanên birêz ocalan di sale 2011'an û pê de hatibû dayin destpêkirin wê di wê temenê

de wê hebê. Piştî şerê dawî ê DAÎŞê û ku kurd wê li rojava wê bina xwediye rewşek *defacto* ku ew wê weke rewşek statûyî wê were diyarkirin û pê de wê Erdogan bixwe wê bi gotina “derfet nemaya ku em pêvajoye bidina domandin” û pê de wê piştî wê dawî li pêvajoya çareseriyê bënë û hemû kesên ku wê pêvajoyê dimeşandin jî wê bide girtin û bide avêtin li zidanan.

Piştî wê di wê temenê de ev pêvajo wê weke pêvajoyek şer wê bidomê. Rojava ku wê rewşek bi aram wê li wê biafirê wê di serî de wê weke ku wê wezirê karê derve ê tirk hakan fidan wê ragihanê ku wê temenê wê yê civakî ku ew heya wê hêrîşî wê bikin û pê de wê piştî ragihandina gotinên bi wê rengê wê zêdetirî wê pêvajoyek hêrîşê wê li kurdan û herêmê wê ji aliyê rejima tirk û komên bi çekdar ên bi alikariyê wê li herêmê bê dayin destpêkirin. Ji salên 2014’an pê de ev pêvajoya hêrîşan wê bidomê. Piştî dawîya sale 2024an û pê de wê ev pêvajo wê bikeve demek nû. Piştî ku ev kom wê di rengekê de wê bi alikariya tirkîyê wê werina birin li ser serê sûrî û wê bîn kirin desthildar wê di wê temenê de wê pêvajoyek were dayin destpêkirin. Ev komên selefî wê di rengekê de wê li herêmê wê werina kirin desthilatdar.

Piştî wê êdî wê di serî de wê xwestina hevdiîna bi birêz ocalan re wê bibê ku ew wê çawa wê ‘bangê bo çekberdanê’ wê bikê. Lê ev wê di çî şert û mercê de wê were kirin ew ne hat axiftin. Di wê temenê de wê di wê dema ku wê bahsa pêvajoyek bi wê rengê wê were kirin de jî wê hêrîşên rejima tirk wê li başûr û rojava wê hêzên kurd wê di rengekê de wê bidomê. Di wê temenê de wê ev di rengekê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov dikarê wê werênê ser ziman bê.

Piştî wê demê wê di rengekê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Di demên piştî DAÎŞê li rojava û başûr hat têkbirin de wê oparasyona dersînor a artişa tirk wê li başûr li hemberî hêzên kurd wê were dayin destpêkirin. Di wê temenê de wê komkujiyên mazin wê bi wê werênina serê hêzên kurd. Bi wê re wê li rojava wê pêvajoyek din a mazin a şer wê, di rengekê de wê were dayin destpêkirin. Di hêrîşên li rojava û başûr de wê were piştrastkirin ku wê çekên kimyewî û qadaxa jî wê di rengekê de wê wer bikarhanin û ev di çapameniyên kurd ên weke ANF-kurdî û hwd de jî wê werina ser ziman.

Di dewama wê de wê dikarê wê di rengekê din de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên şer ên li ser serê civakê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê were domandin. Di wê pêvajoyê de wê rewşa kurd wê di

aslê xwe de wê ji du aliyan ve wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Piştî salên 1990 û pê de kku wê yekitiya sovyet wê ji hev bi felişê û pê de wê pirsgirêka kurd wê weke ya filistinê wê di rengekê de wê bibê temenê pêvajoyên mudahaleyên li herêmê ên şer li herêmê. Iraq û sûrî wê di wê temenê de wê bibin û di wê temenê de wê birê ocalan bo ku ev pêvajo dawî li wê were wê bixwezê ku ew pirsgirêka kurd wê li hher çar beşên kurdistanê bi tirkîya, iran, iraqî û sûrî û hwd re wê di rengekê de wê bigihênê astekê statûyî ku ew di rengekê de wê ji wê temenê wê derhênê.

Di wê nûqteyî de wî dizani ku wê mijare çekberdanê ku wê rayadarên tirk wê niqaşbikin wê ti carî wê weke wê ne bê temenê çareseriyekê. Di wê temenê de wê dema ku wê çek berdan weke ku wan di xwest ku ew bûba jî wê herêm wê zêdetirî wê kariba bi derfet bibê bingihê pirsgirêkên şer ên weke li iraq û sûrî û zêdetirî temen û derfetê pêvajoyek şer li herêmê di rengekê de wê bide afirandin. Ber vê yekê wî di xwest ku ew pêvajoyek bi teybet a ku wê di rengekê giştî de ku wê pirsgirêkê wê ji rewşa pirsgirêkiyê wê derxê wê li ser wê bisekinê.

Ya ku wê li herêmê wê zêdetirî wê weke ku wê ne wê fahmkirin wê di aslê xwe de wê weke ev ba. Di wê temenê de wê di rengekê de wê pirsgirêka çekê ku wê were diyarkirin bi rengê di çapameniya tirk de wê di rengekê de wê **zêdetirî wê weke aliyekê ku wê kariba pirsgirêkê bikê temenê mudahaleyên hegomenikî ên li herêmê.**

Birêz ocalan ev dîti. Ber ku vê yekê wê di rengekê de wê bi hêzên kurd û sazi û rêxistinên wê yên her çar beşên kurdistanê re wê di wê temenê de wê têkiliyê wê dênê û wê bi hemûyan re wê bi nameyên ku ew dinivisê û jî wan dişênê re wê di rengekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman ku ew çawa wê di rengekê de wê, çawa wê çareseriyekê wê di rengekê de wê bibê wê bênê ser ziman.

Ji xwe piştî şerê israil û filistinê ê bi xwûn û pê de wê, di rengekê de wê çawa wê pirsgirêk ku wê new vegehê 'qangrenê' weke ku ew ya filistinê bûya wê di rengekê de wê li ser wê bisekinê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê bixwezê ku ew wê di rengekê de wê di wê temenê de wê li ser wê bisekinê. Pirsgirêka bi şerê israil û filistinê re bû wê piştî wê li herêmên weke libnanê û sûrî wê bandûra iranê jî wê bi awayekê wê bi şikênê. Iran jî hani ber nûqteyek ku ew li wê êdî wê çawa mudahaleyên şer wê li wê werina kirin. Di wê çerçoveyê de wê ji xwe dem bi dem hêrîşên hewayî ên li hin saziyên irani û hwd wê di wê temenê de wê weke nişanaka wê were diyarkirin.

Birêz ocalan ev yek dit. Di wê temenê de wê li ser wê temenê wê pirsgirêka kurd a herêmî bûya wê di wê temenê de wê çawa wê bigihîhênê çareseriyekê wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Li vir wê ya çareserîya kurd a ocalan wê biheta herêkirin û pirsgirêk wê were çareserîkirin û wê herêm ji temenê mudahaleyan wê hatiba xilaskirin û yan jî wê çareserîya bi mudahaleyan ya amarika û hwd wê di wê temenê de wê bûba û wê bi wê re wê, herêm wê di rengekê de wê bi wê re wê, bi bingihê wê yên ji mudahalêeyan re vekirî wê di rengekê de wê bûba. Di wê temenê de wê di wê nûqteyê de wê weke du rengên çareserîyê wê bi hev re wê werina ber hev. Di wê temenê de wê dîmenekê wê di rengekê de wê bibê.

Li gorî hinek çavkaniyên me heta vê kêliyê jî nekariya piştrast bikin wê birêz ocalan wê weke çawa wê nameyan wê ji rêxistinên kurd re wê bişênê wê ji rayadarên iranê re jî wê bişênê ku ew di wê temenê de wê, çawa di çerçoveyek giştî û herêmî de wê pirsgirêkê wê di rengekê de wê bigihîhênê çareseriyekê. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Wê jî wê di rengekê de wê dikarê wêwerênê ser ziman ku wê pirsgirêka wê di wê nûqteyê de wê ne tenê wê weke pirsgirêka kurdistanî wê êdî wê bimênê wê weke pirsgirêka iranê, tirkiya, iraq û sûrî jî wê li holê wê bimênê. Ji xwe wê birina komên selefî weke bi Colanî û an el-şara û hwd re li ser rejima sûrî bi serê xwe wê weke aliyekê ku wê bi wê çawa wê temenê wê aliyê mudahalêeyan wê di rengekê de wê bi wê zêdetirî wê biafirênê û wê bide domandin jî bê.

Ji wê aiyê ve wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê xwe di wê temenê de wê bi wê çerçoveyê wê bide diyarkirin. Pirsgirêk di wê temenê de wê di rengekê de wê weke pirsgirêk ku wê wergerihê li rengê tengezeriyên şariştanî û yên pêşneketinê ên li herêmê jî. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di nava sînorên nijadî ên ku wê bi wê di temenekê rejimên totaliter de wê biafirênê wê bi wê re wê zêdetirî wê li herêmê wê bibê temenê wê pirsgirêkê. Îranê bi birdoziya şitiyê wê xwest ku ew pirsgirêkên xwe çareserbikê. Lê bi demê re wê weke çawa wê di rengekê de wê ew birdozi bi ber persitiyekê ve tundrew ve wê da birin êdî wê di wê temenê de wê di wê temenê de wê he fêrsa çareserîkirina pirsgirêkan li xwe tangkir û hem jî di rengekê de wê xwe di rengekê de wê bi wê re izolekir.

Di wê çerçoveyê de wê ji xwe tirki ku wê weke birdoziya rejima tirk wê derkeve li pêş wê di wê temenê de wê ji wê xirabtir wê encamên wê bi dîrokî wê li herêmê wê bidina diyarkirin. Wê bingihê pirsgirêkên herêmê wê di rengekê de wê bi zêdeyî wê ew wê biafirênê. Di wê temenê de wê hemû aliyên wê yê ku ew di wê temenê de wê bi wê dihizirê wê di rengekê de wê weke bibê temenê mudahaleyan. Di nava xwe de bixwe jî wê danina destûrê li aliyekê û êdî wê gûhenedana destûrê jî wê di encama wê de bê. Rejimên hemû demên ardogan û AKP wê di wê temenê de wê ji aliyê destûrî ve wê yek ji wan jî wê ne meşrû bin. Wê hemû bi temenê 'biryarnemayên di hukmê zagonan' de wê bi ve were birin û wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê bi temenî wê 'destûra gûr' wê di wê rengê de wê bi saya AKP û Ardogan wê li tirkiya wê serwer wê were girtin û wê were rêvebirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di wê temenê de wê destûr wê kengî wê ji karê wê were wê bibîrbikê. Di wê temenê de wê wekî din wê li berçav wê newê girtin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê destûr wê êdî wê weke bineterek ku ew êdî hukmeê wê bi kiryarên wê nebê wê di wê temenê de wê bibê. Ew destûra ku wê were gotin ku wê di dema ardogan de wê were kirin û wê were birin li referandûmê bixwe jî wê di rengekê de wê ev destûr bixwe jî wê ji aliyê wî kesê ku wê were gotin wî çêkiriya bi xwe ve wê bi wê rengê wê li berçav wê newê girtin û wê weke bi biryarnemayên di hukmê zagonî wê were ji meriyetê dûrkin.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê rewşek wê xwe bi wê re wê di rengekê de wê bi wê rew wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengekê de wê weke ku wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê di serê herkesekê de ku wê bahsa wê were kirin wê di wê temenê de wê li berçav ne girtina destûrê wê hertimî wê weke pirsêkê wê xwe bide diyarkirin. Minaq kurd dibêjin ku wê dema ku wê pirsgirêk wê bikeve pêvajoya çareseriyê di nava 'welatekê hevpar' de wê demê wê çawa wê pêvajoya esasgirtina destûrê wê were kirin.

Di aslê xwe de wê rejima dema AKP û ardogan wê di wê temenê de wê bi temenî w bibê mijare lêpîrsînê. Ardogan bi wê rengê di hundurê 25 salên xwe de wê bi tememî wê rejimê wê bikê mijare lêpîrsînê. Di wê temenê de wê weke rejimek şer wê di rengekê de wê bi temen bikê. Di wê nûqtayê de wê rejima tirk wê li ser wê temenê wê aliyên xwe yên civakî wê di wê temenê de wê bi tememî wê ji berçav wê winda bikê.

Çendî ku wê dewletek ramyarî û civaknasî û dadî pêşketiya û dîmenê dewletî ku ew bi wan re berê hebû ew jî wê ji holê rakir. Di wê temenê de wî kir weke keyeniyek yek kesî di rêvebirinê. Di wê temenê de wê, di rengê de wê weke ku wê rêve bibê.

Di wê nûqtayê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring jî wê hemû kiryarên xwe wê bin navê olê de wê bikin. Wê xwe weke oldar wê li ser desthilatê wê bidina nişandin. Di wê temenê de wê ev dîmenê olî wê tenê wê çawa wê weke birdoziyekê wê olê wê bikê temenê şer wê weke li sûrî bi komên tundrew ku ew di afirênê û di de hêrîşkirin li ser kurdan wê bi wê armancê bê. Di wê nûqtayê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê bi wê re wê fahmbikê. Di wê nûqtayê de wê rejimek yekkesî a ku wê ji kijarên dema almanya nazi wê xirabtir wê bibê xwediyê kiryanan wê di wê temenê de wê di dîmenekê de wê xwe di rengê de wê weke ku wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê ev wê di rengê de wê bi tememî wê rejimê wê bi awayekê wê weke ku wê çawa wê bibê iflasê wê di wê temenê de wê çawa wê di bin wê iflasya rejimê de wê kurdan wê bide hiştin wê hinekê jî wê di wê temenê de wê di rengê de wê li ser wê bisekinê.

Aliyekê din jî wê bi rewşa mejuya Erdogan û politikayên wî yê şer ve wê girêdayî wê karibê wê bibêjê bê. Di wê temenê de wê di rengê de wê pêvajoya şer wê hertimî wê bi konseptên şer û ji hev felişandinê wê li ser serê kurdan wê bikê ku ew bide meşandin. Di wê temenê de wê di rengê de wê ne tenê wê zimanê ardogan wê her wusa wê mejuya wî jî wê di wê temenê de wê di wê dema ku wê bi hewldanên birêz ocalan re wê bahsa pêvajoyek aşîtiyê wê were kirin wê li pêşîya wê weke asteng bê. ev wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê di wê çerçoveyê de wê werênê ser ziman bê.

Di mijare pêvajoyên şer de wê di wê temenê de wê, bi zimanê Ardogan ve wê girêdayî wê xwe di rengê de wê bide diyarkirin. Wê dema ku wê piştî yekê êlûna 2024an de wê banga pêvajoyek çareseriyê wê li birêz ocalan wê were kirin de jî wê ev rewş wê weke aliyekê ku wê xwe di rengê de wê bide diyarkirin bê. Minaq wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di rengê de wê zimanê ardogan wê weke zimanê şer wê xwe di wê pêvajoya ku wê herkesek wê weke bahsa aşîtiyê wê bikê de wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di rengê de wê bide diyarkirin.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di wê demê de wê di çapameniya tirk de wê tenê wê bi mijare çekberdanê ve girêdayî niqaşkirin wê weke aliyekê din ê bi pirsgirêk ê li pêşiya pirsgirêkê û çereserkirin û an pêşxistina çareserîyek civakî a bi derfet wê weke astengiyekê wê xwe bide diyarkirin. Mijare çekê wê di rengekê de wê ji wê ne weke armançek bê wê weke encamek bê ku wê di encama politikayên rejimê ên şer û inkarê ên li ser serê civake kurd ku ew dibin de wê bibê. Di wê temenê de wê dema ku wê statûya kurd a civakî wê were nasin û wê mafên wê yên civakî wê werina radestkirin wê ti hewcederiya çekê jî wê li holê wê weke ku wê nemênê. Di serî de wê ev wê gelek caran wê ji aliyê kurdan ve wê wê were hanin li ser ziman.

Wê jî wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê gotina biratîyê kurd û tirk bê. Ev gotin wê ji nava gotinên bahçeli wê were derhanin û wê di rengekê de wê were ser ziman. Lê di aslê xwe de wê ne politikayên rejimê ên li hemberî rojava bê û an jî bakûrê kurdistanê û xwestekên wan bin wê ti carî wê di wê temenê de wê ti rayadarên rejimê wê ne xwediyê nêzikatîyekê bin. Herî dawî di dawîya hefteya duyemîn a sibate 2025an de avêtina kayyumê li şaradariya kurd a bajarê wanê wê tenê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê bi wê re wê werênê ser ziman. Aliyekê wê yê din jî wê weke aliyekê din jî bi wê rewşê re ku wê di çapameniyê de wê were niqaşkirin wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman.

Çendî ku wî bahsa pêvajoyek çareseriyê wêê were kirin jî wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê ' , wê weke dubendiya nava dewletê a li hemberî pêvajoyê jî wê were diyarkirin. Sewket surreya onder ev wê weke 'dema ku dewletê biryara aşîtiyê da wê were kirin" re wê bi gotin kir. Ji aliyekê din ve wê hem birêz ocalan jî wê saziyên din ên derve ên kurd wê werênina ser ziman ku wê çawa wê aliyek wê weke di şer de wê israr bikê û aliyekê din wê weke aşîtiyê wê bixwezê wê bibê. Di wê temenê de wê ardogan wê bi gotinên xwe wê heta vê demê wê di rengekê de wê weke ku wê çendî wê gelek dordor wê bahsa aşîtiyê bikin wê hem navberê wê bikê nava xwe û pêvajoya aşîtiyê ku wê bahsa wê were kirin û hem jî wê ji aliyekê din ve wê gotinên şer wê di rengekê de wê bo pêvajoyê wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê her roj wê derkeve ber çapameniyê û wê gotinên weke yên tehdidkirinê wê di rengekê de wê li hemberî kurdan wê bikarbênê. Di wê temenê de wê ev wê di rengekê de wê ew wê werênê ser ziman.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman wê çendî ku wê bahçeli û ardogan wê weke xwediyê yek itifaqê 'bi navê cumhur' jî bin lê wê di rengekê de wê weke di derbarê wê pêvajoya ku birêz ocalan daya destpêkirin de wê ne weke hev bihizirin. Di wê temenê de ardogan wê zêdetirî wê dîmenekê weke yê şerxwez wê di rengekê de wê bide diyarkirin.

Wê weke tenê bi xemên hilbijartinê ku ew wê çawa wê xwe bikê desthilatdar wê tevbigerihê. Di wê temenê de wê li gorî gelek dordoran wê nêzî pêvajoyê bibê û wê bê hanin li ser ziman ku ew wê di rengekê de û di wê temenê de wê ne ji dil bê. Di wê temenê de wê bi wê yekê wê bo Ardogan wê were hanin li ser ziman.

Di wê temenê de wê, helwestên Ardogan û behçeli wê di rengekê de wê bidina nişandin ku wê di nava wan de wê weke ku wê dubendiyek wê hebê. Ne di hemhizrekê de bin. Di wê temenê de wê li ser wê dema hizirkirina xwe û gotinên xwe yê dijber wê ardogan wê tevbigerihê û wê gotinên xwe wê di rengekê de wê weke ku wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di şewayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya ku ew dihê diyarkirin wê di wê temenê de wê ber weke di temenê hê biryara xwe ne daya a di posisyonekê de sekinina rayadarên dewletê û gotinên dijber ên Ardogan û hwd wê weke heta wê keliyê wê weke ku wê yekali wê pêvajo wê bimeşê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman ku wê pêvajo lê wê ji aliyê kurdan ve wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke ku wê di rengekê de wê pêşde wê herê.

Birêz ocalan wê di rengekê de wê pêşî wê li ser xwesteka wî bi hemu rêxistin û partiyên tirkîya ên siyesî re wê hevdiîtin wê bi wê re wê werina kirin. Piştî wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din wê piştî wê bi demekê wê nameyan wê bişênê û wê bi şandina heyê li başûrê kurdistanê û rêveberên wê û rêxistinên wê re ku ew hevdiîtinê bikin û ew di yekitiyekê de ew di awayekê de tevbigerihin wê werênê ser ziman.

Di destpêka sibate 2025'an de wê heyeta imrali wê di rengekê de wê di bin serokatiya seeket surreya onder, perwin buldan û keskin bayindir û hwd de wê herina başûrê kurdistanê û wê pê pêşî bi mesut berzani û piştî bi nêçirwan berzanî re wê hevdiîtinê wê bikin. Di wê temenê de wê bi gotina ku ew 'peyema birêz ocalan ji wan ragihandin wê were ragihandin ji rayagiştî re. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de

wê werênê ser ziman ku wê piştî wê bi rayadarên rêxistinên din ên kurd weke yên Yekiti û hwd re wê, hevdîtîne wê bikin. Di wê temenê de wê di aslê xwe de wê pêşîya wê pêvajoyê wê hebê. Ev wê di destpêka wê pêvajoya rejima sûrî ku wê dest wê bi gûharênê wê bo yekrêzkirina kurdên rojava wê hevdîtîna di nava rêxistinên rojava weke QSD û ENKS û hwd de wê bibin û wê di wê temenê de wê bigihijina encama yekitiyekê ku ew bi hev re bi tifaq tev bigerihin. Di wê temenê de ku ew bi hev re di yekitiyekê bi hev re herina şamê û bi hev re nûminêrîya civake xwe ya herêmî ew bikin. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê rayadarên tirk jî wê di wê demê de wê hêrîşên xwe wê li rojava hem bi leşkerî û hem ramyarî wê bidomênin. Di wê temenê de wê çawa wê kurdan wê dervî wê pêvajoyê wê bidina hiştin wê di nava hewldana wê de wê tevbivgerihin. Wê di wê temenê de wê tenê wê ji kurdên rojava bixwezîna ku ew tenê ji hemû rewşa xwe radestiyekê bikin û ew xwe radestî rejima bermehiyên DAÎŞê a ku wê bi alikariya wê were avakirin bikê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê were kirin. Di wê temenê de wê heviya wê ya di rengekê de wê ji hevdîtînen bi birêz ocalan re kku ew wê weke bi mijare çêkberdanê bi tenê niqaşdikin wê tenê wê di wê temenê de wê çawa wê xwe radest bikin ku ew doza statûyekê cûda nekin wê bi wê mantiqê nêz bibê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê ku wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê werênê ser ziman ku ev helwest heta roja me bi hêrîşên tirkîya bûya sedema bi sadan kuştînen sivil ên rojava jî. Di wê temenê de wê ev pêvajoya hêrîşên wê di rengekê de wê xwe bidina domandin.

Bêgûman ev helwest wê weke helwestek domandina pirsgerêkê bê. Di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman. Dema ku kurd dervî statûya herêmê hatin hiştin wê di rengekê de wê dibin rejimên ceberud ên weke nûha hena ên tirk, iran û sûrî û hwd de wê çawa wê bijjin? Di wê temenê de wê di rengekê de wê ji xwe temenê pirsgerêkê ev nêzîkatiya. Di wê temenê de wê di wê demê de wê bi zêdeyî girtiyên kurd ên rojhilat her roj ji aliyê rejima iranê ve bi hêncetên cur bi cûr dihên bi dervekirin. Herî dawî navên aktivîstên kurd ên weke werisa muradi, paxşan azizi şerîfe mihemedi wê di wê temenê de wê derkeve li pêş. Berê wan bi sadan kurdistanî wê bi hêncetên cihê weke wan wê xwestina dervekirinê wê ji wan re wê were kirin û wê werina bi dervekirin.

Ev wê di serî de wê ji ber nebûna statûya civake kurd bê. Li hemberî wê bêsatûya civakî di encama tekoşîna civake kurd de ew dibin. Ew jî bi wan bi dervekirinan û hwd re wê çawa wê tekoşîna wan ya civakî wê bi tafisênin wê di wê temenê de wê bi wê armancê wê di rengekê de wê bibê.

Ji wê aliyê ve hewldanên birêz ocalan di wê temenê de wê watedar bin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê çawa wê çareserîyekê bo herêmê pêşketina herêmê wê bixwezê emê li jêr wê li ser wê bisekin in. Lê wê dikarin wê werênina ser ziman wê di rengekê de wê di temenê rewşek bi rûmet de wê çawa wê bi radestkirina maf azadiyên civakî ku wê li herêmê wê bigihê aşîtiyek mayinda wê bo herêmê giştî wê biafirênê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li ser wê bisekinê.

Di wê nûqtayê de wê dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê birêz ocalan wê piştî ku wê nameyên wî bigihijina rêxistin û rêveberên başûr wê bi awayekê wê ev wê di nava kurdan de wê ji aliyekê din ve jî wê were niqaşkirin. Her wusa wê weke bingihê yekitiyek civakî a kurdistanî jî wê di şêwayekê de wê were niqaşkirin û kurdistanî wê hêviyên xwe wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê werên ser ziman bê.

Di rengekê de wê mijare rojava wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê di encama wê ya dawî de kurdên rojava wê di nava xwe de wê yekitiyekê wê çêbikin û wê bi tifaqî wê tevbigirihin. Ber ku wan fahmkir ku ew wê bêî wê nikaribin bigihijina maf û azadiya xwe ya civakî û wê derfeta jiyanê wê ji wan re wê dervî wê newê hiştin. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê pêşketina wê bi rastî jî wê weke derfetek dirokî a bo herêmê giştî jî bê. Di serî de wê bo herêmê wê çawa wê weke aliyekê wê yê giring wê bibê wê karibê wê ji wê aliyê ve wê di rengekê de wê li ser wê bisekinê. Di wê temenê de wê ev pêvajo wê di rengekê de wê çawa wê bi rêve wê herê wê ji ber kiryarên şerxwez û operasyonên qirkirinên siysî ên rayadarên tirk ku wê di wê demê de wê zêdeyî wê her roj wê bi sedan siyasetmedên kurd wê di wê de wê werina girtin wê gûmanên mazin wê di serê wan de wê çê bibin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê yê giring ew tirs bi wan re xwe dide

diyarkirin ku wê reja ardogan wê di dewama wê de wê weke di dewama pêvajoya pêşî a çareserîyê kku wê weke bi gotin bikin û wê werênina ser ziman wê çawa wê pêvajoya şerê DAÎŞê wê weke konseptekê wê li hemberî wan wê bide destpêkirin wê di wê temenê de wê gûman û tirs hebin ku ew wê pêvajoyek şer a bi wê rengê wê li hemberî kurdan wê ji aliyê rejima tirk û ardogan ve bê dayin destpêkirin.

Di wê nûqtayê de wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareserîyê bêî ku heta wê demê ku ew di demên wê yên pêşî de ku ew hê navê wê jî ne hatiya dayin wê di nava kurdan de wê hewayek cihê wê bide çêkirin. Wê di wê temenê de wê bi kurdan re wê wê hêvîyê wê bide çêkirin ku wê pêvajoyek aşîtiyê wê were û wê bi wê dawî li pêvajoyên şer ên rejimê wê were hanin û wê di wê temenê de wê êdî wê bi arami û aşîti wê jiyane xwe wê ji nûve wê avabikin.

Wê jî wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareserîyê wê di rengekê de wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Lê wê dikarê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman.

Pêvajoya çareserîyê wê weke têgînek û gotinek ku wê beremberê wê hebê. Di wê temenê de wê pêwîstiyên wê yên ku wê werina li cih hanin wê bibin. Wê çawa wê çareseriyek wê were kirin di serî de wê temenê wê çawa wê were çêkirin û wê li gorî giyan û pêwîstîniyên wê çawa wê bibê wê were bi temen kirin. Di wê temenê de wê pêvajoya çareseriyê wê bi wê yekê wê di rengekê de wê were hanin li cih.

Ya ku wê di wê temenê de wê weke ku wê birêz ocalan jî wê di şewayekê de wê li wê dihizirê wê weke ku wê di wê temenê de bê. Wê di wê temenê de wê temenê wê çawa wê were çêkirin wê bi wê rengê wê were lê hizirkirin. Lê wê dema ku mirov li gorî giyane pêvajoyekê bihizirê wê çawa wê bibê wê wele pêvajoyek çareseriyê bê û an ne pêvajoyek çareseriyê bê wê di serî de wê, li gorî bergirên ku wê bi wê re wê werina girtin re wê bibin. Di temenê de wê pêvajoyek wê di rengekê de ku wê dema ku ew wê di hundurê wê pêvajoya ku ew wê pêşkeve û wê rengê çareserîya xwe wê bide diyarkirin û wê werênê li holê wê weke pêvajoyek ku ew wê di wê temenê de wê li gorî encamên wê were gihiştin li wê çareserîyê bê. Pêvajoyna çareserîyê jî wê ji destpêkê ve wê çawa wê were çareserkirin û an wê were bi encamkirin ku ew li wê dihê hizirkirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di wê temenê de wê bi wê re wê êdî wê li wê pêşxistin. Di wê temenê de wê pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê kku mirov wê karibê wê bi

gelek awayên wê ku ew bi rengê ku ew dihê tefkirkirin û hizirkirin wê karibê bibê.

Li rojhilata navin wê di rengekê de wê pêvajoyên çareseriyê ku ew gihiştina encamê wê zêde di rengekê de wê minaqên wê nebin. Yan jî wê di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên ku ew dibin wê di wê temenê de wê di rengekê de wê çawa wê bibin nebin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman. Di temenekê de wê dema ku wê pêvajoyek were diyarkirin wê di wê temenê de wê bi aliyên wê yên çandî, civakî û ramiyarî di ahengekê de wê li ser wê temenê wê dîrokê û rastitiya wê were kirin.

Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqtayê de wê pêvajoya çareseriyê wê di wê demê de wê weke aliyekê wê yê giring wê çawa wê bibê wê di wê temenê de wê were lê hizirkirin. Di aslê xwe de wê ev pirsgirêkên civakî wê ber ku wê pêşîya pêşketin û demokratizebûna wê bigirin wê di wê temenê de wê di rengekê dewê weke aliyna giring bin ku ew wê çawa wê ji wê aliyê ve wê li gorî giyane wê pêşketina wê werina diyarkirin bin.

Di wê temenê de wê minaq em dema ku li rewşa sûriya roja me binerin, piştî rûxandina rejima esad wê ya ku wê were li şûna wê di wê temenê de wê bi mantiq û felsefeya wê ya yekparest û totaliter wê di rengekê de wê were tevkirkirin. Di wê temenê de wê civakên herêmê û pêkhatayên wê li şûna ku wê esas wê werina girtin wê ji serî ve wê çawa wê têgînek û an têgihek birdozi wê li wan wê were dikte kirin wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê bibê. Qariqatorê wê li tirkiya wê ser sedsalî re wê biji û wê her salên wê bi rijandina xwûna gelên nava sinorê û dervî wê re wê derbas bibê. Wê demê ev rengê rejimê wê bi felsefeya wê direngê de wê nikaribê wê di wê temenê de wê weke bi rastitiyek civakî re wê fahmbikê. Di wê temenê de wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Dîroka herêmê wê di wê temenê de wê bi teybetî wê piştî ronansê û pê de wê weke dîrokek tarî bê. Wê bi tememî wê ji pêşketinê û aqilê civakî wê dîrkeve. Wê di wê temenê de wê ji rastîya demên ku ew dihên wê dîrkeve. Wê civak û mirovê demê wê di wê de wê ne bi wate bê û wê newê esasgirtin. Di wê temenê de wê têgînek wê weke têgihekê ku ew were esasgirtin wê li wê were hizirkirin. Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê d ewê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Piştî şerê cihanê yekem wê naqşaya herême wê jinûve wê bi konferansên weke lozanê wê were diyarkirin û wê temenê statûqûya roja me wê were afirandin. Ev wê hem wê weke statûqûyek ku wê bi herêmen xwe bixwe re wê di nava şer de bê û hertimî mudahaleyê wê pêşketina herême a civakî wê bikê û wê pêşiya wê bigirê. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê dema ku em mijarê werênina ser civake kurd wê weke civake ku wê herî mazin a li herême ku wê ser 60 milyonî re bê û wê li herême wê bê statû wê were hiştin û wê ji her çar aliyê wê ve wê bo domandina wê pêvajoya bêstatû hiştina wê were domandin wê di rengekê de wê, bi wê re wê pêvajoyên şer ên demdirêj wê di rengekê de wê werina kirin. Di wê temenê de wê ne tenê wê dîroka wê gelê wê weke dîroka gel wê were nivisandin wê her wusa wê dîroka wan rejimên ku ew di nava wan de hati qatkirin jî wê weke dîrokek şer wê di wê temenê de wê di rengekê de wê were nivisandin. Ev wê bi xwe re wê li herême wê hertimî w dîrokek ku wê di wê de wê hertimî wê rejimên herême bi xalkên herême re wê di nava şer de bin wê bi xwe re wê werênê li holê.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê rewşa kurd û an pirsgirêka kurd ku ew hati afirandin wê di wê temenê de wê weke pirsgirêkek ku ew êdî wê ji her aliyê ve wê were kirin bingihê temenê mudahaleyên ku ew li herême û rejimên herême were kirin jî. Mînaq tirkiya ne tenê dîroka xwe weke dîroka şerê bi kurdan re nivisand û her wusa wê bi wê re wê xwe bikê bin deynên mazin ên weke ku ew bi wê şerê dimeşênê bi kurdan re. Di wê temenê de wê bi wê dîroka şer re wê deynên mazin ên ku ew afirandina wê jiyane herkesekê di nava wê sînorê de dijin wê bikê bin ipoteka wan deynan de. Wê wan di nava xizaniyê de wê bide jiyankirin. Wê di wê temenê de wê çawa wê bi nanzikê wê bijin wê di rengekê de wê bikê rewşekê de. Bo ku ew bertekên civakî ên li hemberê wê bide şikandin jî wê referansên olî ên weke bi xizanî çawa dihê jiyankirin wê pêşkeşî civakê wê bikê û wê bi wê re wê di rengekê de wê bixwezê ku ew wan bédeng bikê. Di wê temenê de wê diyanete tirk wê dema ku wê li navaroka ragihandinên wê binerê wê di wê temenê de wê çawa wê di rengekê de wê, mirovan wê di wê temenê de wê li gorî gotina rejimê û rayadarên wê bide rêvebirin û wê di wê temenê de wê olek rêveberiyê û ya dana iteatkirin wê di şewayekê de wê pêşbixê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê ku wê dikarê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê aaliyê din jî wê referansên olî wê çawa wê di rengekê de wê weke temenê şer wê li hemberê civakê wê werina bikarhanin wê karibê wê fahmibkê. Minaq di dema hêrîşên DAÎŞê ku wê bi alikariya tirkîya wê li civake kurd wê werina kirin wê gotinên weke “mêrên kurdan bi kujin û jiên wan ji xwe re bibin”, “kuştina kurdan helal a” û hwd wê di wê temenê de wê gotin bi wan bidina gotin. Ev wê di wê temenê de wê çawa wê weke komên tundrew wê weke li hemberê civakê wê rakirina “cihadê” di rengekê de wê bi wê re wê di wê temenê de wê bikarbênin. Di wê çerçoveyê de wê ol wê weke bingihê şerê rejimê ê li hemberê civakê wê di wê temenê de wê biafirênê.

Di wê temenê de wê nehêlin ku ew bi perwerdeyek hemdem a demkî û aqilê demê bibînin û bigihijina fahmkirinekê. Di dewama wê de w bi wê re wê, di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê karibê wê fahmibkê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê di rengekê de wê wernê ser ziman bê. Ji wê aliyê ve wê rejimên ku ew hatina afirandin û gotinên wan û referansên wan wê di wê temenê de wê ne li ser esasê civakî bin. Wê li ser esasê têgînek desthilatî bin ku wê çawa wê kes û civatan wê bi komên wan re wê li gorî wê bidina jiyankirin û an iteatkirin. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê dema ku wê rejim wê pêvajoyên şer wê li hemberî civake kurd wê li tirkîya wê pêşbixê wê bi wê re wê çawa wê ew şerê ku ew dimeşênê wê bikê malê civak û têgîna baweriya wan ku ew bi wê li hemberî wan bide meşandin. Ev wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê dema ku em bahsa pêvajoyek careseriyê dikin em di wê temenê de wê di rengekê de wê ji gelek aliyan ve wê bi têgihek nû wê karibê wê fahmbikê. Wê zimanê kevn wê were terikendin. Zimanê dijber were terikendin. Ya ku wê di wê temenê de ku wê birêz ocalan wê li ser temenê ‘tesiskirina ‘biratiyekê’ civakî ku birêz ocalan wê werênê ser ziman wê hinekê jî wê bi wê aliyê ve wê girêdayî bê.

Ev dihê dîtin ku wê di wê demê de wê dema ku em li pêvajoya çareseriyê a ku birêz ocalan dikê ku wê bide destpêkirin de wê were dîtin ku wê bi zimanê kevn wê demek nû wê newê destpêkirin û wê temenê wê newê afirandin. Di wê temenê de wê bi zimanê kevn ê ku ew weke minaq li tirkîya di hundurê 50 salê dawî de li ser temenê şerê wê yê bi kurdan re afirîya wê çawa wê karibê pêvajoyek çareseriyê were pêşxistin? Di serî de wê dema ku ew bahsa çareseriyê dihê kirin di serî de

ku ev jî di rengekê de wê ew were derbaskirin û zimanê wê di rengekê de ji nû ve wre salixkirin.

Di wê temenê de wê di wê temenê de wê, di aslê xwe de wê di zimanê kevn de wê birati wê nebê. Wê şer û dijberî, kuştin û zindankirin û êşkencekirin wê hebê. Wê operasyonên leşkerî û ramyarî û ankû siyesî wê hebin. Weke ku ew heta roja me dihên kirin.

Li vir **gotina biratiyê** a di serê kurdan de û ya di serê rayadarên rejimê de wê di serî de wê di wê de jî wê weke ku wê were dîtin wê cihêbûnek wê di wê de wê hebê. Minaq wê dema ku wê kurd wê li wê dinerin wê çawa wê di temenê maf û azadiyê de wê wekheviyekê wê hebê. Wê li hemberê destûrê wê wekheviyekiyek wê bi çand û nixên wê yên civakî wê hebê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke çawa wê civake tirk wê xwediyê statûya xwe bê wê ya kurd jî xwediyê statûya xwe bê wê li wê bihizirê. Lê gotina biratiyê a di serê rayadarên tirk de ku ew dihênina ser ziman wê di rengekê de wê çawa wê civake kurd wê li leyha ya tirk wê ji hemû maf û azadiya xwe wê feregatê wê bikê. Wê doza maf û azadiyê wê nekê. Wê doza wekheviyê wê nekê. Wê doza statûyê wê nekê. Wê di rengekê de wê ew ne xwediyê hêzek parastina xwe bê weke ya tirk û hwd. Di wê temenê de wê karibê wê listeyê bi gotinên ku ew di mejiyê wan de bi wê dihizirin pirr zêdetirî jî bi wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku ev pêvajoyê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê ev wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê di serî de wê ya ku wê di rengekê de wê, weke ku wê çawa wê ya tirk wê ji xwe re wê bixwezê û xwediyê wê bê ku ew ya kurd jî xwediyê wê bê. Di wê temenê de wê karibê bahsa biratiyekê bikê. Lê di wê temenê de wê dema ku wê bahsa biratiya kurd û tirk wê bikin û hakan fidan bibêjê emê bingihê civake rojava hemû armanc bigirin û tunebikin wê nebê. Wê dema ku wê bahsa biratiyê wê bikin û wê li ser şamê re wê çawa wê bikin ku ew pêşîya kurdan bigirin ku ew bibina xwediyê statûyê. Wê bahsa biratiyê wê bikin û wê di wê temenê de wê bi gotinên weke Ardogan dibêjê ku wê nabê ku ew bi kurdî perwerde bibê, divê hemû bi zimanê tirkî bibê. Wê bahsa biratiyê wê bikin û wê pêvajoyên herîşê wê weke ku wê li teşrîn û kobanê û hwd wê bi bombardimanan wê li ser serê kurdan wê bikin. Di wê temenê de wê çawa wê nerastiya ku wê di bin navê gotina biratiyê de wê were kirin wê

ji holê rabikê wê di wê temenê de wê birêz ocalan wê bahsa tesiskirina biratiyê wê bikê. Ji gotina tesiskirina biratiya kurd û tirk wê birêz ocalan wê çi qastbikê. Bêgûman wê qast nakê ku rayadarekê tirk bahsa biratiya kurd û tirk bikê û roja din rabê fermandê bide ku ew bombardimanê li ser serê civake kurd li rojava û an bakûr bikê. An jî ew her roj di bin navê operasyonên qirkirina siyesî bi sadan siyesetmedên kurd bigirê û biavêjê zindanan.

Di wê temen de wê di serî de wê têgîna biratiya saqat û nerast wê di serî de wê ji holê rabikê wê bi wê re jî wê di rengekê de wê weke ku wê bikeve nava tevgerê. Ev wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqtayê de wê weke aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareseriyê wê weke aliyekê wê yê giring ku wê li ser temenekê rast û dûrûst wê çawa wê, pêvajoyek civakî wê bi rêkûpêk wê were pêşxistin. Ji gotina ya 'derfetê bidina min ezê pîrsgirêkê ji rewşa şer û tûndûtûjîyê barî temenê destûrî û ramiyê bikin jî wê li ser wê temenê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê êdî wê pîrsgirêk wê ji her aliyê ve wê weke temenekê tûndûtûjîyê a dewlet û rejimê wê di wê de wê bibê wê were ser ziman.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê weke aliyekê wê yê din wê gotina 'terorê' bê. Di wê temenê de wê di wê rengê de wê di çapameniya tirk wê hertimî wê ew wê weke etiketekê wê bi kurdan ve wê girêdayî wê werênina ser ziman. Di aslê xwe de wê ya ku wê minaq di 50 salê dawî de wê weke terorê ku wê were kirin li ser serê civakê wê dewlet bê. Wê di wê temenê de wê hêrîşî navroka civakê bikê. Wê pêvajoyên şer li hundurê welat û dervî wê bimeşênê. Di wê temenê de wê, di aslê xwe de wê kurd wê di bin terora dewletê de wê hertimî wê werina tafisandin û wê bédengkirin. Di wê temenê de wê pêvajoyên qirkirinên siyesî weke bi operasyonên siyesî li dijî kurdan dikarê weke terore dewletê a siyesî û an li qada siyesî wê şîrovebikê. Yên leşkerî dikarê weke yên li qada leşkerî di wê temenê de wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman.

Lê hertimî wê bi gotina wê weke dewletê kiriya ew nabê teror wê di rengekê ku wê di mejîyan de wê bikin ku wê bicih bikin jî wê di wê temenê de wê weke dîmenekê bi armanca ser terora dewlet nuxûmandin bê. Minaq pêvajoyên herîşên li hemberî rojava û herîşên li benda teşrînê

û qaraqozaqê di wê temenê de wê di encama wê terora dewletê de wê karibê wê fahmbikê.

Pêvajoyên hêrîşên dewletê ên bi teori heta ku ew bi awayekê newina fahmkirin û mahkumkirin wê di rengekê de wê bi rastî wê nikaribê bahsa pêvajoyekê û an çareseriyek civakî a bi rastî jî bikê. Di wê temenê de wê hemû gotinên bi navê biratiyê ku ew dihên ser ziman wê tenê wê weke derewekê wê bimênin. Di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê dikarê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê di wê temenê de wê di rengekê de ku wê weke bibê temenê çareseriyek civakî wê di serî de wê ji wan aliyan ve jî wê pêşî wê pêwîst bê ku ew di fahmkirinê de ew pêşî werina rastkirin. Bi fahmkirina klasik a weke aqilê dewletê ku ew heta roja me hatiya wê ti carî wê nikaribê wê çareseriyekê rast jî wê di rengekê de wê werênê li holê. Di wê temenê de wê aqilê dewletê wê di wê temenê de wê di serî de wê dema ku ew wê weke di temenê nijadekê de ew hat salixkirin û pê de wê piştî wê di wê temenê de wê tenê wê li ser wê esasê û wê temenê wê bibê xwediye hizirkirinek nijadî û an nijadperestî. Wê di wê temenê de wê karibê wê weke aliyekê wê yê giring wê di dewama wê, karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Ya ku em di wê temenê de wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê fahmbikê wê pêşî wê ev bê. Pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Wê jî wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê ku wê pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê dema ku wê di roja me de wê bahsa ne diyariyên wê yên ji aliye dewletê ve wê werina kirin wê hinekê jî wê bi wê aqilê wê ve wê di rengekê de wê weke ku wê girêdayî bê. Wê di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê. Minaq wê dema ku wê bahsa ne diyari û biryardayinên dewletê bo aşitîyê wê pêwîst bê ku wê bahsa wê were kirin wê hinekê jî ev têgîn wê di kirdeya wê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê bi wê re wê di rengekê de wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

• **Mijare rojava û hêza wê ya parastinê**

Di aslê xwe de wê weke mijare ku wê zêde di wê temenê de wê karibê wê were li ser wê sekin in wê mijare hêzên herêmê bin. Di wê temenê de wê tirkiya dixwest ku ew hêzên kurd werina ji hev felişandin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê ku ew wê di wê temenê de wê li ser wê bisekinê bê. Lê di serî de wê weke aliyekê wê yê din jî wê direngê de wê ev ali wê di serî de wê weke mijare ku wê di rengekê de wê çawa wê were fahmkirin bê.

Kurd di wê temenê de wê bi hêzên xwe wê di zane min de wê ne li hemberê wê bin ku wê tevli artişek sûrî ku wê were avakirin bê. Lê wê bi çî rêbazê û şewayê wê bibê wê weke aliyekê wê yê giring ê mijarê wê bimênê. Di wê temenê de wê ev jî wê weke mijarek hem civakî û hem jî wê di rengekê de wê bi xosletên wê yên wê ve wê girêdayê bê. Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, di rengekê de wê mijare hêzên parastinê ên jin weke YPJ wê minaq wê hebin. Di wê temenê de wê di nava têgînên rejimên herêmê de wê ev wê nebê. Di wê temenê de wê bi derfetî wê weke ku ev rewş wê di rengekê de wê werina hemandin wê pêşî wê biryarek ku wê di temenekê ramyari de wê weke pêwîsta ku ew were dayin. Di rengekê de wê di wê temenê de wê mafên civakî ew ku di rengekê de werina parastin ve wê girêdayî bê.

Wekî din wê weke aliyekê wê yê din wê bi xosletên pêşketinê ên civakê ve wê girêdayî bê. di awayekê din de jî wê ji aliyê zayendî ve jî wê weke mijare ku zêde xesas ku wê bi pêşketina dehsalan a li herêmê a civakî ve wê girêdayî bê.

Di wê çerçoveyê de wê di rengekê de wê çendî ku wê weke beşek ji artişa sûrî bimênê jî ew li herêmên xwe weke liweyekê ku ew di rengekê de li herêmê ew bimênin û di wê temenê de hem erkên xwe di rengekê de bi leşkerî di nava artişa sûrî de bikin û hem jî wê li herêmê bin. Minaq wê çawa wê di rengekê de wê hêzek din wê di rengekê de wê ji herêmekê wê herê wê herêmê û wê bipolarêzê. Di wê temenê de di serî de wê her hêz li cihê xwe ku ew karibê temenê xwe yê parastinê wê pêşbixê û di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Lê di wê nûqtayê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku ev jî wê weke aliyekê wê yê din ku wê di wê temenê de wê dema ku wê ji herêmekê wê hêzek leşkerî û an polisi hat hatin li herêmê ev dibê weke rewşek metingerî. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ne tenê wê yên wê herêmê wê weke ji hêzbûna wan wê werina girtin wê weke aliyekê wê yê din wê çawa wê di rengekê de wê karibê wê were weke bindestkirinekê jî.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman. Lê li vir wê weke aliyekê wê yê din jî wê li herêmê di serî de mafên civakî ên weke di temenê xweseriya civakî de ku ew di rengekê de wê werina pêşxistin. Di wê temenê de ew xosletên wê yê cihê ku ew bi wê ve girêdayî ku ew di rengekê de werina parastin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê di nava kurdan de wê hertimî wê di rengekê de wê, rewşên weke bi hêzên xwe weke bi gûhartina navê bê û an rewşên weke wê bê wê bi wê re wê li wê nealiqin. Lê wê dikarê wê werênê ser ziman ku ew wê di wê temenê de wê weke nirxek civakî a ku ew li wê herêmê hena ew bi temenê xwe yê civakî ku ew di rengekê de ew werina parastin. Wê jî wê di rengekê de wê dikarê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê, mijare serî wê di rengekê de wê, mijare hebûna civakî a ku ew di temenekê sivilane a herêmê de ew bi xosletên xwe yê civakî û ziman û çanda xwe ku ew di rengekê de ew were parastin û were bi rêxistin kirin bê. Ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Mijarên parastinê wê di rengekê de wê di wê temenê de ew wê, di wê rewşê de wê weke aliyekê wê yê giring ên li herêmê wê weke ku wê were dîtin wê biafirênin. Di şewayekê de wê li herêmê hertimê wê dema ku wê pêvajoyên herîşê wê bibin û wê di rengekê de wê ti statû wê bo hebûna civakî wê nebê wê di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê ku wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê çerçoveyê de wê di rengekê de wê, mijare parastina hebûnê wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê ji xwe mijare giştî wê di rengekê de wê ya hêzî wê çawa wê were parastin ji şewayê wê zêdetirî wê ya civakî ku ew çawa wê karibê wê biparêzê û di wê posisyonê de bê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê din ê xesasiya mijarê wê di wê temenê de wê ev komên çekdar wê di rengekê de wê weke komên ku ew di rengekê de wê weke komên ku ew li hemberî civakê wan şerkiriya bê. Di wê temenê de ev komên ku ew di awayekê de wê, weke destê wan ketiya xwûna kesên ji nava civakê. Di wê temenê de

wê di rengê de wê bi wê re wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Hêzên kurd wê di wê temenê de wê di rengê de wê heta roja me ku wê li hemberî hêzên terorê ên ji dewletê bê û an van komên çekdar bê wê li hemberî wan wê civakê wê di rengê de wê weke ku wê biparêzên.. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de ev hêz wê di rengê de wê weke komên ku ew di qadên xwe de pispore bûna di tekoşîna li hemberê terora dihê ser serê civakê. Di wê temenê de wê ew wê li şûna ku wê ji hev wê belavbûnekê wê bi wê rengê wê bijin wê weke ji aliyekê ve ku ew hebûna wan were herê kirin. Di wê temenê de wê di rengê de ew di wê temenê de karibin werina fahmkirin.

Di rengê de ev wê, dikarê wê li başûrê kurdistanê wê weke minaqe pêşmergeyan di rengê de wê bide. Lê di wê temenê de wê di dîmenekê artişbûna herêmê de wê weke aliyekê wê yê ku ew wê di wê temenê de wê bi wê re wê karibê wê di rengê de wê bi wê re wê di şewayekê de wê fahmbikê û wê karibê wê di wê temenê de wê li wê bihizirê û wê werênê serziman bê.

Di wê nûqtayê de wê, mijare hêzên kurd wê di rengê de wê ji aliyekê ve wê weke aliyekê kku wê bingihê temenê bidest xistina statûya wan jî wê di rengê de wê weke ku wê biafirênê. Ji xwe ya ku wê rejimên weke ya tirk ku wê li ser wê bisekinê jî wê di rengê de wê weke ku ew bê. Ew hê di wê temenê de li dijî statûya kurdan û bidest xistina mafê wan ku ew disekin in wê ber vê yekê wê çawa wê ji hêzê bikin û an ku ew ti hêz di destê wan de nemênê wê di wê temenê de wê di rengê de wê li ser wê bisekinê. Rojavayê kurdistanê û an wê weke ku wê di çerçoveya sûrî de wê were gotin bakûrê sûrî wê di rengê de wê ji sadî nêzî 40 wê weke beşekê wê biafirênê û ev wê weke beşek hema bêja nêvî bi nêvî bê. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê çawa wê di rengê de wê bingihê parastina herêmê wê di wê temenê de wê biafirênin û wê pergale civakî wê bi xosletên wê yê bi pêkhatayên wê re wê biparêzê wê weke aliyekê wê yê ku ew di dewama wê de wê bi wê re wê weke ku wê li wê were lê hizirkirin.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare rojavayê kurdistanê wê aliyê ku ew di wê temenê de wê li ser wê dihê

sekin in wê aliyên wê yên destûrî wê hebin. Di serî de wê weke di temenê wê de wê hem ji aliyê hêzê û an pergalek parastinê ve bê, rewşa aborî, ramyarî, huquqî û hwd wê di wê temenê de wê çawa wê bi xosletên wê re wê wer parastin wê weke aliyekê wê yê ku wê karibê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring ku wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li wê bihizirê bê.

Wê jî wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê pargela civakê wê lingên wê yên parastinê, ramyarî û huquqî wê hebin û ev lingên wê aliyên wê yên statûya wê û pêşxistin û misogerkirina wê di rengekê de wê werênê li holê. Di wê temenê de wê di şewayekê de wê têngîna weke ya ku wê weke tirkiya dihênê ser ziman yekperetîya weke yek ziman, yek çand, yek netew û hwd wê tenê wê di rengekê de wê ne tenê bingihê qirkirinên nû wê bi xwe re wê werênê wê ji gelek aliyên din ve wê bingihê bi awayekê diwartir domandina pirsgirêkê jî wê di rengekê de wê weke ku wê karibê wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman bê.

Weke ku wê rêveberiyê rêveberîya xweser ilham amed wê werênê ser ziman sûriyek ne navendî di wê temenê de wê di rengekê de wê weke ji gelek pêkhatîyan pêkdihê û di rengekê de wê hemû pêkhate wê bi reng û rewşên xwe yên civakê wê di temenekê de wê werina parastin û wê bi sazûmana wan re wê di nava pergale dewletî û ya destûrî a sûrî de ku wê werina parastin wê di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Mijare sûrî û rojava wê di wê temenê de wê di rengekê de wê rengên çareserîya wê ya destûrî û her wusa encamên wê di rengekê de wê bixwezê û nexwezê jî wê bakûr û tirkiya jî wê di rengekê de wê bi bandûr bikê. Diwê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê ya ku wê tirkiya wê bi zêdeyî wê bi wê ve wê alaquadar bibê wê di wê temenê de wê ev bê. Di wê temenê de wê bêgûman rêyên êdî wê weke berê wê rewşa inkarê û bêstatû hiştina civake kurd li wê beşê jî temenê wê ji holê rabûya. Di wê temenê de ji wê demê û pê de wê weke ku ew dihê dîtî her roja ku wê li ser wê temenê dihê israrkirin û

domandin wê weke rojên ku ew di renekê de wê çawa wê bi xwûnê wê werina derbaskirin û wê bi xwûnê wê derbas bibin bin.

Di wê çerçoveyê de wê ev jî wê weke ku wê were dîtin. Minaq wê di rewşa avêtina kayyumê li şaraderiyên kurd wê di wê temenê de wê karibê wê di renekê de wê li vir wê bibîrbikê. Wê weke rewşek ku wê çawa wê rejim wê civakê wê ji mafê xwe rêvebirinê wê dûrbikê wê tenê û tenê wê weke bi wê armancê bê. Wê di wê temenê de wê di temenê wê pêvajoya inkarê de wê di renekê de ew wê were domandin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman.

Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê rewşa civakê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê li wê bihizirê û wê fahmbikê. Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê rewşa civakê wê, di renekê de wê êdî wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di wê temenê de wê, bide diyarkirin. Li vir wê dema ku wê mijare demokratizebûyina tirkîya ku wê birêz ocalan wê werênê ser ziman wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku ew wê bahsa wê bikê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê ev pirsgirêk bê. Di dewama wê de wê mijare demokratizekirinê û gotina birêz ocalan a di rengê weke barkirina pirsgirêkê ji rewşa şer û tûndûtûjîyê li temenê destûrî û ramyarî jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ramyarî û statûyî wê biafirênê. Di wê çerçoveyê de wê di renekê de wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê di renekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman li ser ziman.

Mijare civakê wê di wê temenê de wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê di bin hinek xalan de wê di dewama wê de wê li ser parzemina bakûr wê hinekê wê li ser wê bisekinê. Wê dikarê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê, di renekê de wê hemû operasyonên siyesî ku kurd weke operasyonên qirkirina siyesî bi nav dikin wê di wê temenê de wê li ser civakî a ku ew afirîya wê çawa wê xwe bi ramyarî û an siyesî wê newênê ser ziman û ne diyarkirin wê bi armanca pêşîya wê girtinê wê di wê temenê de wê di renekê de wê werina kirin. Di wê temenê de wê, bi temenekê siyesî û an barkiirna pirsgirêkê li temenekê huquqî û siyesî wê di serê de wê weke aliyekê wê yê ku wê di wê temenê de wê çawa wê pêşîya wan aliyan jî wê di renekê de wê were girtin. Di wê temenê de wê di renekê xwe bi rêxistinkirina herêm bi herêm di temenekê 'ademî' de wê weke aliyekê

ku wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku wê li wê were lê hizirkirin bê.

Di mijare salixkirinên destûrî de wê, di serî de wê minaq wê ku wê destûr tirk wê li ser temenê salixkirinên wê yên nijadî ku ew wê weke bi tirkîyekê hatiya nivisandin ku ew were paqijkirin wê demê wê karibê ji aliyekê ve wê weke ya ku ew wê, çawa ku wê minaq wê weke civake tirk wê ji wê re wê bê dîtin wê ji pêkhatayên din re jî wê heman maf wê karibê bi wê re were dîtin û dest nişandin. Ev wê weke aliyekê wê yê din ê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman.

Li vir têngînên weke biratiya kurd û tirk di destûrî û ramyarî de jî wê ne weke gotinên ku wê zêde bûhûrîner bin. Wê di têngîna dîyarkirina maf û azadiyê de wê zêde ti wateya wan jî wê di aslê xwe de wê nebê. Di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, li şûna wê biratiya kurd û tirk wek hevîya destûrî li ser wê temenê ku wê weke hev wê were diyarkirin wê rasttir wê wek gotinek ku mirov wê karibê wê fahmîbê bê.

Di rengekê de wê mijare destûrî û misogerkirina maf û azadiya wê di temenekê weke hev de wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Îro ev li sûrî jî wê di rengekê de wê bi mijare kurd û pêkhatayên wê yên din re wê xwe di heman rengekê de wê bi wê re wê di rengekê de wê weke ku wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Mijare sûrî wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi mijare wekhev wê di rengekê de wê salixkirina wê ve wê girêdayî wê weke bi pirsgirêka maf û azadiyê ve wê girêdayî bê.

Minaq wê dema ku wê weke li tirkîya bû wê hertimî wê mijare xwe rêvebiriya wan wê ji destê wan wê were girtin û wê şaradariyên wan wê weke kawayuman bi têngîne metingerî û hwd wê were avêtin li wan wê çawa wê karibê wê bahsa wekhevîyekî wê bi wê re wê were kirin?

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pirsgirêka kurd wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li çar welatên herêmê ên weke iranê, tirkîya, iraqê û sûrî jî wê di heman rengê û awaye de wê karibê weke ya maf û azadiyê wê di temenekê de wê karibê wê bi wê rengê wê hilde li dest. Di wê rewşê de wê mijare dervekirinên keç û lawên kurd ji aliyê rejîma iranê ve wê bi zihniyeta wê ji ya kawayumên tirkîya diavêjê şaradarên herêmên kurdan wê ne cihêtir bê. wê heman zihniyet bê.. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di

rengê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di mijare têgînên parastinê de wê di wê temenê de wê êdî wê di rengê de wê bêgûman wê parastin wê çendî ku wê li ser milê mirovan bê wê bikeve ser temenê teknikî de jî. Di wê temenê de jî wê karibê wê werênê ser ziman. Ev jî wê hinekê wê bi rewşên weke yên perwerde, xwandinê û pêşketinê bi awayên cûr be cûr ên zêhnî û hwd ve wê girêdayî bê. Wê di wê temenê de wê karibê wê di rengê de wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare parastinê wê di wê temenê de wê di rengê de wê, hem aliyên wê yên hêzî wê hebin û hem jî bi wê ve girêdayî wê aliyên wê yên bi temenê ramyarî û huquqî ku ew di rengê de werina parastin û hwd ve wê hebin. Di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê karibê wê di şêwayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengê de wê karibê wê werênê ser ziman bê. Mijare fahmkirinê wê di wê temenê de wê karibê wê werênê ser ziman wê xwe di wê temenê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bide diyarkirin. Mijare destûr û siyesetê û an ramyariyê wê bi hev ve wê girêdayî bê. Wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Mijare demokrattizebûyinê û pirsgirêka kurd û an pirsgirêkên civakî û desthilatdarî

Di awayekê de di dewama mijare ser wê de wê di rengê de wê mijare demokratizebûyinê wê weke aliyekê pirsgirêkê wê weke ku wê biafirênê wê di wê temenê de wê were hanin li ser ziman. Di wê temenê de wê di rengê de wê ji wê aliyê ve mijare pirsgirêkê û ya demokratizebûyinê wê bêgûman wê weke hinek pirsgirêkên ji hev cihê bin. Wê di wê temenê de pirsgirêka civakek wê tenekê wê bi pirsgirêkek demokratizebûyinekê re wê bi tenê wê nikaribê wê di rengê de wê bi teneê wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman. Lê wê weke aliyekê wê yê giring wê bi wê ve wê girêdayî wê pêwîst bê ku wê karibê wê di rengê de wê werênê ser ziman. Di rengê de wê ev wê ne tenê wê bo dewletbûnekê û pergale wê wê bo civakekekê pêkhatayên din ên nava wê jî wê di rengê de wê karibê wê di rengê de wê werênê ser ziman bê. Wekî din wê dervî wê

mijare civakî û ardnigariyê wê direngê de wê weke ku wê bi hev ve wê li ser temenekê dîrok, çand, ziman û hwd ve wê bi hev ve wê girêdayî bê.

Di wê temenê de wê di rengê de wê dikarê wê di wê temenê de wê di rengê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di aslê xwe de wê di çerçoveya têgîna demokratizebûyinê de wê dema ku minaq wê bi tirkiya re wê hilde li dest wê di temenê wê de wê nasîna bi destûrî û salixkirinên mijare statûyî û hwd ve wê bi hev ve wê ji aliyekê ve wê weke ku wê girêdayî bin. Di wê temenê de wê di rengê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê biwê re wê ji aliyekê ve wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê mijare metingeriya li ser serê civake kurd wê di temenkê metingeriya klasik a weke li ser ardnigariya wê dagirkirin û bindestkirina wê di rengê de wê weke di temenekê ilhaqî de wê di şewayekê de wê karibê wê werênê ser ziman. metingeriya kurdistanê û qatbûna wê di nava çar dewletên herêmê de weke iranê, tirkiya, iraqê û sûrî de wê mijare kurd wê bi statûya wê weke di temenê metingeriya wê de wê bikê mijare navnetewî. Di dewama wê de wê pirsgirêkê û çareserkirina wê jî wê di rengê de wê karibê bikê di wê temenê de wê weke mijarek navnetewî. Ji xwe wê dema ku wê bahsa mijare mudahaleyên li herêmê ên ku me li jor wê li deverêkê wê hani ser ziman ku mirov wê bahsa wan bikê wê di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê di şewayekê de wê bide diyarkirin.

Mijare kurd di wê temenê de wê weke mijare giştî a herêmî bê. Di wê temenê de wê temenê qartbûne kurdistanê û civake kurd wê di konferanse lozanê de wê were kirin û ev pirsgirêk wê piştî wê êdî wê bê kirin temenê mudahaleyên ku ew bi wê li herêmê wê werina kirin û wê li ser wê re wê dizaynkirin wê li herêmê wê ji aliyê hêzên hegomenikî û hwd ve wê were kirin. Ev wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê pirsgirêka kurd wê di wê temenê de wê ji wê aliyê ve wê weke aliyekê wê yê giring wê mijare statûyê wê werenê li holê. Birêz ocalan ber vê yekê wê bi gotina “civake di nav lapên jenosê de hati dorpêçkirin’ wê di rengê de wê bo wê bikarbênê. Di wê temenê de wê dema ku wê civak wê zimanê wê were qadaxakirin, newê hiştin ku ew bi ziman û çanda xwe li ser temenê xwe yê civakî û dîrokî û hwd ew xwe perwerdekirina wê bibê û di wê temenê de bingihê wê yê pêşketina wê ji hemû aliyên ve wê bi wê yekê ji wê û destê wê hatibê standin ew wê di

wê temenê de wê karibê wê weke bi statûya metingeriyê wê di renekê de wê karibê wê salixbikê û wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman.

Pirsgirêka kurd wê di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê yekê wê aliyên wê ku wê di wê temenê de wê di çerçoveya pêvajoyên wê yên çareseriya wê de wê ji aliyên dîrokî, çandî, ramiyarî û hwd ve bi gelek aliyên wê yên din ve wê di wê temenê de wê, pêwîst bê ku ew di dewama mijarê de bi wan aliyan ve ew were hanin li ser ziman.

Ji wê aliyê ve mijare wê weke mijarek civakî bê. Dîroka civakî wê li ser dîroka wê ya kevnera re ku em bi gotinên gelemperî wê werênin wê heta destpêka demên şariştaniyê wê herê. Di wê temenê de wê di demên sumeriyana de wê, pêvajoyên wê yên dîrokî ên ku ew dihên kifşkirin hena. Bi teybetî kifşkiirên dawî ên bi erkolojîkî û şîroveyan bi wan û encamên ku ew hatina gihiştin wê di wê warê de wê çerçoveyek giring wê li ser temenê fahmkirina dîroka civakê, herêmê û pêvajoyên wê yên berê wê di wê temenê de wê karibin di renekê de bi gelemperî raxina berçav. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyên wê yên giring bin ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Mijare dîroka civakî û herêmê emê li vir ne kevina wê de. Ew bi serê xwe wê weke mijarek dîrokî bê û ew pêwîsta ku ew bi serê xwe beş bi beş weke bi dîrokî, çandî, zimanî, wêjeyî, û hwd bi gelek aliyên wê yên din wê karibê bi wan pêvajoyên wê re were şîrovekirin û fahmkirin. Ev wê weke mijarên kûr ên civakî jî wê di çerçoveya wê de wê bi afirênin û wê bêgûman wê pêwîst bin ku ew werina kirin.

Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê mijare salixkirina dîroka wê di wê temenê de wê di renekê de wê karibê wê bi wê re wê di wê temenê de wê li ser wê bisekinê bê.

Minaq wê mijare zimanî wê di renekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke mijarek giring wê hilde li dest. Di wê temenê de wê çendî ku wê li bakûrê kurdistanê ê di nava sînorê tirkîya de hatiya hiştin de wê herî hindik wê ser 20 milyon re wê kurd wê hebin û wê tenê wê dibistanek jî wê nebê ku ew di wê de xwe û zaroyên xwe perwerde bikin. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li ser wê bisekinê û wê werênê ser ziman.

Ev ali wê weke aliyên xwe bi wê hanina ser ziman bin. Di wê temenê de wê weke aliyên wê yên giring wê xwe bidina diyarkirin. Wê dema ku

wê bahsa demokrasiyê wê were kirin wê bi rêgezên wê ku wê çawa wê dema ku wê mirov wê weke xwe û weke ku ew bawer dikê û xwe dibînê ku ew bijî û werênê ser ziman wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê kurdek weke xwe weke kurdekî, tirkek weke xwe weke tirkek, elewiyek weke xwe weke elewiyekê û hwd wê bijî. Dema ku ew jiya jî mafê wî û an wê di bin destûrê de ew hatibin misogerkirin û ew bo wê newê xirab nişandin û ew weke hor newê dîtî û piçûk newê dîtî. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyên ku ew wê di wê temenê de wê karibê wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Hinekê jî demokrasi wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê karibê wê werênê ser ziman bê. Di aslê xwe de wê, li herêmê wê dema ku wê bahsa pêşneketina wê were kirin wê di temenê wê de wê ji her aliyê ve wê ev pirsgirêk wê hebin. Ewropa di şerê cihanê ê duyem de ku ew hati rûxandin bi hêrîşên nazîyan wê dema ku wê jinûve wê xwe avabikê wê di wê temenê de wê ji temenê bi çekdarbûyînê wê zêdetirî wê di rengekê de wê pergalek europî wê di rengekê de wê bi wê re wê were avakirin. Di wê temenê de wê piştî wê hemû civak wê bi rengê xwe wê di nava xwe de wê di rengekê de wê bijin. Di wê çerçoveyê de wê di awayekê de wê bi wê rengê wê mafê ti kkesekê wê bo yên din wê weke teluke newê dîtî û wê yek wê yê din wê ji maf û azadiya wê dûr nekê. Her wusa pirsgirêkên civakî wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi statûqûyî û temenê destûrî wê were çarekirin. Piştî wê êdî wê li ser pirsgirêkêmn pêşketinên wê aqilên xwe wê bixabitênin û wê bîponijin. Di wê temenê de wê piştî wê europa wê xwe di wê temenê de wê di rengekê de wê êdî wê bibînê. Di wê rengê de wê di aslê xwe de wê, derfeta wê hebê ku wê li rojhilata navin pergalek bi wê rengê ya civakî kku ew temenê wê bi statûyên civakên herêmê re were avêtin û ew di wê temenê de ew pêvajoyên xwe yên pêşketinê wê di rengekê de wê bi xwe re bijî. Ya ku wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku wê karibê wê di rengekê de wê li wê bihizirê wê ev bê. Ya ku wê weke birêz ocalan wê dixwezê wê bide diyarkirin ku wê çawa wê bi wê herêmê ji temenê mudahaleyên li wê dûrbikê û êdî wê ji wê re wê derfete nedê hiştin jî wê di rengekê de wê weke ku wê ev bê.

Li vir di serî de wê di dewama wê de wê karibê hinek gotinên teybet di derbarê gotina demokratizekirinê de wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê têgînên weke têkiliyên herêmê ku ew li ser temenekê civakî ku ew bi wê re were diyarkirin wê di rengekê de wê karibê wê fahmbikê bê. Her çendî ku wê

ji aliyê aqilê dewletî yê irane roja me û tirkiya roja me ve wê ji ber tekoşîna maf û azadiya kurdan ve wê kurd wê weke sedeme bêaramiyê wê werina diyarkirin jî lê wê di wê temenê de wê têgînên wan ên nijadperestî ku wan li cewherê baweriya xwe jî dana xwarandin û bi wê re ku ew digihênina şîroveyekê û di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê weke temenê wê werênê ser ziman. Li iranê wê li hemberî dewletê parastina maf û azadiya xwe wê û an xwestina wê weke 'li dijî xwûdê rabûnê' wê bi rehetî karibê wer şîrovekirin û wê bikê sedema bi dervekirinê. Di wê temenê de wê ne tenê wê weke xwe kirina cihê xwûdê de bi aqilê xwe yê dewletî û netewî wê di rengekê din de wê bi wê re wê weke aliyekê ku wê bi wê re wê xwe di wê temenê de wê di şêwayekê de wê bide diyarkirin bê.

Li tirkiya jî wê dema ku wê pêvajoya çareseriyê di rengekê de wê destpêkir wê bo ku ew di nava civakê de wê çawa wê pêşîya pêşketinên civakî û hwd wê bigirê û wê qaada sîyesî wê di rengekê de wê li kurdan wê tengav bikê û wê pêşîya wan bi wê bigrê wê 'oparasyonên KCK' wê di rengekê de wê bide diyarkirin. Di wan rojên destpêkka sale 2025'an de ku wê bahsa pêvajoyekê û destpêkirina wê were kirin û wê di rengekê de wê herkesek wê were kirin li bendewariya ku wê birêz ocalan wê bangekê wê bikê de jî di heman mantiqê de wê oparasyonên li HDK û 'levkirinên bajarên' kirin û bahsa girtina bi hezaran mirovan di wê temenê de kirin jî wê di wê temenê de wê weke çerçoveya aqilekê dewletê ê ku ew hertimî temenê pîrsgirêkên bi civakê di afirênê re jî wê karibê wê li wê bihizirê û wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê di şêwayekê de wê di rengekê de wê di rengekê de wê wusa dihê dihê dîtin ku ev oparasyonên di wê temenê de wê li qada sîyesî a siyeseta kurd wê li herêmê werina kirin û an dihên kirin jî wê bi bêdengîya ardogan ku ew di çapameniyê de wê bahsa wê dihê kirin ku ew çima di derbarê pêvajoyê de xwe bêdeng dikê re wê di rengekê de wê karibê fahmbikê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyek di wê temenê de a çawa ji hêza ramyarî dûrkinê wê di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê fahmbikê.

Di wê nûqteyê de wê jî dikarê wê di rengekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê mijare hêrîşên li qada sîyeseta kurd wê di wê temenê de wê di rengekê de wê, di rengekê de wê weke oparasyonên li

bendewariyên civakî bin ku wê bi gotina pêvajoya çareseriyê re ku wê di mejyan de wê biafirin ku ew gavekê bi avêjin û temenê statûya civakê a kurd wê binasin wê weke li wê werina kirin bin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê. Ev pêvajo wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din jî wê di şêwayekê de wê bi pêvajoya hêrîşên li kurdan ên leşkerî û ramiyarî re wê di ahengekê de wê weke ku wê bi hev re wê di wê temenê de wê were domandin. Ev wê di wê temenê de wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin.

Di rengekê Ardogan wê di wê temenê de wê, xwe di şêwayekê de dikê ku ew carek din bide hilibjartin. Hemû demên ardogan ên li ser desthilatê wê weke demên şer wê derbas bibin. Di wê temenê de wê wusa dihê dîtin û fahmkirin ku ew heta ku ew li ser desthilatê bê wê weke li pêşîhya pêşketina çareseriyekê bi derfet wê weke astengiyekê û kelemekê jî wê bibê, çendî ku wê herkesek wê weke kesê li ser serê dewletê ku ew ji wî li heviya gavekê bo aşîtiyê biavêjê jî.

Di pêvajoya çareseriyê a salên 2014'an de ku wê destpêbikê wê di destpêka wê de wê çawa wê zorê bidina tevgera kurd ku ew agirbestê bikê wê di rengekê de wê kengî wê agirbest ragihandin wê bidest çêkirina qaracolên ku wê weke keleyan mazin wê bikin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê dîmenekê namerdane wê di rengekê de wê bi wê re wê bê dayin pêşxistin.

Di wê demê de jî wê di rengekê de wê, çendî ku wê bahsa pêvajoya çareseriyê wê were kirin wê weke wê demê wê di rengê operasyonên KCKê de wê pêvajoyek nû a pêlên girtinê dana destpêkirinê û hewldanên di wê temenê de wê pêvajoyek nû a şer di qada siyêsî de wê pêşxistina wê weke aliyekê wê yê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman.

Dibê ku wê gelek dordor wê bibêjin ku wê hem pêvajoya şer û ya aşîtiyê wê bi hev re wê karibê derbas bibê. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê çendî ku wê wusa derbas bibê jî di çerçoveya mînaqên cihanê de wê dikarê wê bibêjê ku wê di wan rewşan de wê pêşnumeyek pêşî a diyar ku wê di wê temenê de wê çawa wê li ser maf û azadiyê a civakî re wê were dest nişandin wê hebê.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê, dîroka ardogan wê weke dîroka şer a. Di wê temenê de wê di wê rengê de wê gotinên ku wî gotina ên weke li dijî kurdan û statûya wan û her wusa li dijî çand û zimanê kurdan bi reşwên weke qadaxayên destûrî û hwd ku ew gaven ku ew hatina

avêtin wê di wê temenê de wê karibê bi wê re wê di rengekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê dikarê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman ku wê di wê demê de wê weke ku wê gelek dordor wê li wê binerê wê Ardogan wê nêzîkatiya wî ya li pêvajoyê wî çawa wê xwe cardin wê bide hilbijartin de jî bê. Di wê temenê de wê weke ku wê demên wî yên berê hemû bi şerê li herême ku wî li dijî kurdan dana bûhûrandin wê cardin bijartin wê di wê temenê de wê weke bûhûrandina demek din a di wê temenê de a şer ku ew bi kurdan re ji wê demê û pê de êdî wê bide bûhûrandin. Kurd wê dizanin. Ber vê yekê di hilbijartinên bûhûrî re wê bi CHP û hwd re wê di temenê tifaqekê de wê li dijî bijartina wî derkevin.

Di wê temenê de wê li bajarên weke anqara û stembulê û gelek deverên din wê bi wî û partiya wî bidina windakirin.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku ev pêvajo wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di wê temenê de wê weke pêvajoyek teybet bê wê hinek xosletên wê yên cihê jî wê hebin. Bêgûman em nikarin wê dema î ro weke ya salên 2014'an wê şîrovebikin. Di navbera van 9 salên derbasbûna de wê gelek pêşketin wê di rengekê de wê rûbidin. Di wê demê de Ardogan û rejima wê konseptî ji hev felişendinê a civake kurd û tevgera kurd wê di rengekê de wê bikê meriyetê û wê rêve bibê. Lê ew bi wê bi serneketin. Kurdan di wê demê de wê hertimî wê li hemberî pêvajoyên wan ên şer wê serkevin û wê di roja me de wê di posisyona xwe de wê wê ji ya her demê wê zêdetirî wê di posisyonek xorttir de bin. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di aslê xwe de wê, mijare çekberdanê wê tenê wê hildana li dest û tenê wê li ser wê sekin in a wê hinek armancên cihê jî wê bi demê re wê di serê wan de wê bi wê re wê hebin. Mînaq wê di salên 1990 û pê de wê çawa wê bi pêvajoya filistinê û hwd re wê bi arafat re wê levbikin û wê mijare çekê wê bi tememî wê ji holê wê derxin û wê piştî wê 'intifada' wê destpê bikê wê di wê temenê de wê pêvajoyên piştî wê bi komkujiyên mazin ên li filistinê û derketina komên tundrew ên weke haamasê re wê bi encam bû û hwd re wê di wê temenê de wê weke aliyekê ku wê di rengekê weke wê de karin werênina serê kurdan tiştêkê weke wê û an na wê weke aliyekê ku wê ji aqilê wan ne dûr bê ku wê li wê bihizirin jî. Lê rewşa kurdan û ya filistinê wê ti carê wê ne weke hev bê. Kurd wê civakek cihê bê. Di wê temenê de wê xwediyê dîrok û mejuya xwe bê û wê di wê

temenê de wê gelek rewşên bi pêşketina xwe re jiyankirina wê bi wê re wê bibin

Di wê temenê de wê ji wê demê û pê de wê di rastiyê de wê weke ku me li jor wê li deverê wê hani ser ziman pirsgirêk bi asta pêşketina kurdan a herêmê re gihiştîya wê astê her roja ku ew li ser çaresernekirina wê re dihê dirêjkirin ku wê weke ardogan bi bijartina xwe re ew li wê dihizirê wê her rojên wê weke rijandina xwûnê bin. Di wê temenê de wê weke domandina pêvajoyên şer ên nû ku wê werina pêşxistin û jiyankirin bin.

Ji aliyê kurdan ve wê referansên bi AKPê û Ardogan re ku wê xwe weke partiyek 'dindar' û kindar wê bide diyarkirin wê bi pêvajoyên wê yên weke yên şer ên weke bi DAÎŞê û piştî wê barkirina van komên selefî li serê rêveberî û rejima şamê ku ew di wê temenê de wê çawa wê li hemberî kurdan wê di rengekê de wê bide şerkirin û an di temenê di dewama wê de wê bêstatû hiştina kurdan de wan bikarbênê bê.

Di wê nûqteyê de wê, di aslê xwe de wê ev siyeseta tirkîya wê di wê temenê de wê di rengekê de wê hertimî wê li herêmê wê bingihê çêkirina bêaramiyê û aloziyê a li herêmê bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê. Ardogan wê di wê temenê de wê siyeseta wî di wê temenê de wê karibê di rengekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Rewşa kurd a ji salên 2014an û pê de...

Ji aliyê din ve jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê weke ku me li jor wê li deverê wê hani ser ziman ku wê piştî ku T. Ardogan bi gotinên xwe yên weke "derfet nemaya ku em pêvajoyek çareseriyê bidina domandin" û hwd re wê dawiyê li pêvajoya çareseriyê wê bênê û wê demek şer wê bide destpêkirin û pê de wê konseptek ji hev felişendinê wê ji her aliyê ve wê li hemberê kurdan wê di rengekê de wê bide meşandin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ev konsept wê li giştîya kurdan wê hem bi operasyonên li qada siyeseta kurd ku wê werina kirin wê bi wan bibê. Wekî din wê bi operasyonên leşkerî wê di rengekê de wê, li hundurê sînor û dervî sînor wê di rengekê de wê bi wê re wê bê kirin.

Di dewama wê de wê Ardogan û rejima wî bi tememî wê di rengekê de wê destûrê dênina aliyê û wê bi têgînên weke 'biryarnameyên di hukmê zagonan' de wê bi wan wê sîyeset û rêveberiya xwe wê bidina domandin. Li ser wê temenê wê hemû demên hukumet û rêveberiyên rejima ardogan wê dervî destûrê bin û wê ne xwediyê ti meşrûiyetên

destûrî bin. Di wê temenê de wê di renekê de wê li ser serê civake kurd ku wê dîmenekê din ê metingeriya rejima wî were dîyarkirin wê 'rejima karyuman' wê di renekê de wê li ser serê wan wê were pêşxistin. Di wê temenê de wê di renekê de wê rejima karyumê wê bi wê re wê demokrasiyê wê ne tenê wê rakê ji holê wê her wusa wê di renekê de wê bi tememî wê wina civakî wê di renekê de wê ji holê rabikê. Di aslê xwe de wê weke gotinek ku wê bi wê weke ji feleketekê derxistina başîyekê bê wê ji wê rejima karyumê jî wê kurd hemû wê di wê temenê de wê êdî wê bi wan re ev wê bibê sedema şîyariyek demî ku ew karibin bi hemû beşên xwe yê civakî li hemberî wê rejimê êdî bibin xwediyê bertekekê. Karyuman rûyê rast ê rejimê û rayadarên rejimê bi nêzîkatiya wan a li kurd bi tememî dana diyarkirin û ev ji aliyê kurdan ve hat dîtin û fahmkirin.

Di wê temenê de wê di bin fasîma karyuman de wê di renekê de wê ne xwezînin bijîn. Di destpêka pêşxistina rejima karyuman de wê keleşorên AKP ên weke abdukkadir selw wê ragihênin ku wê çendî wê kurd wê di hilbijartinan de wê hilbijêrên wê kurd wê cardin wê ji destê wan wê bi wina xwe wê bigirin. Di wê temenê de jî bû. Heta roja me çend caran wan karyum avêtina kurdan ew keyyûm cardin bi bijartinên xwe bi ser wan de şandina weke rûşîyekê wan.

Di wê temenê de wê di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser zîman ku wê di şewayekê de wê mijare karyumê wê di wê temenê de wê çawa wê bi wê re wê kurdên bakûr wê di qada siyasetê de ku ew hebûnê bi wê ne dina diyarkirin û ew bînin kontrolkirin wê bi wê armancê bê. Di wê temenê de wê weke rejimek şer bê. Wekî din wê aliyên wê yê din jî wê hebin. Li ser temenê qadaxayên li ser çand û zîmanê kurdî ê civakê jî wê çawa wê bide domandin û wê bi wê re wê rejima inkarê wê bide domandin wê bi wê ve wê girêdayî wê weke dîmenekê rejimê bê.

Karyum ku mirov bibêjê wê encama rejima derbeyê a ardogan ku wê piştî 15 temuzê wê were pêşxistin bê. Di wê demê de wê di 15 temuzê de wê, derbe ji aliyê ardogan ve wê li ser temenê derbeya 12 êlûnê wê were kirin. Derbeya 12 êlûnê li kijan nûqteyan derbe kir û bi serneket wê, çawa ew wê bi wê pêvajoya derbeyê re wê di renekê de wê wê armanca derbeya 12 êlûnê wê werênê li cih wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê werlî ser zîman bê. Wê di wê temenê de wê pêvajoya rewşa 'tesebûsa derbeyê' a 15 temuzê wê di aslê xwe de wê çawa wê mantiqê derbeyê a 12 êlûnê wê di renekê de wê di wê temenê de wê bide domandin wê

hinekê jî wê bi wê mantiqê bê. Di wê temenê de wê dikarê wê di dewama hev de wê fahmbikê.

Di wê çerçoveyê de wê rejima ardogan ku wê bi gotinên weke xwe li dijî derbeyê bi gotin dikê jî wê di wê temenê de wê weke gotinên manipuletif bê. Minaq wê gotinên weke “rêyên siyesî heta dawiyê vekirîna “ ku wê ew bixwe wê werênê ser ziman wê tenê wê weke gotinên ku ew çawa ew deriyê siyesî heta dawiyê hatina girtin û pêşîya wê hatiya girtin ser wê bide nûxûmandin wê bi wê armancê bê.

Di renekê din de jî wê gotinên weke ‘hebûna dewleta huquqê’, ‘demokrasiyê’ û hwd jî wê di wê temenê de wê weke gotinna manipulatif bin. Di wê temenê de wê di renekê de wê, huquq û demokrasî wê hinekê wê li ser temenê pênasekirina maf û azadiyê wê bi hev ve wê girêdayî bin. Di renekê de wê dema ku wê hemû mafên bijartinê wê di wê temenê de wê were ji holê rakirin bi temenekê destûrî wê di wê temenê de wê êdî wê di wê rengê de wê bi wê destûrê wê bingihê demokrasiyê wê bi tememî wê ji holê rabikê.

Li vir bibêrkirina gotina birêz ocalan a demokratizekirinê wê di wê temenê de wê giring bê. Ya ku ew di wê temenê de wê bibêr dikê û wê di hizirê jî wê weke ku ev nûqte bê. Wî di wê nûteyê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê di wê çerçoveyê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di renekê de wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê di renekê de wê rêgezên giştî wê di renekê de ku wê mafê herkesekê wê weke hev biparêzê wê bi wê re wê ew wê qastbikê. Di wê temenê de wê li ser temenekê statûyî weke hev xwediyê maf û azadiyê bê. Di wê temenê de wê gotina ‘welatê hevbeş’ wê di renekê de wê bilêvbikê û wê werênê ser ziman.

Weki din wê weke aliyekê wê yê din jî wê di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê di renekê de wê bi awayekê û temenekê destûrî ku ew rêyên siyesî bide vekirin û bi temenekê destûrî bingihê wê çêbikê wê di wê temenê de wê di renekê de wê xwediyê tefkirkirinekê bê. Di wê çerçoveyê de wê karibê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Weki din wê li kurdistanê êdî wê ne tenê wê weke rewşek ku wê weke salên 1990 û hwd ku wê tenê wê bi rêxistinekê wê tekoşîna maf û azadiyî wê were dayin wê rewşek wê hebî. Wê di dewama wê de wê weke aliyekê wê yê din jî wê wê rewşek nêv bi nêv wê li kurdistanê wê desthilatbûna kurdistanî a civakî wê hebê. Li başûrê kurdistanê hebûna

rêveberi û desthilatiya kurdistanê heya. Li rojava hin bi hin pêşket. Li bakûrê kurdistanê bi şîyariyek mazin êdî wê gelê herêmê wina dide diyarkirin û ev wê ji hilbijartinên salên 2000an û pê de wê hema bêja di her hilbijartinê de wê dîmenekê desthilatbûn û bûna xwedi rewşek rêveberî di rewşa herêmî û hwd de wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Di wê warê de wê şîyariyek teybet a civakî wê xwe pêşbixê û wê dem bi dem bi wê re wê kevneşopîyek civakî a xwe bixwe rêvebirinê wê bi wê re wê pêşkeve. Kurdan êdî li bakûrê kurdistanê jî di temenekê hemdem hem aqilê rêveberiyê û he bi rêveberiyên xwe yên pêşxistina gihiştina astek ku ew êdî nikaribê were redkirin. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê bêgûman wê bi kayyuman wê bi ji dest girtina rêveberiyên wê nikaribê wê hişmendiyê wê ji holê rabikê. Vajî wê kayyuman tenê dijberiyê xorttir dikê. Û zêdetirî pêşdixê ku kurd û tirk êdî nikarin bi hev re di temenê de bijîn jî. Di wê temenê de wê di rengekê de wê minaq wê tenê ji demên kayyumanê û pê de ku wê were pêşxistin û ê de wê lêpirsînên di mejiyê kurdan de bi wê yekê û di wê warê de pêşketina êdî ku wê bi wê ji kijan kurdê re wê were gotin 'jiyanek bi hev re' wê hemû wê bersivê weke 'çi jiyane bi hev re di bahsa wê dikê' û wê bi wê re wê êdî wê berteka xwe wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê bi wê gotinê wê berteka xwe wê li dijî gotina jiyane bi hev re wê di rengekê de wê bide diyarkirin û wê di kirdeya wê gotinê de wê redkirinekê wê bi wê re wê di rengekê de wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de di aslê xwe de birêz ocalan wê dibînê. Ber wê yekê ew dixwezê ku wê dijberiyê di serî de ji herdu aliyan jî wê ji holê rabikê. Ya ku wê dijberiyê çêdikê wê rejima tirk û kiryarên wê û yên rayadarên wê û gotinên wan bin. Di wê temenê de wê çendî ku wê di demên dawî de wê weke ku wê bi devê bahçeli wê were gotin ku wê 'biratiya kurd û tirk' wê were bi lêv kirin jî lê di aslê xwe de wê ti kiryarên wan wê di wê temenê de wê di rengekê de wê nikaribê di wê temenê de wê fahmbikê. Ev gotin wê weke di dîmenekê de wê weke gotinên xapandinê wê bimênin wê dema ku mirov li siyaseta wan a li sûrî, û bakûrê kurdistanê a bi kayyuman û diplomasiya ku ew li cihane arab, europa û li hemberî amarika li dijî kurdan ku ew didina meşandin.

Di wê temenê de wê direngê de wê di gotinê de wê di wê temenê de wê çendî wê ev wê were ser ziman jî lê wê di kirinê de wê vaji wê siyasetek û zihniyetek wê serwer bê. Di wê rewşê de wê dikarê wê bi rehetî wê fahmbikê. Tenê qatilkirinên ku wê piştî bi lêv kirina wan

gotinan wê, bi destê leşkerên tirk û balafirên wan ên bê mirov û bi mirov li rojavayê kurdistanê minaq weke li herêma teşrînê û hwd hatina, bi serê xwe wê karibin wê derew derxin. Wê têra wê bikin ku ew wan derew derxin.

Di wê nûqtayê de wê di rengekê de wê, ji xwe di rengekê de wê dema ku wê, di gotinên weke yek milet, yek ziman, yek çand, .. û hwd de wê were fahmkirin wê di wê temenê de wê di serî de wê, karibê wê bi wê re wê di temenê wê inkaribê de wê derewa gotina biratiyê wê di rengekê de wê fahmbikê. Dema ku tu hebûna kesekê û an civakekê nasnekê tê çawa karibê bahsa biratiyê bi wê re bikê? Di wê temenê de wê, di rengekê de wê karibê wê bi wê re wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Yan jî wê dema ku wê dema ku wê tu hemû diplomasiya xwe li ser wê dikê ku kurdên rojava negihijina maf û azadiya xwe wê demê çawa tu karê bahsa biratiyekê bikê.

Gotina biratiyê wê gotinek ne dahûrî bê. Wê nikaribê wê di rengekê de wê di temenekê têgînek ramyarî de jî bersivê wê û an beremberê wê hebê. Di wê temenê de wê, li şûna wê wekheviya destûrî dikarê wê di rengekê de wê bi gotin bikê û wê werênê ser ziman. Gotina biratiyê wê di wê temenê de wê tenê û tenê wê weke gotinek xapandinê wê li holê wê bimênê.

Ji xwe dîrokek şer di nava kurd û tirkan de bi saya kiryar û politikayên rejimê hatiya nivisandin. Di wê temenê de wê çendî ku ev bê gotin jî wê hertimî ev dîrok wê weke bingihêkê cihêkirinê bê. Wê di serî de wê dikarê wê di rengekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Heta wê bahsa biratiyekê wê were kirin ew bi dozê nabê. Ew dibê ku weke hev di nava şertûmercên weke hev de dikarê were diyarkirin. Wekî din wê di roja me de wê cewherê gotina biratiyê wê têgîhek metingerî a bindestkirinê û bi tememî wê çawa wê bi rêyên weke bişavtinê û hwd ku ew di giyanê wê de xwe diparêzê wê bi wê re wê wê hebûna aliyê wê li leyha yê din wê ji holê wê rabikê wê di xwe de wê bihawênê. Ber vê yekê ev gotin wê di wê temenê de wê nikaribê wê di rengekê de wê rastiyeke wê di wê temenê de ji devê rayadarên tirk wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên ku wê derbas bûna ên demên hemdem wê di rengekê de wê bi şerê rejimê ê li hemberî civake kurd wê derbas bibin. Î ro wê çawa wê kurd wê di rengekê de wê bi wê bixwezî ku ew pêşîya statûya kurd bigirin wê operasyonên leşkerî ku wê li başûr, bakûr û rojava hemû nixên

mirovatiyê bînpê dikin wê werina kirin. Di wê rengê de wê, şerê bi kurdan re wê di regekê de wê ji nava sînorê tirkîya wê bi destûrnameyên şer ku ew di meclîsa xwe de derbas dikin bo operasyonên dersînor re wê di regekê de wê karibê wê werênê ser ziman. Di şewayê de wê di wê demê de wê, hemû qadên ku kurd êdî li wan bûna xwediyê rêveberiyekê û an weke rewşek rêveberî a xwe rêvebirinê wê di wê temenê de wê ji xwe re wê bikin armanc. Li rojava wê bi gotina hakan fidan wê hemû bijngihên deverên jiyane sivil wê werina armancgirtin û bombardîman kirin. Di wê temenê de wê di regekê de wê, wê çawa wê temenê xwe rêvebirinê wê ji holê rakirin wê bi wê armancê wê, hêrîş bikin. Aliyekê bi hêrîşên li bendava teşrînê jî wê bi wê ve jî wê girêdayê bê. Ber ku ew elektrîkê dide jiyane ser sê milyonan kesên herêmê. Wê bi wê re wê çawa wê bingihê jiyane wan tûnabikin wê di wê temenê de wê ev wê hêrîşî wê bikin.

Di wê temenê de wê rewşa avêtina karyuman li şaradarên herêmên kurda li bakûr û armacên bi wê rengê ên ku wê hakan fidan wê werênê ser ziman bi gotinên 'emê bingihê jiyane herêmê di hêrîşên xwe de armanc bigirin' jî wê di regekê de wê bi heman zihniyetê bin. Di wê temenê de wê, çendî wê rewşa karyumê wê zihniyeta ti temenê hêrîşên li bendava teşrînê bi xwe re dide diyarkirin wê rewşa hêrîşên teşrînê jî wê mantiqê avêtina karyuman a li şaradaryên bajarên kurdan wê bi xwe re wê bi rehetî wê bide diyarkirin û revakirin.

Di serî de wê têgîna bi gotina pêvajoya çarseriye a ku wê birêz ocalan wê dihênê ser ziman wê di wê temenê de wê li ser temenekê rast wê bi armanca ji holê rakirina wan rewşên xirab bê. Wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di regekê de wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman.

Rewşên xwerêvebirî ên li şengalê, başûr, rojava û bakûr

Di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyek giştî û mazin a herîşan a bi DAÎŞê wê di regekê de wê li hemberê kurdan wê di regekê de wê weke ku wê were meşandin. Armanc dihat kirin ku wê bi wê çawa wê derbeyek li kurdan wê bi giştî wê were xistin. Di wê temenê de wê di regekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Lê ev armanc neçû serî. Kurd di hêrîşên ku ew li wan bûn de wê, çendî ku wê zirarên mazin wê bibînin û wê windahiyên mazin wê bijîn jî lê wê di regekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê di wê

temenê de wê di renekê de wê werênê ser ziman ku wê, bi stretejikî wê têkneçin. Wê vaji wê li gelek deverên kurdistanê ên weke şengalê, rojava û heta bi her hilbijartinê wê bi dest xistina rêveberiyên xwe yên herêmî wê her demê wê ji ya din mazintir wê xwe bikina xwedî rêveber û xwe bi xwe rêve bibin. Di wê temenê de wê di wê çerçoveyê de wê ev wê weke pêşketinek herêmî a ku wê di hundurê wan 9 salên dawî ên ku wê piştî hêrişên DAÎŞê wê di renekê de wê bibê. Di wê çerçoveyê de wê di wê rengê de wê hemû diplomasiya tirkiya a bi iraqê re wê çawa wê rewşên weke rêveberiya kurd minaq weke şengalê wê ji holê rabikê. Wê diwê temenê de wê hemû pêvajoyên şer ên li rojava wê di wê temenê de wê çawa wê ji holê rabikê wê bi wê re wê hêriş bikê. Wekî din li bakûr ku wê nikarî pêşîya kurdan bi hişmendiya wan û pêşketina wan bigirê wê di renekê de wê êdî wê weke çare dawî wê rejima kayyuman wê di renekê de wê bi wê re wê pêşbixin.

Di wê temenê de wê ev wê weke rewşên şerkirinê ên rejimê ên bi rewşa xwe rêveberina civakên herêmê re jî bê. Wê di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê direnekê de wê karibê wê fahmbikê û wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê pêvajoyên leşkerî ên weke bi operasyonên leşkerî ên li başûr li dijî hêzên kurd jî wê aliyekê wê yê bi wê aliyê ve wê girêdayî wê hebê. Wê di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê karibê wê di şêwayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê pêwîst bê ku mirov wê hinekê din wê ji wê aliyê ve wê li ser wê bisekinê bê. Li kurdistanê wê weke ku wê karibê wê di renekê de wê fahmbikê wê di şêwayekê de wê şêwayekê pêşketinê wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê di nava civakê de wê gihiştina têgihiştina maf û azadiya xwe û bo wê ketina nava tekoşinê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê karibê wê fahmbikê bê.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare xwerêvebirinê wê weke xwestekê civakî ku wê di wê temenê de wê derkeve li pêş bê. Di wê temenê de wê dikarê wê di renekê de wê werênê ser ziman ku wê çawa wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê xwe bide diyarkirin bê. Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare xwe rêvebirinê wê di wê temenê de wê li kurdistanê wê weke xwestekê sereka a civakî wê di wê renekê de wê xwe bide diyarkirin.

Ya ku wê di wê temenê de wê bo wê tekoşîna maf û azadiyê dihê dayin û ya ku wê di wê temenê de wê rejimên herêmê weke ya tirk li hemberê wê disekin in wê ev bê. Di wê temenê de wê çawa wê di rengekê de wê pêşketina civakê wê di rengekê de wê pêşketina wê ji wê aliyê ve wê bigirin wê her rêyê wê bikarbênin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din wê bi modelên dewletên netewî ên weke 'uniter' û yekperesst ku wê derkevina li pêş wê weke aliyekê wê yê ku wê bi rêyên weke bişavtinê û hwd wê weke rejimên jenosidkirinê wê di rengekê de wê derkevina li pêş.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê ku wê di rengekê de wê li herêmê wê weke hinek dîmenên qariqatori wê xwe di rengekê de wê xwe bide diyarkirin. Minaq wê di rengekê de wê tirkîya wê bibêjê ku wê di rengekê de wê weke firansa wê dewletek komari a wê xwediyê wê bê. Lê di rengekê de wê di nava rewşa komare firansa wê li wê dinerê de wê weke bi rewşên weke yên korsika û hwd re wê di rengekê de wê, nikaribê bibêjê ku wê xwediyê rewşek navendî ku ew wê li ser hemûyê wê bide diyarkirin bê. Di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê dikarê wê fahmbikê û wê direngê de wê werênê ser ziman bê.

Li kurdistanê wê di wê temenê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare civakî wê weke pirsgirêkên wê yên sereka wê aliyekê wê bi qadaxayên li ser çand û zimanê civakê ku wê werina danin bi armanca bişavtinê û hwd biafirênê bê. Di wê temenê de wê di wê rengê de wê weke têngînên dewletî ên weke yek netew, yek ziman, yek çand û hwd wê di wê temenê de wê weke dewlet bi rejimên nijadperest bin û wê di wê temenê de wê hemû kêmtewên din wê redbikin û wê bikin ku ew tabîî komek serdest û an etnisiteyek weke ya serdest wê bikin. Minaq wê etnisiteya kurd wê çawa wê weke ya li leyha ya tirk wê were tûnakirin wê bi wê armancê wê hemû pêvajoyên şer wê li hemberê wê werina meşandin û wê ziman û çanda wê were qadaxakirin û wê newê hiştin ku ew bi ziman û çanda xwe were perwerde kirin.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê şerek nijadî wê di wê temenê de wê di rengekê de wê were meşandin. Wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê wê werênê ser ziman ku wê rewşa civakî wê di wê temenê de wê, di şewayekê de wê, di wê temenê de wê li herêmê wê weke aliyekê wê yê giring ku wê weke birêz ocalan wê dihênê ser ziman

wê di wê temenê de wê li herêmê wê bi têngînek netewî wê ji hemû aliyê ve wê weke bê kirin çavkaniya pirsgirêkên ku ew bi wê dihê jiyankirin. Di wê temenê de ew têngîna netewî wê bi wê re wê li gorî wê were kirin û wê di wê temenê de wê, dervî wê di rengekê de wê ti pêşketinên din wê derfet ji wan re wê newê hiştin. Yên ku ew bûn jî wê di rengekê de wê weke ku wê çawa wê werina ji holê rakirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, hemû rewş wê di wê temenê de wê bi têngîna dewletî a netewî wê ne li ser esasê têngînek mirovî, demokratikî û an nirxek civakî wê bibê. Wê li ser temen û têngînek serdestî, desthilatî û hwd re wê xwe di rengekê de wê weke ku wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê dikarê wê di dewama wê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê di wê temen de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di awayekê de wê mijare hebûna civake kurd wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi hebûna wê ve girêdayî wê weke aliyekê wê yê pirsgirêkî wê xwe di şewayekê de wê bide diyarkirin. Hebûna civakê wê çawa wê were redkirin wê li ser wê were sekin in. Di dewama wê de wê weke aliyekê wê yê din wê çawa wê hebûna civakê wê were bindest kirin wê di wê temen de wê li wê were lê hizirkirin. Wê jî wê dikarê wê di rengekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê mijare civakê wê di wê temenê de wê xwe weke xwe jiyankirina wê bê.

Wê dema ku wê kurd wê bahsa maf û azadiya xwe wê bikin û wê bahsa nirx û restên xwe yê civakî wê bikin û bo wê tekoşînê bikin wê weke yê ku ew pirsgirêkê di afirênin wê di rengekê de wê werina diyarkirin. Lê ji aliyê din ve yê ku ew maf û azadiya wan ji wan girtî û an standi ku ew bixwe na ew nayê dîtîn û an neyê xwestin ku ew were dîtîn.

Di wê nûqtayê de wê weke aliyekê wê yê din wê mijare têngîna netewî a demokraik a kurd bê. Di wê temenê de wê weke netewekê wê herêkirina wê di rengekê de wê di wê temenê de wê çawa wê newê kirin wê li ser wê rew wê gotin wê were bilêvkirin. Minaq wê di demên ku wê piştî şerê DAÎŞê li başûrê kurdistanê referandûma serxwebûnê hat kirin de wê hertimî wê gotinên weke “ew ne weke netew in, ew hin komên weke aşîr in.” û hwd re wê werênina ser ziman.

Herî dawî şewirmendê şexsî yê Serokwezîr Yalçın Akdoğan ê ku li ser pirsgirêka Kurd rawestiyaye, û gotina di devê xwe de derxistin û usa got ‘PKK dixwaze neteweyekê ava bike’, weke ku heta niha hatiye gotin. Pirsgirêk ev e. Ji bo Kurdan jî pirsgirêka netewî zêdetir pirsgirêka qebûlkirina hebûna xwe ya netewî heye. Ger hebûna wê ya netewî bihata

qebûlkin, dê di demek kin de pirsgirêk çareser bibûya. Ji ber ku Kurd daxwazên herî maqûl dixwazin. Her kes dizane ku pirsgirêk, nakokî, nakokî û şer ji daxwazên siyasî û netewî derdikevin. Rêbaza ku di têkoşînê de tê bikar hanîn pirsgirêk dernakeve. Tewra şerkerên herî dijwar jî dema ku li ser daxwaz tene pejirandin di dawiyê de aştiyê pêk dihînin. Eger Kurd daxwazên herî maqûl dikin jî di mijara pirsgirêka Kurd de lihevkinin çênebe, sedema wê zîhniyet û siyaseta dewleta Tirk e. Ji ber ku Kurdan weke netewe û civak qebûl nake, daxwazên wan ên netewî û siyasî red dike. Ev rewş diyarî Kurdên hevkar, xizmetkar û canê xwe firotiye.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring k uwê weke temenê pirsgirêkê wê di şewayekê de wê weke biafirênê bê. Ber ku ew hebûna civakê wê herê nakin. Ew nexwezî mafên wê yê ji hebûna wê dihên wan herê bikin. Di wê temenê de wê, weke ku me li jor wê dûbare hani ser ziman ku ew bahsa wan mafê xwe bikin jî wê weke ku ew ji aliyekê ve pirsgirêkê diafirênin wê werênina hanin ser ziman. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, bo wan pirsgirêk wê dema ku wê, hebûna kurd newê ser ziman, û bahsa wê newê kirin û doza ti maf û azadiyê ên cihê weke ji hebûna wê newê kirin wê hingê pirsgirêk nebê. Wê dema ku ew doza mafê perwerdeya bi zimanê dayikê bikin wê weke 'cihêkariyê' wê bikin. Di wê temenê de wê, dema ku ew doza xwe rêvebirinê bikin ew cihêkariyê dikin û qatbûnê pêşdixin. Di wê temenê de wê dema ku wê, ew yekperetî li ser tûna hasibandina civakê wê were kirin wê demê wê, bi xwezayî ku ew hat ser ziman wê ev têtî wê xwe di rengekê de wê di serîyan de wê bidina diyarkirin. Li vir wê pirsgirêk ne ji yê ku ew mafê xwe dixwezî weke ji kurdan bê. Wê weke yê ku ew bi zihniyetekê ew wan tûna dihasibênin û naxwezî ku ew mafên wan radest bikin wê ji wê biafirê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ya ku ew dixwezê wan bi her awayê ji temenê statûyê dûrbikê wê weke aliyê zihniyetî ê kujar û bi pirsgirêk wê biafirênê bê. Li ser wê temenê wê dema ku wê çawa wê inkarê wê bi temen bikê wê hemû aliyên wê bi awayekê wê li gorî wê destûr wê were bi reng û awa kirin.

Di awayekê de wê heta roja me wê di rengekê de wê piştî ku wê li ewropa tevgera kurd hat kirin listeya terore de wê hemû mafên civakî xwestina wan wê weke 'piştgiriya li terore' wê pênasibikin û wê ceza lê bibarênin. Ev wê weke şewayekê bêdengkirinê wê di şewayekê de wê xwe bide diyarkirin. Di wê temenê de wê minaq wê dema ku wê bahsa 'xweseriyê wê were kirin de jî wê bi gotinên weke PKK dixwezê

dixwezê qada ku ew li wê serwer bibê avabikê´ di wê temenêde wê hemû aliyên civakî wê bi wê re wê werina mahkumkirin. Di wê temenê de wê mafên civakî wê newina nasin.

Hebûna xweseriyê wê li gelek welatên cihanê ên weke ingilistanê, ispanya û hwd jî wê di rengekê de wê hebê. Di wê temenê de wê dema ku wê komên cihê hebin bi civakî wê di wê temenê de wê li ser temenê gihiştina maf û azadiya xwe wê were pêşxistin.

Çawa ku xweseriya ku li Spanyayê hatiye dayîn ne xweseriyêke ku ji tu partî û îdeolojyêke siyasî re hatiye dayîn, xweseriya ku li Kurdistanê yan jî li herêmên din ên Tirkiyeyê were dayin jî, wê nebe aîdê partiyekê û an rêxistinekê wê weke ya aîdî civakekê bê. Ger Xweseriya Demokratîk were naskirin, wê her partî beşdarî hilibijartinên azad ên van rêveberiyên xweser bibe. Her partiyek bi beşdariya di hilibijartinan de hewl dide di parlamento û rêveberiya Kurdistanê de cih bigire. Kîjan partî gel razî bike, ew partî dê bibe hikûmet.

Ji aliyê din ve jî PKK azadiya raman û rêxistinê tam dixwaze. Mafê her birdoziya ramyarî nasdikê û dibêjê ku ew heye ku di her qadê de xwe birêxistin bike; divê azad bin ku polîtîkayên xwe yên ramyarî, aborî, civakî û çandî pêk bînin. Divê her ramana ramyarî bêyî ku serî li tu hêz û zordariyê bide, di her qadê de, di nava azadiya fikir û rêxistinê de xwe bi rêxistin bike. PKK daxwaz nake ku Xweseriya Demokratîk ku hatiye naskirin bibe xwediyê vê yan wê sîstema aborî û ramyarî. Di çarçoveya rêstên gerdûnî yên demokratîk de xweseriyêke wisa dixwaze.

Li ser wê temenê wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê karibê bide diyarkirin ku wê civak wê weke xwe wê çawa wê bi nixên xwe wê bijî. Perwerde bi zimanê civakê were dayin. Ti kesek ji maf û azadiya xwe bêpar nemênê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê tefkirbikê û wê werênê ser ziman. Ji wê aliyê ve wê mijare hebûna civakê wê di wê temenê de wê dema ku wê bahsa wê were kirin ku wê `bari li temenê destûrî û ramyarî were kirin´ ku birêz ocalan bahsa wê dikê jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê teenê de wê di şewayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê di şewayekê de wê werênê ser ziman.

Ji wê aliyê ve wê, di rengekê de wê di rêveberiyê de hevserokati wê weke beşên zayendî ên civakî wê weke werina bi wê hizirkirin. An jî wê mafên pêkhate û kêmetewan wê di rengekê de ku ew ji hebûna wan dihê ew di rengekê de ew di nava wê de wê were parastin. Di warê bawriyê de wê ti carî wê nikaribê bahsa tenê rengekê baweriyê wê were kirin. Di

warê kêmnetewî û an etnisiteyî de wê nikaribê bahsa komekê wê were kirin. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyên ku wê din bê ku wê karibê wê bi wê re wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê li wê bihizirê û wê di dewama wê de wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê direngê de wê bi wê re wê karibê wê werênê hanin li ser ziman bê. Wê jî wê di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare civakî wê di wê temenê de wê xwe di rengekê de wê bi wê rengê wê bigihênê çareseriyê. Di wê temenê de wê, di nava civakê de wê ti carî wê bahsa serdestiya partiyekê û an rêxistinekê wê nekê. Rêxistinek wê weke bo hanina li cih a armancekê a demekê bê ku ew dema wê derbas bû wê yan wê xwe li gorî rastiya civakê wê bi gûharinê û yan jî wê xwe di rengekê de wê fesbikê û wê ji holê wê rakê. Wê bi wê re wê cihê xwe ji yek din re wê bihêlê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê. Lê her timî wê ji wê aliyê ve wê rêxistinên ku ew wê weke li gorî xwestekên civakî ku ew wê werina li cih wê di rengekê de wê bibin û wê di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê rêxistin wê ne armanc bin. Wê amûr bin. Wê di serî de wê dikarê wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Lê di rengekê de wê dema ku wê bi wê ve girêdayî wê were hizirkirin û wê were hanin li ser ziman wê di dîmenekê de wê weke ya esasî di bin dîmenê wê de wê çawa wê were veşartin wê weke aliyekê ku wê karibê wê fahmbikê bê. Minaq wê dema ku wê dema ku wê kurd wê bahsa perwerdeya bi zimanê dayikê wê bikin û ew wê weke cihêkariyê wê werina ditin û wê weke piştgiyariya rêxistinê wê werina dîtî wê di wê temenê de wê tenê wê di rengekê de wê tenê wê weke kurnaziyek ramyarî a namerdena bê. Weki din wê nikaribê wê bi tiştê din wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman bê.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, pêşketina rêveberiyên kurd de wê karibê wê hinekê bahsa wê bikê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê pêşî wê başûrê kurdistanê wê di rengekê de wê bibê. Di wê temenê de wê başûrê kurdistanê wê ji aliyekê ve wê kevneşopîyek wê ya ku wê piştî komare mihabadê re wê weke mirete jî wê dewrbikê wê di wê temenê de wê bi wê re wê bibê. wê bi wê re wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê di rengekê de wê piştî salên 1990 û pê de wê di rengekê de wê were dîtî ku wê derkeve li pêş.

Başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê, piştî ku wê mudahaleya li kendavê a pêşî de wê dema ku wê, amarika wê bikeve iraqê de wê di wê demê de wê kurd jî wê di rengekê de wê di wê demê de wê weke aktiv

bin û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê, li herêmên xwe wê di rengekê de wê serwer bibin.

Di rengekê de wê berî salên 1990 û pê de wê di rengekê de wê komkujiyên mazin wê werina serê kurdên başûr. Di dema saddam de wê çekên kimyewî wê hêrîşî rojava wê were kirin û wê di wê temenê de wê bi wê re wê di rengekê de wê bibê. Wê di encama wê de wê bi deh hezaran kurdistanê wê werina qatilkirin. Piştî wê di rengekê de wê li ser wê re wê, piştî ku wê, rêveberiya saddam wê piştî kku wê rastî mudahaleya li amarika wê were wê di wê demê de wê herêmên başûrê kurdistanê wê di wê demê de wê hem ji hewayî ve û hem ji bejeyî ve wê ji ketina hêzên derve ên weke yên saddam û hwd ve wê were girtin. Di wê demê de wê weke ku wê were gotin wê 'hevrasta 36' û an 'peralela 36' wê di rengekê de wê bi wê re wê pêşxistin û wê newê hiştin ku ew ji wê derbas bibin. Ev wê weke hevrasta parastinê bê.

Di wê temenê de wê piştî wê di rengekê de wê rêveberîya kurd wê li wir wê avabibê. Piştî wê parlamane kurdistanê dihê avakirin û di wê de wê de parleman wê bi hîlbijartinê wê werina bijartin. Piştî wê hukûmet wê were avakirin. Di wê demê de wê yekiti û PDK wê bi hev re bin û wê di dîmenekê de wê bi navbeynkariya amarika û hwd re wê di rengekê de wê werina ba hev û wê di şêwayekê de wê hukûmete hevbeş wê avabikin. Wê navend û an paytaxta başûrê kurdistanê jî wê weke hewlêrê û an weke ku wê were gotin wê erbil bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê piştî wê êdî wê di rengekê de wê li ser esasê 4 salan û pê de wê mijare hîlbijartinê wê bibê.

Ev rêveberîya kurd wê di wê temenê de wê piştî wê ku wê parleana iraqê wê ava bibê wê ji wê endamên kurdistanê wê ji herdû rêxistinên kurd wê herin. Di wê temenê de wê karibin wê weke ji nava xwe wê li gorî bi bijartinê wê endaman wê bişênina parlamane iraqê a giştî jî.

Di wê temenê de wê ev wê weke pêvajoyekê wê di rengekê de wê bibê. Piştî wê hertimî wê tirkiya wê di rengekê de wê ji ber inkara wê ya kurd wê bi gotina 'bakûrê iraqê' wê di rengekê de wê bikê û wê hertimî wê çawa wê di rengekê de wê bikê bin kontrolê de wê li ser wê bisekinê. Wê bi wê yekê wê weke di dîmenekê de wê bixwezê ku wê bikê bin metingeriya xwe de. Lê çendî ku wê weke di wê temenê de wê nêz bibê û wê têkiliyekê wê bi kurdan re wê dênê wê weke ku ew bi wan re di têkiliyê de ji ya lê wê ji wê hebûna başûrê kurdistanê û rêveberîya wê ya kurd wê hertimî wê acizîya xwe wê di rengekê de wê bîne ser ziman. Wê li ser wê re wê çawa wê nakokîyan wê di nava kurdan de wê çêbikê wê

bikeve nava hewldanên wê de. Di wê temenê de wê di wê çerçoveyê de wê rêxistinên başûr, bakûr û yên başûr wê di rengekê de wê hertimî wê di nava hewldana wê de wê bê ku ew werênê hemberê hev.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman. Lê başûr ku ew bi çî awayê bê bila bibê wê di rengekê de wê bo rewşa kurdistanê wê weke destpêkek giring a dîrokî bê.

Mejuya wê ya berê wê di temenê pêvajoyên tekoşînê ên dema mela mistefa berzanî û heta piştî demên piştî wê mejuyek wê hebê. Wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê dîroka wê werênê ser ziman. Lê ya giring wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê çawa wê di şewayekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Başûrê kurdistanê wê di rengekê de wê mijare hebûna kurd û kurdistanê wê di her awayê de wê li herêmê wê bide diyarkirin. Wê di wê temenê de wê ji aliyekê din ve jî wê hebûna wê ji gelek aliyên ve wê bandûrê li derûniya kurdan wê bikê. Ber wê yekê wê bixwezê ku ew di rengekê de wê nakokiyê di nava wê û kurdên beşên din de wê hertimî di rengekê de wê bide çêkirin û bi wê re wê werênê ser ziman.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Mijare başûr wê di wê temenê de wê azmûna wê bo kurdan wê bêgûman wê giring bê û wê gelek fêrên ku ew ji wê werina derxistin wê hebin. Wê ev hem ji aliyê kêmesiyên rêveberiyên kurd ên başûrê kurdistanê bê û hem ji aliyê rewşa kurdistanê û weke bi rewşek kurdistanî weke rêveberî û wê şanaziya ku ew bi kurdan re didin çêkirin re wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê.

Başûrê kurdistanê tevî hemû kêmesiyên xwe wê heta salên 2025an wê bêgûman wê gelek pêşketinên giring wê bi xwe re wê di rengekê de wê weke ku wê bide çêkirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê, li ser temenê qatbûna kurdistanê a nava welatên ku ew li ser wê re hatina avakirin kurd û kurdistan di nava wan de hatiya qwatkirin re wê di rengekê de wê ev pirsgirêk wê xwe bidina diyarkirin.

Lê di salên derbasbûn de wê tiştek wê bi wê re wê bide diyarkirin. Ber ku wê beşa mazin a kurdistanê û ya civake kurd wê bakûrê kurdistanê bê

wê hertimî wê di bin bandûr, seh û gelek pirsgirêkên bi wê re jî ku wê bi wan re wê rû bi rû wê bimênê re wê bibê. Di wê temenê de wê rejima tirk wê ji ber bakûr wê bo ku ew kurdên başûr bi bandûr bikê wê weke hêncet wê şerên li bakûr wê barî başûr jî bikê. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê karibê wê di şewayekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Bêgûman wê di rengekê de wê li ser temenê têkiliyên bi metingerên kurdên bakûr re wê hertimî wê navaroka wan pirsgirêkan wê di rengekê de wê biafirênê. Di wê temenê de wê tirkiya jî wê ji wê sûrbigirê û wê hertimî wê çawa wê nakokiyên nava kurdan wê sorbikê wê li ser wê bisekinê. Ev wê piştî salên 2012an de wê dema ku wê hin bi hin wê kurd wê li rojavayê kurdistanê jî wê bi wê rewşê re wê zêdeyî wê bi pirsgirêkên weke bi sînorên nava kurdan re wê çawa wê têkiliyê wê bi hev re wê dênin re wê pirsgirêk wê li ser wê temenê re wê werina rojevê. Minaq pirsgirêkên weke bi deriyê sêmalika ku wê werina ser ziman wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Lê çendî ku wê di rengekê de wê hewldana kurdan bi hev re dana şerkirin a rejima tirk wê, di wê temenê de wê heta wê kêliyê bi hev re ne ketina şerekê navxweyî li ser xwesteka wê weke aliyekê giring û dîrokî û heta mirov dikarê wê weke qizincekê wê şîrovebikê.

Di wê temenê de wê di aslê xwe de wê di demên berî de wê pirsgirêkên nava yekiti û PDK de jî wê di rengekê de wê karibê wê ji aliyekê ve bi wê temenê wê fahmbikê. Hin bi hin çavkaniyên ku wê derkevina li holê wê di wê temenê de wê bidina diyarkirin ku wê aliyekê ku wê bi wê rengê wê kurdan bi hev dana şerkirin wê di rengekê de wê destekê din jî wê di nava wê de wê weke ku wê hebê wê were diyarkirin.

Piştî salên 2012an û pê de wê gelek caran rayadarên kurd ên başûr wê werina dewetkiran li tirkiya û wê ji wan wê were xwestin ku ew bi rêxistinên bakûr ku ew li tirkiya bo bakûr tekoşîna maf û azadiya kurd didin weke PKK re şer bikin. Gelek nakokiyên dihên derxistin jî wê bi wê ve wê girêdayî bin. Ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li ser wê bisekinê bê. di wê çerçoveyê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê mijare çarenûsa kurdên başûrê rojava û bakûr wê tenê ku em ji rewşa van nakokiyên ku wê di nava wan de wê werina çêkiran ve jî binerê wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê ku wê bi hev

ve wê girêdayî bê. Di wê temenê de wê ev wê bi wê yekê wê derkeve li holê. Wê dema ku wê pirsgirêk li beşekê bidomê wê li yên din jî ku ew weke çareserkirinek hebê jî wê li wê ew çareserkirin wê di rengekê de wê bi pirsgirêkên wê re wê rû bi rû wê bimênê. Ev wê bo başûr û rojava jî wê wusa bê. Her wusa wê bo bakûr û rojhilat jî wê wusa bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de ku em ji aliyê rojava ve wê di wê temenê de wê werênina ser ziman wê di heman de wê berxwedana li wê û pêvajoyên herîşên li wê ne tenê wê bi wê ve wê girêdayî bin. Wê di rengekê de wê bi awayekê wê bi bakûr ve jî wê girêdayî bin. Di serî de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman ku wê pirsgirêka kurd ku em wê di rengekê de wê qast dikin wê weke aliyekê wê yê giring jî wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Pirsgirêka kurd wê di wê temenê de wê weke pirsgirêkek herêmî bê wê di wê temenê de wê êdî wê were wê astê ku wê karibê wê li ser wê re wê êdî wê mudahale li herêmê wê werina kirin. Ev destpêk wê piştî rûxîna yekitiya sovyet wê di rengekê de wê li iraq û başûrê kurdistanê wê di rengekê de wê were dîtî ku wê were kirin. Ji aliyekê din ve jî wê çendî ku wê di şewayekê de wê were dîtî wê li ser pêvajoyên herîşên DAÎŞê ku wê rejimên herêmê û hinek hêzên dervî herêmê jî dibê ku ew di nav de bin wê DAÎŞê wê avabikin û wê bidina ajotin bi ser kurdan de û ev wê piştî wê bingihê mudahaleyên demdirêj ên li herêmê ku wê heta roja me wê werina çêkirin jî wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman.

Intibaya giştî a di serê kurdan de wê ew bê ku wê piştî ku wê di salên 2012'an û pê de wê dema ku wê Ardogan wê pêşî wê herê brukselê ku wê bixwezê ku ew di wê temenê de wê li dijî kurdan wê di rengekê de wê diplomasiyê wê bikê û wê encama ku wê bi dest nexê wê piştî wê bi serdana wî ya li iranê û hev dîtî û civina bi rayadarên iranî ên li qasra qasrî-şerîn ku wê werê kirin û pê de wê weke rewşê DAÎŞê wê di rengekê de wê biryardariya wê bi hev re wê di rengekê de wê weke ku wê bidin. Piştî wê balyoza musilê wê tişî çek bikin û wê bi wê re wê radestî DAÎŞê bikin û ev wê weke destpêka şerê DAÎŞê ê li herêmê wê di rengekê dewê di şewayekê de wê were dîtî.

Piştî ku kurdan DAÎŞê têkber û pê de wê dawî li wê were? Bêgûman wê dawî li wê nebê. Heta pirsgirêka kurd wê hebê wê bi rêxistin kirin û pêxistina pêvajoyên bi wê rengê ên bi hov ên herîşkirinê bi konseptên

nû wê hertimî wê bi derfet bê ku ew werina bi rêxistinkirin û di wê temenê de pêvajoyên şer ku wê di wê temenê de wê derbeyê li pêşketina herêmê wê bixin û wê bi wê re wê temenê mudahaleyên nû wê bi kronikî wê biafirênin wê hertimî wê hebê.

Ya ku wê di wê temenê de wê di renekê de wê di temenê çareserkirina pîrsgirêka kurd a li herêmê de ku wê birêz ocalan jî wê di renekê de wê bahsa wê bikê ku ew were kirin û bo ku ew dawî li wan pêvajoyên şer û mudahaleyên li herêmê were jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku ew bi gotina pêvajoya çareseriyê re wê di renekê de wê were lê hizirkirin. Bêgûman wê zêhniyeta ku wê helebçe bi kurdistanîyên başûr û an di keseyetiya wan de bi hemû kurdistanîyan da jiyankirin bi êş wê weke zihniyeta ku wê DAÎŞê jî wê biafirênê bê. Di wê temenê de wê di renekê de wê zêhniyeta ku DAÎŞ pêşxist û ya komkujiyên helebçê kir wê nikaribê ji hev cihê were kirin. An jî zihniyetên ku ew helebçê da kir û DAÎŞ pêşxist û da hêrişkirin li ser kurdan nikaribê ji rewşa rejima kayyumên ku wê werina avêtin li rêveberiyên şaradariyên bakûrê kurdistanê cihê li wê bihizirê.

Di wê temenê de wê dikarê wê di renekê de wê di wê temenê de wê bi wê re wê di şewayekê de wê fahmbikê ku wê başûrê kurdistanê wê di wê temenê de wê di renekê de wê pêvajoyên hêrişên ku wê di wê temenê de wê bijî wê i ro wê rojava wê di renekê din de wê di şewayekê de wê weke ku wê ji aliyê hêrişên tirk ve û an komên çekdar ku ew diafirênin û didina hêrişkirin wê di wê temenê de wê bi wê yekê wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê rojava wê di wê temenê de wê dema ku em bikin wê fahmbikin wê jî dikarê wê di renekê de wê hinekê wê di dewama başûrê kurdistanê de wê di renekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Weke me li jor wê li deverekê wê hani ser ziman wê baxtê beşên kurdistanê û rewşa ne çareseriya pîrsgirêkên wan wê di renekê de wê bi hev ve wê girêdayî bê. Di wê temenê de wê ber vê yekê wê giring bê ku kurd ew li herêmên xwe ew bigihijina statûyekê ku ew karibin bi wê di aramiyekê de li herêmên xwe bi wê re wê bijin. Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê pîrsgirêkên civake kurd wê di wê temenê de wê çendî ku wê kurdên başûr, rojava, bakûr û an rojhilat ku ew tenê di temenê qatitiya kurdistanê de nêz bibin jî lê wê di renekê de wê bi hev ve wê girêdayî bê. Di wê temenê de wê

çaresserîya wan jî wê alaquadariya wê bi hev re wê hebê. Di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê. Pirsgirêkên piştî rewşa statûya başûrê kurdistanê ku ew dijî wê bi ya çaressernekirina pirsgirêkên beşên din ên kurdistanê ve wê di rengekê de wê weke ku wê girêdayî bê. Di wê temenê de wê weke çawa wê bi hev ve wê girêdayî bê wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê dema ku em nerinekê li rewşa rojava binerin di nava sînore sûrî de wê baş bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê pirsgirêkên ku ew dijîn jî bi hêrişî wê di wê temenê de wê ji aliyekê ve wê karibê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê fahmbikê.

Mijare rojava wê di serî de wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Rojava wê piştî salên 2011an û pê de wê hin bi hin w bi rewşa pêşketina pêvajoya mudahaleya li sûrî re wê di rengekê de wê xwe di şewayekê de wê weke ku wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê di şewayekê de wê piştî ku wê di rengekê de wê bibê wê care pêşî wê kurdên rojava wê bi awayekê aşîtiyana û arami wê dest dênina er rêveberiya bajarên xwe. Di wê demê de wê ti xwûn wê ne rijê. Bi destê kurdan. An wê ti şer jî wê wusa pêşnekeve ku ew bo ku ew bo ku ew wê bikin. Lê ya ku wê di wê temenê de wê bibê wê piştî wê Tirkiya wê li hemberê wê bo bakûrê kurdistanê wê li dijî wê bisekinê. Ardogan wê bi gotinên weke emê destûrê nedina rewşek weke ya li iraqê ku ew bibê û wê di wê temenê de wê pêvajoyên herîşê wê piştî wan gotinên wî li herêmê wê dest pê bikê. Ev gotinên wî wê weke destpêka konseptekê şer a ku wê bi wê rengê wê dem bi dem wê were pêşxistin û domandin li diji rojava. Wê çawa wê pêşîya statûya rojava wê bigirin wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bixwezin ku ew di wê temenê de herina bi ser kurdan de. Pêşî bi pêvajoyêmn hêrişê wê bikin û wê bixwezin ku ew wê bikin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, bixwezin ku ew bi hêrişan di wê temenê de kurdan temenê statûya wan ji holê rabikin. Lê wê dema ku wan ew nekir wê piştî wê bixwezin ku wê li ser rewşên gûharandinên rêveberiya şamê û hwd re wê di rengekê de wê çawa wê bikin wê bixwezin ku ew wê bikin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê pêvajoyek nû wê di wê temenê de wê li hemberî kurdan wê bidina destpêkirin. Em îro di wê pêvajoyê de dijin.

Di wê pêvajoyê de wê şerê rejima tirk û di temenê hevdîtinên wê yên bi birêz ocalan re jî wê çawa wê rewşa statûya rojava wê di rengekê de wê ji

holê wê were kirin wê bi wê rengê û têngînê wê nêz bibê. Di wê temenê de wê di renekê de wê di mijare hevdtînen ku ew wê di demên dawî de wê weke nişanaka pêvajoyek nû wê werina kirin de jî wê di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê nêz bibin.

Rojava wê piştî salên 2012an wê di renekê de wê pêşkeve û wê rêveberiya xwe ya herêmî û xweser wê pêşnbixê û wê denezênê. Wê di wê temenê de wê rewşa herêmê wê di wê temenê de wê weke şewayê rêveberiyê weke xwe rêveberinê wê li ser temenê kantonan wê avabikê û wê di wê temenê de wê weke minaq 'kantona afrinê', 'kantona cizirê', 'kantona firatê', 'kantona kobanê', û hwd wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê ku wê bi wê re wê di renekê de wê bi wê re wê, wê pêşbixin. Ev çendî wê ji destpêkê ve wê weke di bin hêrişan de wê bimênê jî lê wê weke azmûnek nû giring û dîrokî a wê beşa kurdistanê wê karibê wê fahmbikê û wê di dewama wê de wê di renekê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê derfeta hemû rengên zayendî û pêkhatyên civakî û komên kêmnetew ên herêmî wê bi wê re wê care pêşî wê derfeta xwe hanina ser ziman û dengê xwe dana diyarkirinê wê bi wê re wê firsenda wê weke ku wê bi dest bixin.

Pêvajoyên hêrişê ên rejima tirk wê di temenê li dijî statûya kurdan de wê pêşî bi herêmên weke ezaz, cerablus û hwd re wê bi dagirkirina wan re wê di renekê de wê bibê., piştî wê bi destûra rûsya wê hêrişî afirênê wê bikê wê di renekê de wê herêma afirênê wê di renekê de wê ji aliyê komên wê ve wê were dagirkirin. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di renekê de wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê di renekê de wê werênê ser ziman ku wê rewşa rojava wê piştî wê dem bi dem wê bi hêrişên ku wê li wê werina kirin re wê komkujiyan wê bijî. Ev wê bi komên ku wê tirkiya wan dide hêrişkirin wê bibê. Lê tevi wê jî wê di nava wê de wê jiyanek civakî û sivil wê temenê wê were avêtin û wê bingihêkê baş ê pêşketinê wê were çêkirin û wê saziyên rêveberinê, perwerde, huquqê, û hwd wê bi gelek aliyên din ên wan re wê werina pêşxistin. Di wê temenê de wê di renekê de wê, kurd wê di wê temenê de wê di nava azmûna xwe wê di renekê de wê bipijin.

Di wê temenê de wê pêvajoya sûrî wê di renekê de wê çawa wê bi encam wê bibê wê di renekê de wê weke pêvajoyek hê demdirêj bê. Wê minaq wê rewşên weke ya sûriyek çawa wê di renekê de wê çendî ku

wê bi gotinên tirkiya wê kesên weke xwe serokkomar denezendina ên weke colani û an el-şara wê bi alikariya wan wê dikte bikin jî lê wê di wê temenê de wê, rengê ku ew dikte dikin wê ji aliyê xalkên herêmê wê newê pejirendin. Di wê temenê de ew weke ya berê sûriyek otoriter û totaliter û dîsa ku ew wê çawa wê hebûna civakên herêmê û pêkhatiyên wê nasnekê wê di rengekê de wê weke ji serî ve wê weke çawa wê li tirkiya wê hebê wê bixwezin ku ew li wê werê bicihkirin. Aliyê ku wê li tirkiya wê bê temenê pirsgirêkên weke ya pirsgirêka kurd û gelek pirsgirêkên din ên zayendî, bawerî û kêmetewî û hwd wê, di wê temenê de wê ev rejima ku bi wan pirsgirêkan dijî wê çawa wê barî wir wê were kirin wê di wê temenê de wê weke ya ku ew bi alikariya ardogan û el-şara weke ku ew dihê xwestin wê ev bê. Di wê temenê de tirkiya wê dixwezê ber ku ew çawa wê rejima inkarê a bêstatû hiştina civakên weke ya kurd a li bakûr wê di wê temenê de wê nêz bibê. Di wê çerçoveyê de wê mijare pirsgirêkê wê xwe di rengekê de wê ji wê aliyê ve wê bide diyarkirin.

Rejima yekperest wê di wê temenê de wê çawa wê di heman rengê de wê li wir wê were bicihkirin wê li ser wê bisekin in. Ya ku wan dikê zorê û mohletên weke nivisandina destûrê ku wê heta demek dirêj wê bixwezin dirêj bikin jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di aslê xwe de wê, rejima tirkiya ixrackirina wê li sûrî wê di wê temenê de wê zêdetirî wê pirsgirêkên weke yên ku wê li tirkiya ew rejim dide jiyandin wê dûqatî wê zêdetirî wê li sûriya bi pirsgirêkên xwe yên navxweyî ve mijuê dibê wê bide jiyandin. Di wê temenê de wê rejimên yekperest wê di wê temenê de wê weke aliyekê pirsgirêkên civakî ên herêmê jî wê di wê rengê de wê biafirênê. Ew di wê baaweriyê de na ku wê bi wê rengê yekperestiyekê rejim wê were pêşxistin û wê bi hêzên leşkerî û hwd wê ew civak wê werina tafîsandin û wê ew bi wan bi zorê wê bide herêkirin. Di wê temenê de wê gotinên weke yên mafê mirov, demokrasi û hwd wê weke gotinên ku ew giyane wan wê ti carî wê di rengekê de wê di hizirkirina wan de wê bi wê re wê nebê. Di wê çerçoveyê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê. Pirsgirêka kurd wê li bakûr wê ji ber wê yekperestiya rejimê û zihniyeta wê biafirê. Di wê temenê de wê, ev rewş wê di rengekê de wê, hertimî wê weke rejimên ku ew bi hêz di bin

kontrolê de dihêlin û ku ew pêwîst bê serî li tûndûtûjîyê bixin û hwd wê weke rejimên wê bin. Di wê temenê de wê weke şêwayekê rejimê bin.

Di çerçoveya têgîna pirsgirêkê de wê weke aliyekê ku wê di çerçoveya mijare rêveberiyê û an xweserêveberiyê de wê karibê wê fahmbikê wê rewşa herêmên kurdistanê ên weke yên şengalê û hwd bê. An jî wê herêmên başûr ên di çerçoveya maddeya 140 de bin na wê çawa wê di rengekê de wê werina diyarkirin bin. Ew wê weke aliyekê mijare kurd bê ku wê dema ku wê rêveberiya başûr wê were diyarkirin bi sînore wê re wê di rengekê de wê hema bêja ji sadî 40 zêdetirî wê axa başûr wê bi gelek herêmên wê re wê dervî wê werina hiştin. Di wê temenê de wê ev wê li gorî gelek dordoran wê weke bi armanca kontrolkirina pêşketina kurdan wê di rengekê de wê bahsa wê were kirin. Heman rewş û an weke di wê rengê de wê karibê wê fahmbikê wê li rojava wê herêmên ji aliyê tirkiya ve hatina dagirkirin ên weke ezaz, cerablus, afrin û hwd bin. Ev wê di wê temenê de wê weke aliyên ku wê karibê wê di wê temenê de wê werina hildan li dest bin.

Lê weke aliyekê wê yê din jî wê rewşa şengalê wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. herêma şengalê wê weke herêmek kurdistanê a dîrokî û xesas bê. Wê ji aliyê baweriya êzdayî ve jî wê weke navendekê bê. Di wê temenê de wê ji xwe wê ber ku ew ne misilman bin wê herî zêde wê weke herêmek ku wê zêde wê liwê were lê hêrîşkirin bê. Ber ku ew ne zêde di bin rewşek parastinê de bû. Di demên berî demên hêrîşên DAÎŞê de wê di rengekê de wê hêzêk wê ya ku ew wê biparêzê wê di rengekê de wê nebê. Lê di wê temenê de wê, di wê temenê de wê di şêwayekê de wê piştî hêrîşên DAÎŞê wê di rengekê de wê ji wê di şêwayekê de wê, xwerêveberin û parastina wê ya cewherî wê di rengekê de wê were kirin. Di wê temenê de wê hêzên kurdên êzîdî ên ku ew bûna wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê bi wê re wê di şêwayekê de wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Mijare herêmên weke şengalê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê nirxî ê kurdistanî û civakî wê biafirênê. Di wê temenê de wê bêgûman wê di rengekê de wê mijare parastinê a civakî wê di rengekê de wê, weke aliyekê wê yê giring bê. Ev herêm wê her demê wê hêzek wan ya parastinê wê hebê. Di wê temenê de wê ji nava wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di

dewama wê de wê bi wê re wê di renekê de wê karibê wê di wê çerçoveyê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Mijar û pirsgirêka kurd wê di wê temenê de wê weke aliyên wê yên giring wê bêgûman wê hebin ku mirov wê di serî de wê weke aliyên ku ew li wê were lê hizirkirin bin. Ev ali wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenekê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Ji wê aliyê ve wê weke bi civakî û mijare parastinê û her wusa xwerêveberiya wê di renekê de wê weke aliyên wê yên giring bin ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Mijare xwe rêveberiyê, civakê û hwd wê weke mijare zêde kûr bê û wê di wê temenê de wê karibê wê ji gelek aliyên ve wê di wê temenê de wê di renekê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê li wê bihizirê bê. Weke aliyên wê yên din wê di serî de mijare nixên civakî ên weke çand, ziman, perwerde û hwd wê weke aliyên wê yên giring bin ku mirov wê li wê bihizirê bê. Di wê çerçoveyê de wê, di renekê de wê ber ku wê rejimên weke ya tirk wê li ser yekperestiyekê wê çawa wê herkesekê wê bi asimlekirinê wê weke hevbikê ew li ser wê dihizirê wê çand û zimanê wê di renekê de wê weke qadaxa bikê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê mijarê ê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê. An jî wê weke navên cih û reng û hwd wê weke aliyên ku wê weke xêwa civakî wê diafirênin bi ardnigariya wê re wê çawa wê werina diyarkirin wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê weke aliyna mijarê ên giring wê di renekê de wê biafirênin in.

Aliyê pirsgirêkê ê çand, ziman û perwerdeya bi zimanê dayikê

Mijare çand û ziman û an perwerdeyê wê di renekê de weke aliyên pirsgirêkê ên giring wê biafirênin û wê di wê temenê de wê karibê wê weke aliyna wê yên giring wê di renekê de wê bêtê ser ziman. Bêgûman wê piştî salên 1990 û pê de wê dema ku em bi gelemperî wê şîroveyekê wê bi wê re wê pêşbixin wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di şêwayekê de wê pêşketinên mazin wê bibin. Di renekê de wê di warê çand û ziman de wê, pêşveçûnên ku wê bi kede keesên di wê warê de dixabitin re wê xwe di renekê de wê pêşbixin re wê bibê Lê ew jî wê di berdêlên mazin de wê bibê. Di renekê de wê pekrawanên ziman û

çandê wê di nava dîroka hemdem a kurd de ku ew bo wê canê xwe dana wê bêgûman bi wê minasebetê bîrhanina wan û rêz ji wan re girtin wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqtayê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di salên 1990 û pê de kesî ne dikarî bêjê ez kurdim jî. Di wê demê de ku wan bi kurdî axiftiba wê yan êskence li wan biheta kirin û yan jî wê di rengekê de wê bi hatan kuştin. Di wê temenê de wê gelek minaqên wê hebin ku wê gelek kes wê di demên dawî de wê ber ku ew bi kurdî axiftina ku ew hatina kuştin. Di wê çerçoveyê de wê yan jî wê helbestek bi kurdî gotiya wê di rengekê de wê were cezakirin.

Di destpêka komare tirk de wê weke rewşek ku wê bi teybetî wê were pêşxistin, kesên ku ew bi zimanê kurdî diaxiftin wê di rengekê de wê çawa wê werina cezakirin. Ew wê di temenekê destûrî de wê temenê wê were çêkirin. Di wê çerçoveyê de wê bi wê yekê wê herkesek wê li gorî wê destûrê wê herkes mecbûr bû ku ew bi tirki biaxifta. Navên kurdî li zaroyên xwe ne kiriba. Di wê temenê de wê ev wê weke rewşek teybet ku wê di rengekê de wê xwe di dewama wê de wê bide diyarkirin.

Em iro bi saya tekoşîna maf û azadiyê û pekrawanên wê karin hem bi kurdî biaxifin û hem jî binivisin. Ew berdêla ku wan bi canê xwe dan wê bi saya wê bê.

Di wê temenê de wê di salên 1980 û pê de wê çendî wê kurd wê zêdeyî wê di nava jiyane xwe de wê bi kurdî biaxifin jî lê wê ji wan re wê qadaxa bê. Wê tenê di mafên xwe de wê bikurdî biaxiftan. Derve bi kurdî axiftina wan w sedema kuştin û an herî hindik êskence kirina wan bûba.

Di wê temenê de wê gelek vegotinên weke çîrok wê hebûn ku wê di malen wê bandên tayiban wê hebûna ku wê dema ku wê dihat gotin ku ew leşkerên tirk hatin wê herkesekê wê çûban ew bandên bi kurdî ên tayiban wê berhev bikiran û wê binax bikiran. Bandek bi kurdî wê weke di malekê de weke çekekê wê biheta hasibandin û wê di wê temenê de wê cezayê wê zêde hebûba. Bi heman rengê wê nivisên bi kurdî û an kesekê ku wê bi kurdî bi nivisanda jî wê di wê temenê de wê di rengekê de wê rastî rewşên bi wê rengê ên xirab wê biheta.

Di wê çerçoveyê de wê mijare qadaxayên ser zimanê kurdî wê di rengekê de ev vegotinên civakî wê di rengekê de wê bi tûndûtûjiya li ser wê re ku wê li civakê wê werê kirin wê bi wê ve girêdayî wê were hanin li ser ziman. Ti rewş ji wê bi tûndûtûjtir nin a ku wê zimanê kesekê li lê

were qadaxakirin. Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê weke şidetek dij mirovî ku wê ti minaqên wê ne di dîrokê de û ne jî wê li di deverê wê karibê wê rastî wê were.

Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Mijare zimanê kurdî wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di rengekê de wê bi wê re wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê kesek wê weke cil bergên kurdî li xwekirin wê çawa wê piçûk bi heta dîtî û an wê rastî kiryarên xirab biheta wê bê had û hasab wê minaqên wê yên bi vegotinî ên jî nava civakê ku ew hatina jiyankirin wê karibê rastî wan were. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê rewşa zimanê kurdî û qadaxaya li ser wê di aslê xwe de wê di roja me de wê çendî ku wê teknik wê pêşkeve û wê zêde berhem û nivisandinên bi wê pêşkevin û wê hebin jî lê wê bi heman tûndûtûjîyê wê di rengekê de wê, xwe bi jiyane xwe bide domandin. Aliyên ku wê, di rengekê de wê weke berê newê jiyankirin wê bi wê ve girêdayî bê ku wê çawa wê kes bi kes wê di male xwe de wê bi zaroyên xwe wê êdî wê zêde zimanê kurdî wê bi kar neyênê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ew pêvajoyên asimlasyonê wê weke encama wê di wê temenê de wê di şêwayekê de ku wê li ser serê civakê wê werê meşandin wê weke encama wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman.

Bi wê yekê xwe weke metingerê xwe û an serdestê xwe kirin û bi zimanê wî axiftin wê di rengekê de wê weke bi derûnî û hwd wê weke rewşek ku wê çawa wê rewşa bindestîya xwe ya ku ew bi zimanê xwew dijî ku ew jî derûniya wê xwe xilas bikê wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê bi awayekê trejikî komik wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqtayê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman ku wê rewşa civakî wê bi wê yekê wê di rengekê de wê xwe bi wê re wê weke rewşek bi dijwarî wê bide diyarkirin. Wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Mijare wadaxaya ser zimanê kurdî wê di roja me de wê dema ku wê were rojevê wê rayadarên tirk wê di rengekê de wê du gotinan wê bi wê re wê ji aliyê xwe ve wê werênina ser ziman. Yek wê di wê temenê de wê were gotin ku “di destûrê de çawa nivîsiya pêwîsta weke wê bê, di destûrê de nivîsiya ku wê perwerde tenê bi zimanê tirkî wê bibê’ û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Wê ev wê weke hêncetek ku wê çawa wê bi wê re wê di rengekê de wê pêşîya bikarhanina zimanê kurdî wê were girtin bê. Ji wê alliyê ve wê di rengekê de wê di wê temenê de wê bi gotin di aslê xwe de wê dikarê wê weke têgînek û an rengekê hêrîşê û tûndûtûjiya li ser serê civakê ku ew bi wê re wê di wê temenê de wê were ser ziman jî wê karibê wê di şewayekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê aliyê din jî wê ew bê ku wê bê gotin ku “em destûrê nadin ku ji tirk û pê ve bi ti zimanan perwerde bibê’ Ev gotinên weke ku wê ji devê Erdogan bi xwe wê derkeve. Li ser wê rengê bi lêvkirina gotinê wê di rengekê de wê bi hev re wê bikevina nava pêşbaziya kirina nijadperestiyê bi partiyên weke yên muxalafetê û hwd re.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê di şewayekê de wê ev pêvajoyên hêrîşên bi temenekê destûrî jî wê karibê wê di rengekê de wê werê hanin li ser ziman bê. Kurdan bo ku ew wê rengê tûndûtûjiya bi qadaxaya li ser zimanê kurdî wê raxina ber çav wê di salên 2012’an û wan de wê sê dibistanên bi zimanê kurdî ên weke ya bi navê fersad kemenger, dayika uweys û beriwanê wê li geve, cizir û amedê wê vekin. Ew jî wê ber ku ew bi kurdî bin wê gelek caran wê kurd wê vekin û wê rayadarên dewletê wê werin û wê mohrê wê li deve deriyê wan wê bixin.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê rewşa bikarhanina ziman wê bixwe jî wê weke rewşek ku wê di rengekê de wê weke rewşên ‘propagandaya rêxistinê’ wê werina bi navkirin û ev wê weke temenekê qadaxakirinê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li ser wê re wê were pêşxistin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê mijare ziman wê di wê temenê de wê weke aliyekê hebûna civakê wê biafirênê. Wê ji wê aliyê ve wê weke rewşek ku wê çawa wê bi wê civak wê were tûnakirin wê di wê temenê de wê ew wê qadaxa wê li ser ziman wê di rengekê de wê were domandin. Ev wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di şewayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê weke di rengekê de wê weke ku wê bide domandin. Di wê temenê de wê bi qadaxaya ziman re wê kiriyarek û an çalakiyek çandî û hwd û an pêşxistinek bi hûnerî jî wê

di rengekê de wê werina astengkirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di demên piştî salên 2015an û pê de wê dema ku wê kayyum wê weke rejimek metingeri wê werê pêşxistin wê kiryara wê ya pêşî wê di wê temenê de wê dema ku ew dihê ser desteserkirin bi kayyumê wê kiryara wê ya pêşî wê çawa wê saziyên çandî û hûnerî ên civakê wê werina qadaxakirin û wê navê wan ê bi kurdî wê bi temenî ku wê çawa wê ji holê wê were rakirin. Ev wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di şewayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê wernê ser ziman.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê mijare qadaxaya ser ziman wê di rengekê de wê bi tûndûtûjiya wê ji her demê wê zêdetirî wê di wê demê de wê xwe bide diyarkirin. Di wê temenê de wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê minaq wê li bakûrê kurdistanê wê ser 20 milyonan re wê kurd wê hebin wê tenê dibistanek wan jî wê nebê ku ew di wê de xwe û an zaroyên perwerde bikin. Di wê temenê de wê dema ku wan doza bi zimanê kurdî a perwerdeyê kir û an di wê temenê de kiryarek kir wê weke 'cîhêkariyekê dikê' wê di rengekê de wê were diyarkirin û wê di wê temenê de wê were cezakirin. Di wê çerçoveyê de wê pêvajoyek hêrîşê wê li ser çand û zimanê kurdî ê civakê wê hebê.

Qadaxaya ser zimanê kurdî wê bi hewldanên nasnekirina hebûna civakê ve wê girêdayî wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê bê. piştî salên 2000an û pê de wê hinek kursiyên weke bi navê 'zimanê ne diyar' û an hin weşanên weke bi trt-şeq' kku wê werina vekirin wê ne bi armanca weke pêwîstîyek civakî wê were hanin li cih bê. Wê ew pêşxistin wê tenê wê armancek wan wê hebê. Wê çawa ku ew wê ji dûnyayê wê bibêjin ku 'meyizênin qadaxa li ser zimanê kurdî tûna ya û herkesekê di karê weke xwe bi nirxên xwe biji ku ew wê bibêjin wê tenê wê bo wê bê. Di wê temenê de wê ji aliyekê din ve jî wê ew weke du rewşên xapandinê bin. Wê ji aliyekê din ve jî wê weke du rewşên ku wê di dewama wê de wê çawa wê derfetê ji wan re wê bide diyarkirin ku ew wê qadaxaya ser zimanê civakê wê bide domandin wê ji wan re wê temenê wê çêbikê wê tenê û tenê wê bo wê bê. Di wê temenê de wê bi wê armancê wê karibê wê fahmbikê.

Di wê temenê de wê ji xwe wê piştî ku wê di rengekê de wê ew wê êdî wê ne gihijê armanca xwe û kurdan ku ew herdu kiryar di çapameniyê de teşîrkirin û pê de wê di rengekê de wê êdî ew jî wê bi awayekê wê yan wê werina girtin û yan jî wê werina bi awayekê minimalizekirin ku ew

êdî ti kesek ji wan sûd negirê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê di rengê de wê mijare qadaxaya li ser zimanê civakê wê di wê temenê de wê di rengê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê biafirênê û wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê di roja me de ku wê hê jî wê bahsa perwerdeya bi zimanê dayikê wê were kirin de wê çawa wê bibê wê di rengê de wê herina bi ser de. Yan jî wê dema ku wê du kes wê werina ba hev û wê xabatekê bi zimanê xwe wê bikin wê ew wê rastî rewşek hêrîşê wê were. Di wê temenê de wê karibê wê di rengê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê karibê di şêwayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê sr ziman bê.

Di wê temenê de wê mijare hebûna civakê û statûya wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê ku wê ji wê aliyê ve wê karibê wê li ser wê bisekinê bê. Hemû hêrîşên li rojava ên ji aliyê rejima tirk ve wê aliyekê wan ê bi vê aliyê ve girêdayê jî wê hebê. Di wê temenê de wê çawa wê pêşîya wê rewşa wê ya xweserî wê bigirê ku wê bi nixrên xwe û çanda xwe wê pêşnekevin û an wê di wê temenê de wê rewş nebin wê di wê temenê de wê di rengê de wê bikin. Di rewşa hêrîşên li ser rojava de wê, di rengê de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê ku wê bi pêvajoyek ku wê di çerçoveya inkara rejimê a li ser hebûna civakê û an wê weke komek mirov ku ew werina asimlekirin ku ew dibîne û di wê temenê de wê hewldanên ku ew pêşîya wê asimlekirina wê digirin ku ew wan ji holê rabikê wê di wê temenê de wê karibê wê di rengê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di gotina biratiyê a ku wê raydarên tirk wê bikarbênin jî wê şarlaniyek wê ji wê aliyê ve wê xwe bide diyarkirin. Ew şarlani jî wê ew bê ku wê çawa wê di rengê de wê weke tirk wê were diyarkirin û wê di rengê de wê tenê wê weke tirk bê û wê tiştê ku ew di rengê kurditiyekê de ew newê diyarkirin û ew nebê wê di wê temenê de wê weke xwediyê nêzîkatiyekê bê di hundurê xwe de.

Mijare ziman û çandê wê di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê xwe bide diyarkirin. Wê dema ku wê bahsa çareseriyekê wê were kirin jî wê her kurd wê di wê temenê de wê bi wê hêvîyê nêz bibê ku ew qadaxayên destûrî ên li ser zimanê wan werina rakirin bin. Di wê temenê de ew weke civakî bi nixrên xwe û weke xwe bijin. Di wê temenê de wê di rengê de wê

mudahaleyên li jiyane civakî ku ew dihên kirin wê di wê warê de wê xwe di renekê de wê bidina diyarkirin. Weke aliyekê wê yê din jî wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê karibê wê bi wê re wê di şêwayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê gelek caran wê rayadarên tirk ji asta bilind wê bi gotinên weke “pirsgirêka me bi rengê jiyane ti kesekê re nin a” di aslê xwe de ev bi lêvkirin wê tenê wê pirsgirêka wan ya bi jiyane kesên din re ku ew çawa heya wê çawa wê ser wê binûxûmênê wê tenê û tenê wê bo wê bê ku ew ser wê binûxûmênê bê. D wê temenê de wê pirsgirêke sereke wêbi rengê jiyane kesên din re wê hebê û wê hertimî wê çawa wê li wê mudahale wê werê kirin wê di renekê de wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê di renekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Kesekê ku bi jiyane kesekê din re pirsgirêka wî nebê wê zimanê wan wê qadaxa nekê. Di wê temenê de wê di renekê de wê pêvajoyên hêrişê wê li ser jiyane wê û çanda wê nekê. Wê astengiyên destûrî wê li pêşîya perwerdekirina wî ne dênê. Ev wê weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê wê di serî de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê biwê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê pirsgirêka çandê, ziman û perwerdeyê wê ji wê aliyê ve wê weke pirsgirêka herî mazin a civakî wê xwe di renekê de wê bide diyarkirin bê. Wê weke pirsgirêkek ku wê bi wê re wê çawa wê civak wê bi hebûna wê re wê bi wê were armançgirtin bê. Wê di wê çerçoveyekê de wê karibê wê werênê ser ziman. Wê bi awayekê bêwijdanî û wê bi awayekê namerdane wê çawa wê ew qadaxa wê were domandin wê hertimî wê li ser wê re wê gotin wê di renekê de wê were afirandin û wê bi wê re wê were hanin li ser ziman.

Kesekê ku wê zimanê kesê din wê qadaxa bikê û wê piştî rabê û wê bi wê re wê bahsa biratîyê wê bikê wê ji wê xirabtir ti rewşên şarlatanî wê nebin. Wê ji wê xirabtir ti rewşên namerdane wê nebin.

Di wê temenê de wê di renekê de wê mijare ziman wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê di wê rewşê de wê bi wê re wê di renekê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê çerçoveyê de wê di renekê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman. Mijare ziman û

çandê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê bi qadaxayan û di rengekê de wê çawa wê nasnemaya civakî wê bi wê re wê were tûnakirin wê weke aliyên ku ew bi wê re wê li wê wereê lê hizirkirn bê. Qadaxaya zimanî wê di wê temenê de wê cewherê wê di wê temenê de wê weke aliyekê hêrîşkarî ê li hebûna civakê a bi bêwijdani bê. Di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê. Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare hêrîşên li ser zimanê civakê û bi wê re hêrîşên li ser civakê wê di wê temenê de wê weke aliyên ku wê di dewama wê de wê karibê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Ev wê di wê temenê de wê ji destpêka komarê ve wê weke konseptek ku wê li ser serê civakê wê li kurdistanê wê di rengekê de wê di wê çerçoveyê de wê were dîtîn ku wê were domandin û wê were pêşxistin. Di wê temenê de wê di her demê de ku ew çend destûr di wê navberê de gûharandin jî wê çawa wê di rengekêde wê bi wê re wê ew wê qadaxayê wê bidina domandin wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, dikarê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê, çawa ku wê di rengekê de wê mijare çekberdanê wê were niqaşkirin wê bi wê re wê ti niqaş wê li ser rewşên weke qadaxaya ser zimanê kurdî bê, perwerdeya bi zimanê dayikê bê û hwd wê di ti awayê de wê rastî wê newê ku wê gotin wê li ser wê werina ser ziman.

Ji xwe ew pirsgirêk û ew çek bidest girtin wê hinekê jî wê ber wê bibê. Di wê temenê de heta ku ew sedemên wê ji holê newina rakirin wê çawa wê çek wê ji holê wê herê? Di awayekê de ku ew sedem wê hebin wê hertimî wê di rengekê de wê li hemberê wê berxwedan wê bibin û wê bi wê yekê wê ew rewş wê bi awayên din wê biafirê. Di wê temenê de wê helwestek mirovane û bi biwijdan wê pêşî wê li ser sedemên wê di rengekê de wê pêwîstî bi wê bibînê ku ew li ser wê niqaşbikê.

Ji wê aliyê ve wê dema ku mirov wê dibînê ku wê rehetî wê were fahmkirin ku wê çawa wê pêvajoyek jenosidê a li ser çand, ziman û hwd wê hebê wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê pêvajoyên şer, qatilkirinên weke kiryar diyar û ne diyar ku wê werina kirin, pêvajoyên şer ên leşkerî û ramiyarî bi operasyonên şer ku ew dihên meşandin û hwd wê di wê temenê de wê karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê lêgerînek li pêvajoyek çarseriyê a di serê kurdan de wê bi wê ve girêdayî wê çawa wê pêvajoyek ku wê dawiyê li wan aliyan wê werênê wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirn bê.

Qirkirina çandî an jî etnojenosidî, çandî, aborî, leşkerî hwd, dibê.. Di van waran û yên wek wan de, ew e ku ji bo hewldanên qirkirinê yên çandeke ku ji yên din li we wê bi politikên dewletê ku ew dihê meşandin dikaê wê bi wê re wê salixbikê. Weki din bi temenekê destûrî ku wê bikê wê dide diyarkirin. Bi mebesta jibîrkirina çandên gelên ku tê de dijîn dihê dayîn. Çalakiyên weke hewldana tinekirina zimanên din ên etnîkî, tinekirina bermahiyên dîrokî yên komên etnîkî yên din, danîna kompleksa kêmbûna psîkolojîk û berevajîkirina dîrokê, weke fonksiyonên qirkirina çandî tene dîtin. Armanca jenosîda çandî ew e ku hestên neteweyî yên miletekî ji holê rabike, wan bixe nav komplekseke kêmdêrketî, têkbirina dînamîkên wan ên navxweyî yên dîrokî, çandî û civakî û tevlêbûna koma xwe ya etnîkî. Di gelek serdemên dîrokê de pêkhanînen qirkirina çandî rû dane. Dihê hizirîn ku gelek komên etnîkî yên ku ji dîrokê hatine paqijkirin rastî pêkhanînen bi vî rengî hatine kirin bûna.

Di wê temenê de wê ya kurd jî wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şewayekê de wê karibê wê fahmbikê û wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê di rengekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Çandkujî bi rakirin û tûnekirina berhemên çandî yên wekî pirtûk, berhemên hunerî û avahiyan pêk dihê. Bi ne hiştina perwerde ditina bi wî zimanê civakê pêk dihê. Pirsgirêk di gelek peymanên navneteweyî de, di nav wan de Peymana Cenevreyê û Statuya Romayê, ku sûcên şer ên bi tunekirina çandê re têkildar in, destnîşan dikin. Qirkirina çandî di heman demê de dikare asîmîlasyona bi darê zorê, û hem jî tepisandina zimanek an çalakiyên çandî yên ku li gorî ramana tuneke a ku guncan e ne li xwe digire. Di nav gelek serdemên din ên muhtemel de, dibe ku qirkirina çandî ji ber serdemên olî were kirin (mînaq, îkonoksîzma li ser bingeha anîkonîsmê); di çarçoveya kampanyaya paqijkirina etnîkî de ji bo ji holê rakirina birhanên gelên ji herêmek an dîrokek taybetî; wekî beşek ji hewildanek ji bo pêkhanîna dikarê wê fahmbikê. Minaq ku zaro ku tê de paşeroj û çanda pêwendiya wê were jêbirin û dîrok wê dikarê wê di rengekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Weke din ku em di çarçoveya perwerdeyê de wê bibêjin ku ew li dibistanan bi zorê ew zaro û hwd bi zimanekê din werina perwerdekirin wê weke rewşek jenosidê wê karibê wê salixbikê. Bi awayekê bi zane û an bi zorê ku wê mafên bingihîn ew werina piştgûhkirin wê di rengekê de wê karibê wê li wê were werênê ser ziman. Di nava binterên niviskî ên

hemdem de bi zimanê dayikê perwerde ditin wê weke di çerçoveya mafên mirov ên bingihîn û xwezayî de jî wê were fahmkiirn.

Mijare jenosida çandî wê dikarê wê ji gelek aliyên ve wê werênê ser ziman. Wê bi aliyên çandî û olî re jî wê werênê ser ziman. Minaq wê herêmên kurdên êzîdî ku wê werina herîşkirin û tûnekirin wê di wê temenê de wê karibê wê di renekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Li tirkiya Zulma bi wê yekê li kurdan û kêmetewên din dihê kirin wê, karibê wê di wê çerçoveyê de wê bi wê çerçoveyê wê fahmbikê.. Nêzikî 20 mîlyonî endamên civake kurd a li kurdistanê bi cendereyekê werina girtin û wê dibistan wê weke di rege "kampên ji nû ve perwerdekirinê" ên ji rastiya wê ya çandî, zimanî û civakî dûrkirinê werin bikarhanin. Ji bo guhertina baweriyên ramyarî, nasname û rewşên civakî wê werina dîtin ku wê werina bikarhanin. Di bin **kisveya** bi navê "têkoşîna li dijî terorê" de ew pêvajoyê wê weke konseptek di pêvajoya çandî a jenosîde de derbaskirinê wê were pêşxistin.

Birêz ocalan di çerçoveya mijare jenosida çandî de wê bi encamên wê re wê li ser perspektîfêk dîrokî wê bi wê rengê wê werênê ser ziman. Ber ku di çerçoveya mijare med de wê weke weke aliyê giring wê bide diyarkirin me nişe hinekê dirêj girtin û wê di wê temenê de wê dihênina sr ziman. "Çanda kurdî di dirêjahiya dîrokê de di pêşxistina çanda çemê sereke de xwedî roleke sereke ye û di bin bandûra vê çandê de maye. Lêbelê, rastiya ku ew her dem di qada pevçûnê ya dîroka şaristaniyê de jiyaye, tê vê wateyê ku tenê bi vekişîna serê çiyayan kariye hebûna xwe biparêze. Navê xwe yê civaka herî kevin deyndarê jiyana çiyayî ye. Encama neyînî ya vê jî ew e ku zêde cih nade çanda bajarvaniyê. Ew bi berdewamî dijberiya şaristaniya bajarvaniyê bû, bajar wekî kontra-barbarekî ku wî daqurtandibû didît. Ji ber vê yekê çanda kevneşopî ya eşîrî û eşîrî karîbû heta îro hebûna xwe biparêze. Eşîr û kabile, şekl û awayê wê yê bingehîn a çanda kurdî ne. Ya rasttir e ku mirov çanda eşîrtiyê ne weke çandeke li ser girêdanên xwînê yên di civaknasiyê de hatiye pênasekirin, weke şewazê hebûnê û çanda jiyana azad a bi berxwedaniya şaristaniyê hatiye diyarkirin, pênase bike. Îradeya ku di pozîsyona berxwedanê de hebûna xwe biparêze û azad bijî, di dîroka şaristaniyê de her tim di xurtkirina çanda eşîrî ya Kurdan de cih girtiye. Têkiliya xwînê an jî rewşa xizmtiyê di vê mijarê de diyarker nîne. Di vê çerçoveyê de, berevajî kevneşopiya olî ya Semîtîk, kevneşopiya Zerdeştî ne di warê koletiyê de, di riya jiyana azad de xwedî bandûr bûye. Di vî

warî de ferqeke bingehîn di navbera wan de heye. Derbeya li kevneşopiya Zerdeştî ya di serdema desthilatdariya îslamê de jî, koletî hanî. Bingeha dijminatîya Îslama îqtîdarê ya li hember kevneşopiya Zerdeştî di vê diyardeya tund a çîneyetî û koletiyê de di Îslamê de ye. Pir girîng e ku Kurd heta radeya ku bi Îslama desthilatdar re bibin kole û bên bikarhanîn û kolekirin. Di çanda Kurd de îradeya jiyana azad bi Îslama desthilatdar re qutbûnek mezin dîtîye. Li aliyê din berxwedana li ser bingehê Elewîti û Êzdayetiyê hatiye nîşandan bi kevneşopiya kevnar a Zerdeştî ve girêdayî ye û di îradeya dest ji jiyana azad û çanda ku îmkanê dide de rola sereke lîstîye. Mezheb û fermanên ku ji Îslama îqtîdarê dûr ketine, heta ku nexweşiya îktîdarê negirin, di jiyana civakî ya azadîr û exlaqî de jî tevkar bûn. Ev cure rêxistinên xweparastinê yên Serdema Navîn bûn. Çanda kurdî di serdema navîn de bi giranî bi van her du awayan hebûna xwe parastîye, lê heta kûrahiya xwe îstîsmar nekiriye û dilsoziya xwe ya bi kelecana azadiyê domandiye (ji parazmeneya biriêz ocalan hatiya girtin).”

Jenosida çandî wê di rengekê de wê hêst û têgihên bi hişmendî û têkiliyên wê yên bi dîrokê re jî wê tûnabikê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ji holê rabikê. Çand wê di rengekê de wê têkiliyek wê ya xort a bi xêwa mirov ve girêdayî wê hebê. Di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Jenosida çandî wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di rengekê de wê li ser serê civakê wê di wê temenê de wê di roja me de wê bi dîmenê qadaxayên li ser zimanê kurdi û dijberîya li ser statûya wê ya civakî ku wê were diyarkirin re wê bibê. Di wê temenê de wê ev dijberî wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke bi aliyên ku wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare çandê wê di wê temen de wê di rengekê de wê weke aliyên giring wê bi xwe re wê bi hawênê. Di wê temenê de wê pêvajoyên fahmkirinê, dîrokê, û pêşketinên civakî û hwd wê di wê de wê di rengekê de wê bihawênê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê di rengekê de wê li wê bihizirê û wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman bê.

Di rengekê de ku em di çerçoveya roja me de wê bibêjin ku ew di sedsale 21ê de ku kurd wê hê di ti dibistanê de wê derfet wê ji wan re wê

nebê ku ew bi zimanê xwe perwerde bibin wê karibê wê weke nişanayek giring a wê jenosîda çandî wê karibê wê li herême wê werênê ser ziman. Karyum minaq wê weke amûrên pêşdebirin û domandina politikayên di temenê jenosîda çandî de wê weynek giring wê di rengekê de wê bileyizin. Wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di dewama wê de wê di demên hemdem de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê piştî ku wê, minaq wê rewşa tesebûsa deerbeyê a 15 temuzê ê ku wê weke konseptekê rejima ardogan a di dewama ya derbeye 12 êlûnê de wê dikarê wê fahmbikê wê di wê temenê de wê zêdetirî wê ji wê aliyê ve wê encamên wê di rengekê de wê xwe bidina diyarkirin. Wê di wê temenê de wê di rengekê de wê pêvajoyên hêrişê wê ji aliyê çandî ve wê zêdetirî wê bi tûndûtûjîtir wê xwe direngê de wê bidina diyarkirin. Wê carê wê di rengekê de wê weke di dîmenekê hêrişkarî de wê bi aayekê sistemetikî wê di şewayekê de wê bê dayin domandin. Ev dide diyarkirin ku ev wê weke bi plansaziyek dewletî ku ew hatiya diyarkirin ew dihê pêkhanin.

Wê çawa wê xêwa çandî wê di rengekê de wê ji holê wê were kirin wê di rengekê de wê bi wê temenê wê pêvajoyên hêrişê wê di rengekê de wê werina pêşxistin. Çalakiyên kurdan wê çendî pirr zêde wê kêm jî bin wê tenê wê bi armanca zindi hiştina wê xêwa çandî bê. Di wê temenê de wê zindi hiştina xêwa çandî wê di rengekê de wê girêdayê pêşxistin û pêşketina bi wê bê. Di wê temenê de wê di şewayekê de wê karibê wê di awayekê de wê di şewayê wê de wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Di wê temenê de wê mijare pêvajoyên jenosîda çandî wê gelek aliyên wê yên weke bi ziman, aliyên pêşketina rewşenbîrî û hwd jî wê hebin. Di wê temenê de wê ev wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê ku wê karibê wê li ser wê bisekinê bê. Di rengekê de wê, rewşenbîrên kurd ku wê bi zimanê tirkî wê bi nivîsênin wê di rengekê de wê **bi awayekê objektîvî wê bikevina rewş û posisyona hevkarîya bi wê rewşa pêkhanina jenosida çandî** a li ser serê civakî.

Di wê temenê de wê çandî wê bi navê rewşenberîya kurdî wê bi navkirina wê bibê jî lê wê di wê temenê de wê weynek xirab û dijber wê li hemberê civakê wê di rengekê de wê bileyizin. Di wê temenê de wê weke hevkarê wê jenosidê jî wê di rengekê de wê karibê fahmbikê û werênê ser ziman.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê mijare

çandê wê weke aliyên giring ên civakê ên weke xwe bi wê afirandinê û hwd wê biafirênê. Di wê temenê de wê di renekê de wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Mijare çandê wê bingihê wê yê xwe afirandinê û weke bi wê rengê wê hanina ser ziman û gihiştina hişmendiyekê wê temenê wê di renekê de wê bi wê re wê biafirênê. Di wê çerçoveyê de wê, di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di çerçoveya rexnegirtinên xwe yên li ser netew-dewletê de birêz ocalan mijare kurd ku wê îçawa wê di renekê de wê di jenosîda çandî de wê bi wê re wê were derbaskirin wê ji hinek aliyên ve wê li ser wê bisekinê û wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê aliyên wê yên dîrokî jî wê bi aliyên wê re wê di renekê de wê werênê ser ziman. Di nava sîroveyan xwe de wê çawa wê di renekê de wê ev pêvajoyê wê heta demên kevn wê herê wê di renekê de wê şîrove bikê. Di wê temenê de wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Begûman di çerçoveya mijare têgîna jenosîda çandi de wê gelek aliyên wê yên ku ew dikarin werina ser ziman wê hebin. Ev jî wê li ser rewşên civakê ku ew diviyabû ku ew bihetan kirin û ne hiştina werina kirin û an pêknehatina re wê di renekê de wê di dîmenekê fireh de wê di çerçoveya civakê de wê xwe bide diyarkiirn.

Di wê temenê de wê dema ku wê bi awayekê wê bi pêvajoyek çareseriyê re wê were niqaşkirin jî wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê gelek aliyên ku wê karibin bi wê re werina li ser wan sekin in jî wê bibin. Lê berî her tiştî di çerçoveyê de wê mijare çareseriyê wê weke aliyekê wê yê giring bê ku wê çerçoveya pêvajoya çareseriyê de wê karibê wê li ser wê were sekin in.

Mijare çareseriyê, bi derfet reng û awayên wê

Piştî hevdîtina bi birêz ocalan di dawîya heyva dawî a sale 2024an de ku wê weke li dora 28 heyva dawî wê were kirin de wê di renekê de wê peyamên giring wê werina dayin. Piştî gotinên bahceli ên weke bangê dikê ku çek werina berdan de wê êdî wê di wê temenê de wê were kirin. Berî wê demekê li ser wê niqaşhatibûna kirin û wê di renekê de wê gotina birêz ocalan a di rengê weke derfet ji min re bê da nişandin ez hêza min heya ku ez pirsgirêkê ji temenê tûndûtûjîyê li temenê destûrî û ramyarî bidim barkirin' were niqaşkirin. Piştî wê heta ku wê gotinên

weke 'ocalan dikarê were meclisê û axiftinê bikê' jî wê di rengekê de wê bi wê re wê werina ser ziman.

Di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê dikarê wê di dewama wê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê were lê hizirkirin. Di wê nûqteyê de wê weke alyekê wê yê giring wê çapameniya tirk wê tenê wê di mijare çekberdanê de wê were niqaşkirin. Ji wan rengên niqaşê wê zêde wê ti bahsên weke bi rengê bahsa çareserîyeka bi pirsgirêka kurd û an çerçoveyek civakî re ku wê salix dikê wê bi isrârî jî wê weke ku wê ji wê di gotinê de wê dûr bisekin in. Ji wan niqasan dihê fahmkirin ku wê, çî wê were niqaşkirin û wî çawa wê gotin wê were bi lêvkirin ew hatiya diyarkiirn û ji kesên ku ew wê gotinê dibêjin û radigihênin ew ji wan re bi wê rengê wê weke rengekê hatiya diyarkirin û nayê xwestin ku ew ji wê derbasbûn bibê.

Di wê navberê de jî wê hakan fidan bi navê wezirê karê derve wê li welatên arab û iraqê û hwd wê hevdiînan wê bikê û wê çawa wê tevgera kurd wê di rengekê de wê kriminalizebikê û wê weke 'terorê' wê bikê ku ew bidina nişandin wê li ser wê re wê diplomasiyê wê bikin.

Di diiplomasiyên ku ew dihên kirin de wê li sûrîya wê çawa wê pêşîya rewşek weke ya bi statûya kurd wê pêşîya wê were girtin wê di wê temenê de wê weke niyateka giştî wê di serê herkesekê de wê cih bigirê. Di wê temenê de ji xwe wê dema ku wê bahsa hêzên kurd ên rojava ên weke QSD wê bikin ku ew xwe fesbikê û çekên xwe radest bikê jî wê di wê temenê de wê çawa wê bi tememî wê ji wê rewşê wê bi şûn ve wê gavê biavêjê wê di wê temenê de wê weke were rewşa berî salên 2011an wê di wê temenê de wê bi wê ji kurdan bixwezin.

Bêgûman ya ku wê ne kurd wê herê bikin û ya ku wê êdî wê karibê bibê jî wê ew bê. Lê ev wê weke aliyekê ku wê di israra wan de wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Yan jî wê weke ku wê li sûrî di dema rejima esad de ku wê kurd wê ji hemwelatîtiya walêt a sûrî jî bêpar wê werina hiiştin wê çawa wê dema ku ew hemwelatîyek ji wan re hat nişandin wê weke ku ew pirsgirêka wan çareser bû wê di rengekê de wê di wê temenê de wê bixwezin ku wê ragihênin û wê bidina lensekirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê dîmenekê nêzîkatîyê wê weke çawa li bakûrê kurdistanê û an di nava sînorê tirkiya li ser dijberîya kurd, dijminatîya kurd û rewşa inkara kurd wê bidina diyarkirin li ser wê mantiqê û rengê wê bixwezin ku wê li sûrî jî bibina xwediyê helwestekê.

Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê karibê wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê li ser wê bisekinê û wê werênê ser ziman ku wê mijare statûya kurd wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di şewayekê de wê fahmibkê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê fahmibkê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman ku wê ber ku wê kurd wê li wir wê xwediyê statûya xwe na wê bahsa li dar xistina operasyonên leşkerî li hemberî herêmên xweser ên rojava wê hertimî wê weke tehdidekê wê li ser serê kurdan wê zindi wê di çapameniyê de wê were girtin.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman ku wê hêzên kurd ên rojava wê di rengekê de wê di şewayekê de wê xwesteka wan wê ew bê ku ew wê weke hêzek herêmî di nava artişa sûrî de ew weke lêwayekê û an weke femandariya xwe ya herêmî a di çerçoveya artişa sûrî de were herêkirin wê bixwezin. Li ser wê temenê wê heta roja me jî wê danûstandin wê bibin û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênina ser ziman.

Ev wê weke aliyekê wê yê din jî wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê mijare kurdan wê xwe di rengekê de wê di wê temenê de wê bi wê re wê were ser ziman.

Di wê temenê de wê hevdiştinên bi birêz ocalan re wê di navendek bi wê rengê de wê pêkwerin û wê hertimî wê çawa wê bangek bi çekberdanê wê were kirin wê hertimî wê di wê temenê de wê bi tenê wê were niqaşkirin. Lê sedemên ku ew 50 salin ew tekoşîn bi wê çêkê dihê dayin û ew bûya sedema wê ku ew çek were hildan li dest jî wê newê niqaşkirin. Tenê bi gotinên weke tehditwarî ên weke Ardogan dibêjê 'yan wê çekan binaxbikin û yan jî wê bi çekan re binax bibin' wê di rengekê de wê di şewayekê de wê bikin. Ev gotin wê weke yên di rengekê tansu çiller de ku wê di salên 1993'an de wê bibêjê ku wê yan wê xilas bibin û yan wê xilas bibin' de bin. Di wê temenê de wê di heman mantiqê de bê. Wê di wê temenê de wê bi wê mantiqê ciller di demên wê yên weke serokwezir wê ser 4 hezaran re gund û warên kurdan wê werina şawitandin û wêrankirin.

Di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê di şewayekê de wê weke aliyekê wê

yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di mijare hêrîşên li rojava de wê di wê navberê de wê bi zimanekê tehditwarî wê hêrîşî kurdan wê bikin. Wê çawa wê di rengekê de wê bi wê bi wan bi şûn ve wê gavê bidina avêtin wê hêrîşên xwe wê di rengekê de wê bi wê re wê bikin.

Di wê çerçoveyê de wê nûha li ser sûrîya re û komên weke HTS ku ew birina şamê û danina ser rejimê ku wê ji bermehiyên DAÎŞê jî wê bibin wê di wê temenê de wê bi wan wê çawa wê di rengekê de wê rewşa hêrîşên ser kurdan wê di rengekê de wê di rengekê de wê weke ku wê were kirin. Wê dikarê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman.

Wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya a li hemberî kurdan ku wê berê bi DAÎŞê û komên çekdar wê ji aliyê bi alikariya tirkîya ve wê werê kirin wê di demên dawî de wê tirkîya bi artişa xwe wan hêrîşan wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke ku wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê hemû heya rayadarên tirk wê çawa wê di rewşa statûya sûrîya nû de wê kurd wê ne xwediyê statûyê bin. Di wê temenê de wê di rewşên weke diyarkirina bi konferansa serokkomariyê bê û an kongira netewî û hwd bê wê pêkhatiyên herêmê û kurd wê bi wê yekê û li ser xwesteka tirkîya wê newina dewet kirin.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê bi wê re wê di rengekê de wê werênê ser ziman ku wê di wê navberê de wê li ser hevdiînên bi birêz ocalan re jî wê niqaşek geş wê bi navê pêvajoya çareseriyê ku ew navê wê ne hati danin û rêveberên tirk ên weke serok komarê tirk ardogan wê jî wê bi navber wê tevbigerihin. Çendî ku wê hin dordor wê bi navberî tevgerinê wê bi hêncetên bijartinê wê werênina ser ziman jî lê di aslê xwe de wê bi gelemperî wê weke helwestek ku ew jî nava dewletê weke aliyek ku ew li dijî pêvajoyê wê di rengekê de wê were diyarkirin bê. Birêz ocalan jî wê di hevdiîna xwe ya duyemin de wê bi gotinên weke aliyekê dewletê dixwezê çareserî pêkwere û ew pêwîsta were xortkirin. Ji wê gotinê wê were fahmkirin ku wê aliyek jî wê li dijî wê bê. Ardogan bixwe helwesta xwe ya li dijî wê di rengekê de wê bi gotin û rengê helwestên xwe yên dide diyarkirin re wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê di renekê de wê di şêwayekê de wê di nava wê pêvajoyê de jî wê di renekê de wê birêz ocalan wê di wê temenê de wê di renekê de wê li bendêbûna bangê weke ya çekberdanê wê were kirin. Di wê navberê de wê li ser xwesteka birêz ocalan heya imraliyê wê bi hemû partiyên tirkîya re wê di renekê de wê hevdîtinan wê bikin û wê di renekê gelemperî de wê di şêwayekê de wê xwediyê wê têgînê bin ku ew di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di şêwayekê de wê weke ku wê bixwezin ku wê pêvajoyek were destpêkirin.

Di wê navberê de wê pêvajo wê weke ya berê wê were domandin û wê bibê û an wê di renekê din de wê bibê û ku ew di renekê din de bû wê di şêwayekê de wê bi wê re wê di çî rengê de bê wê li ser wê jî wê niqaş wê werina kirin. Di wê temenê de wê niqaşên ku ew dihên kirin jî wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê li ser pêvajoyê bê. Heta wê demê wê pêvajoyek çareseriyê zêdetirî wê tenê wê niqaşên li ser pêvajoyek çareseriyê wê bibin û wê di wê temenê de wê pêvajo wê ti gavavêtin ji bili ocalan û pê de wê ji ti kesekê wê newin. Tenê bi hinek bangên li ocalan ku wê weke banga çekberdanê bikê û pê de wê di piritikê de wê ti tişt wê di renekê de wê bo pêvajoyekê ku ew were kirin wê di şêwayekê de wê nebê.

Di wê temenê de wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê bide diyarkirin. Wê jî wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareseriyê wê di renekê de ku wê li ser peyamên ocalan re wê werina niqaşkirin jî wê di renekê de wê xwe bide diyarkirin û domandin.

Piştî hevdîtina duyem û pê de wê bi demekê re wê heyeta imraliyê wê di renekê de wê herê başûrê kurdistanê û wê bi rêxistin û parti û rêveberiyên kurd rejî wê di renekê de wê hevdîtinê wê bikin. Di wê temenê de wê di renekê de wê di hevdîtinê de wê hewayek geş wê bibê û wê bi wê re wê were ser ziman ku ew wê weke nişanaka têkiliya ramyariya kurd a bi hev re ku wê weke bibê temenê tifaqê netewî a kurd jî wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê karibê wê fahmbikê.

Li vir li ser gotinên 'tifaqê netewî' re wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku ew wê weke xwestek giştî a hemû kurdistanîyan bê. Piştî hatina ba hev a rêxistin û partiyên rojava weke yekrêziya wan bo ku ew bi şandeyekê û yek dengî harina

şamê û pê de wê di wê temenê de wê di rengê de wê piştî ev hevdîtînen dawî ên li başûrê kurdistanê bi heyeta imraliyê wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengê de wê bi wê re wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê di rengê de wê çêbûna tifaçe kurdistanî û di wê temenê de hemû rêxistin û hêzên leşkerî di bin banê wê de ew bigihijina hev û di wê temenê de ew di yek navendê de biryarên netewî bide bo çareserkirina pirsgirêka kurd û heta ku wê beriyarek çekberdanê ku wê pêkwere û bi çi awayekê pêkwere ku tevgera kurd kongira xwe ya navxweyê li dar bixê û biryara xwe bide ku ew **kongira netewî** a kurdistanî dikarê wê biryarê bide û wê biryarê jî wê re bide hiştin wê hingê ev wê weke rewşek dîrokî ku wê destê kurdan wê hê zêdetirî wê xorttir wê bikira. Di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di rewşa çareserkirina pirsgirêka kurd de wê di rengê de wê sazîyek netewî a giştî ku wê muhatabiya wê çareseriyê wê ya pirsgirêkê wê bikê jî wê di rengê de wê afirî ba. Ev jî wê weke aliyekê wê yê dîrokî wê weke giring a.

Pêvajo wê bi aliyekê weke bi wê ve wê herê û an neçê ew hê jî weke ne diyar a. Lê di wê temenê de wê derfet û temenê wê di wê demê de hebê ku ew di wê temenê de wê di temenê de pêşî **konferansa netewî** were li darxistin û di wê de di wê temenê de sazîyek serokati û rêveberî a giştî jî wê were avakirin û di wê temenê de ew êdî weke sazîyek giştî a li ser navê civake kurd ku ew karibê gotinê bibêjê jî bê. Wê di wê rewşê de wê di rewşa pirsgirêka kurd a rojava, bakûr û heta rojhilat de jî wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring ku wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê bi wê re wê kariba wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê di şêwayê de wê hevdîtînen heyeta imraliyê li başûrê kurdistanê wê hêst û hizrên bi wê rengê ên dîrokî jî wê di serê mirov de wê biafirênin ku mirov bi wan bihizirê.

Di wê temenê de wê di aslê xwe de wê pirsgirêka û asta wê ya herêmî a gihiştîyê de wê yekser wê sazîyek bi wê rengê ya netewî a giştî jî wê bide xwestin. Di wê temenê de wê di wê rengê de ku wê hemû rêxistin û herêmên kurd bi hêzên wan wê di nava wê de wê di rengê de wê bi cih bibin.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di dewama

wê de wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di renekê de wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê di renekê de wê temenê çareseriya pirsgirêka kurd ku wê weke pirsgirêkek herêmiya wê di wê temenê de wê saziyek giştî a herêmî ku wê weke muhatabê wê di renekê de wê bibê wê di renekê de wê karibê wê tefkirbikê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê wê yê din wê giring bê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê bê.

Li kurdistanê wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din jî ev wê weke aliyekê wê yê giring wê dikarê wê li wê bihizirê ku wê mijare li darxistina konferansa netewî a kurd jî wê di wê temenê de wê di renekê de wê hizrên bi wê rengê wê di renekê de wê biafirênê. Lê di wê temenê de wê di wê temenê de wê ew konferans wê çawa wê bibê û wê çawa wê karibê bi erkên xwe ve rabê wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de ku wê karibê wê di wê rengê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê, niqaşên li ser konferanse netewî, kongira netewî û an tifaqe netewî û hwd ku wê werina kirin wê ji wê aliyê ve ku mirov li wê binerê wê ji du aliyên ve wê karibê wê fahmbikê. Yek wê ji aliyê kurdan ve ku ew bi yekrêzi ya netewî di renekê de ew xwediyê helwestekê bin. Di wê temenê de wê bo wan wê giring û dîrokî bê. Aliyê din jî wê bo herêmê wê karibê wê di renekê de wê di wê temenê de wê giring bê. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê bê.

Ji xwe wê di wê temenê de wê weke ku wê di pêşketinên dawî ên li sûrî ku ew dibin wê ji wan jî wê were fahmkirin ku wê ev wê weke pêwîstîyekê giring û dîrokî bê. Di kongira netewî a sûrî de dewet nekirina wan jî wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê weke rewşek ku wê karibê weke nişanaka giringiya wê jî wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Wê weke ku wê bahsa çareseriyekê wê were kirin wê di wê temenê de wê çî wê were qastkirin ew wê bi hemû aliyên wê re wê bi hanina ser ziman û hûrgilkinên wê re wê di renekê de wê karibê wê werênê ser ziman. Zimanê kurdi wê weke ku me li jor wê hani ser ziman wê, di jiyane rayagiştî de bê û saziyan de bê û an di rewşên weke axiftinê ên di saziyên fermi de bê û an perwerdekirina bi wê nebê û wê qadaxa bê. Di

wê temenê de wê, hemû rêyên ku wê bi wê, were bikarhanin wê çawa wê li wê were tangkirin wê bi wê re wê karibê wê bahsa wê bikê.

Di wê temenê de wê di wê temenê de wê hêrîşên li ser zimanê kurdî wê di wê temenê de wê di çerçoveya şerê rejimê ê li diji statûya civake kurd dihê kirin de wê bê kirin. Di wê temenê de wê dikarê wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di çerçoveya têngîna çareseriyê wê gotina aşîtiyê wê were kirin. An jî wê di renekê de aşîtkirina dewletê a bi kurdan re wê bahsa wê were kirin. Lê di wê temenê de wê maf û azadiya civakî wê hemû wê bi wê re wê ji aliyê dewletê ve wê were ji dest girtin.

Şerê çekdarî wê ji ber wê rewşa hêrîşên li ser civake kurd û an li hebûna wê ku ew dihên kirin wê ber wê bê. Diwê temenê de wê di renekê de wê karibê wê di wê temenê de wê wernê ser ziman. Ev wê gelek caran wê di renekê de wê were hanin li ser ziman.

Li vir di aslê xwe de wê weke gotinek din a weke 'cîhêkar' ku wê di renekê de wê di demên dawî de wê di siyasetê de wê were ser ziman ku wê hin siyasetmedên kurd wê bi gotinên weke 'kurd ne cîhêkar in' re ku wê werênina ser ziman bê. Ev gotin wê weke gotinek ramyarî a xafkî jî bê di hinek aliyên de wê di wê temenê de wê di renekê de wê dema ku wê bahsa wê dihê dikirin û an wek em necîhêkarin ku wê werina ser ziman jî wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, di renekê de wê cîhêbûnek bi civakî wê hebê. Di bin wê gotina cîhêkariyê de kirpîkirinên têngîhên civakî û weke di renekê de wê çawa wê li gorî civake tirk wê ya kurd wê weke di renekê de wê bi wê re wê di wê temenê de wê were şîrovekirin jî wê di renekê de wê were kirin.

Li vir di serî de wê di wê gotinê de wê weke ku wê pêwîst bê ku ew ji hinek aliyên ve ew bi wê re di renekê de wê karibê wê werênê ser ziman. **Gotina cîhêkariyê** wê dema ku wê were şîrovekirin wê çawa wê di renekê de wê bi wê were xwestin ku ew kurdek wê minaq wê li leyha netewa serdest wê ji fahmkirin û nirxên xwe yê weke çand, ziman û hwd ên civakê wê feragatê wê bikê wê di wê temenê de wê bê xwestin ku ew were şîrovekirin. Ev wê weke aliyekê bi wê yê xapandinê ku wê di wê temenê de wê bi wê re wê, di temenê dijberiya hebûna civakî de wê weke gotinek ku wê di wê temenê de wê were şîrovekirin û wê di wê temenê de wê bi wê bikin ku ew li ser nirxên xwe ne diyarkirin û an jî ew ji wê bi şûn ve gavê biavêjê. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê

weke gotinek ku ew li kes û li nirxên kes ên civakî wê weke têgihek xafk wê di wê temenê de wê di rengekê de wê were bikarhanin. Wê weke ku wê çawa wê di bin kisweya 'tekosina li dijî terorê' de wê civakê wê û nirxên wê û hebûna wê were armancgirtin wê di wê temenê de wê ev gotin jî wê di wê temenê de wê weke gotinên ku ew di ahengekê de ew dihên bi karhanin bin.

Di wê temenê de wê, li ser wê bi karhaninê kirina niviskarên kurd û an siyasetmederên kurd li rewşek ku ew xwe biparêzên de wê bi serê xwe wê weke aliyekê wê yê trejikî komik wê biafirênê. Di wê temenê de wê bi fêrsên ji wê gotina cihêkariyê ku ew dihên derhanin û bi karhanin û bi rengê şîroveyên bi wê di rengekê de wê di temenê jenosîda çandî û hwd de wê weke çawa wê bibê xwediyê encaman wê di rengek de wê bê dîtin.

Cihêkarî di rengekê de wê dema ku ew weke bi fêrsek bi gotinî ku ew hebûnek din a civakî hat armancgirtin wê demê wê di wê temenê de wê bixwezê û nexwezê jî wê encamên wê bi xwe re wê di rengekê de wê weke ku wê bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê şîroveyên wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Gotinên weke 'em êdî ne cihêkar in' ku wê werina ser ziman wê di rengekê de wê weke gotinên şaş bin ku wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bi ancamen wê re wê weke ku wê bi wê fêrsên wê yê fahmkirinê wê ji mirov wê were xwestin wê çawa wê ji nirxên xwe yê civakî wê feragatê ikê û wê di rengekê de wê li wan xwedî dernekeve û wê ji wan xwe dûrbikê wê di rengê yê serdestê xwe de wê di rengekê de wê bide diyarkirin wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê bê.

Gotina cihêkariyê wê di wê temenê de wê hişmendiyek civakî wê di wê temenê de ku ew bi çî armancê dihê bikarhanin û bi wê çawa civak û nirxên wê dihê armancgirtin û bi wê re wê çawa weke bi têgihên li dijî statûya civakî û nirxên wê yê weke çand, ziman û hwd wê weke temenekê dijber wê were şîrovekirin ew hê ne hatina hanin ser ziman û an ne hatina fahmkirin. Di wê temenê de wê ber vê yekê ev gotin wê bi serê xwe wê weke aliyekê ku ew di dewama wê de wê pêwîsta ku ew li ser wê were sekin in û ew were fahmkirin bê.

Di rengekê de wê gotina cihêkar û ya terorê wê di wê temenê de wê bi hev re wê kombinyona ku ew dihê çêkirin wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li ser wê bisekinê bê. Di şewayekê de wê, bi wê re wê ti carî wê newê hiştin ku mejiyê kesekê were hizirkirin ku ew hebûna xwe li ser inkare civakê wê

dema ku ew hatiya tefkirkirin û wê civakê ku wê xwe hani ser ziman wê weke cihêkarî wê were dîtin. Di wê temenê de wê demê bo ku ew nebê cihêkar ew pêwîsta ew ku bahsa nixrên xwe, û civake xwe û dîrok û çand û zimanê xwe nekê. Di wê temenê de wê demê li gorî wê dema ku wê doza maf û azadiyê ên civakî kir û an perwerdeya bi zimanê dayikê kir wê li gorî wê bibê cihêkar. Di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Ji wê aliyê ve wê mijare civakê wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê. Civak ku ew cihê bê wê bêgûman wê xwediyê nixrên cihê bê. Wê zimanê wê, çanda wê û dîroka wê hwd wê cihê bê. Di wê temenê de wê nivisandina dîroka kurd û kurdistanê wê weke li gorî wê mantiqê kaibin bibina sedemên qadaxayê û an dijberîyekê û an girtin û cezakirinekê. Di wê temenê de wê bi wê re wê pêwîst bê ku ew kesek nebê cihêkar û li gorî giyane ti parastinên cihî ên xwe nekê. Ev wê di wê temenê de wê ne tenê wê di temenê têtînek jenosida çandî de wê weke gotinek ku wê encamên wê diyarî wê bibin wê her wusa wê weke gotinek ku wê di nava jiyane rojane û hwd de wê ya bêdengkirinê û hwd jî bê. Di wê temenê de wê ji aliyê rejimê ve wê rejimê jî wê bikê rejimek totaliter û heta ku asta têtînek netewî a fasizan bi wê re wê karibê di rengekê de bide diyarkirin. Têtîna cihêkariyê wê di wê temenê de wê, weke gotinên têtînek bi wê rengê bê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê fahmbikê bê.

Mijare cihêkariyê wê di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman. Cihêkari wê weke têtînek konseptî a ku wê bi wê re wê di rengekê de wê çawa wê civak wê di rengekê de wê weke aliyekê wê di nava lapên pêvajoyek jenosîdê a civakî de wê bide girtin bê. Wê ji wê aliyê ve wê weke têtîhek li hebûna civakê wê çawa wê rengekê hêrîşê wê bide pêşxistin wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê. Di wê temenê de gotinên weke 'cihkariyê', 'tekoşîna li dijê terorê', 'yekperestîya destûrî' û hwd wê di wê temenê de wê weke gotin û têtîhên ku wê karibê di rengekê de kifşbikê û werênê ser ziman bin.

Ji wê aliyê ve wê mijare kurd wê dema ku wê were hildan li dest wê rast bê ku mirov wê hinekê li ser pespektifek dîrokî wê hilde li dest. Di wê temenê de wê karibê baştirin wê were fahmkirin.

Di perspektîfek dîrokî de mijare kurd û weke pirsgirêkekê reng standina wê

Weke pirsgirêkekê reng standina rewşa kurd wê mejuya wê heta demên şerê çadiranê wê herê. Diwê temeneê de wê ev wê piştî wê dem bi dem wê weke demek ku wê pirsgirêk wê bi şer û pevçûnên u wê bi wê re wê bibin re wê xwe di rengekê de wê bide diyarkirin. Di demên piştî wê demê de wê bi kronolojikî wê dema ku mirov wê li wê binerê wê karibê dîroka wê ya şer wê sal bi sal wê karibê wê werênê ser ziman.

Kurdan piştî şerê çadiranê wê weke ku wê rastî xiyaretê wêwerin û wê di rengekê de wê gotinên weke bi geliri ên weke 'baxtê romê nin a" re wê di rengekê de wê were ser ziman. Wateya wê gotinê wê di ser û mejuyan de wê bi gelek wateyên xirab re wê were ser ziman. Di rengekê de wê weke ku wê were dîyarkirin di nava dîrokê de wê osmani wê di wê demê de wê bi hêrîşên xwe yê li ser şîfyan û piştî wê herêmên imparatoriya eyûbiyan wê di rengekê de wê bikê. Hemû sefer û şerên ku wê di dema yavuz selim de wê bahsa wan wê were kirin wê bi desthilatê eyûbîyan ên kurdan re bin, wê weke çawa yê kanuni sultan suleyman wê bi kurd û şîfyan re wê di rengekê de wê bibê.

Ev pêvajo wê weke pêvajoyek demdirêj wê bi xwe re wê di rengekê de wê bide diyarkirin û dîroka wê ji gelek aliyan ve wê bi derfet bê ku mirov wê karibê wê di şewayekê de wê werênê ser ziman. Piştî wê, osmani wê weke derbeyekê li ser desthilatên herêmê wê bikê wê di şewayekê de wê êdî wê bi sefer û hêrîşên xwe re wê li herêmê wê serwer bibê. Ev wê bo herêmê wê weke demek bi şûn ve kişandinê û dawî li pêşketina wê haninê wê were dîtin. Bo kurdan jî wê di her demê de wê weke temenê pirsgirêkên ku wê êdî wê dem bi dem wê bijin re wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê karibê wê werênê ser ziman.

Kurdan hertimî wê di dem bi dem wê hewldana ku ew pirsgirêkê bi rêyên têkiliyan wê çareserbikin jî lê wê ti carî wê diwê de wê muwafaq nebin. Di her demê de wê demek şer wê di şewayekê de wê xwe di rengekê de wê li hemberî wan wê bide diyarkirin. Osmani wê herêmên kurdan û hewirdora wan wê weke watên serdestbûna xwe û berfirehbûna xwe wê di rengekê de wê weke ku wê bibînê û wê werênê ser ziman.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku ev ê piştî wê di rengekê de wê xwe bide domandin. Piştî têkçûnên kurdan wê ne tenê wê bi wê re wê kurd wê bi civakî wê tengezeriyekê wê bijin. Her wusa wê

herêm jî wê tengezeriyê wê bijî. Di wê temenê de wê ev wê xwe di renekê de wê bide diyarkirin.

Farisan wê hinekê jî bê wê bi saya sefewiyê û alikariya kurdên rojhilat wê di renekê de wê dervî wê herêmê wê bimênin. Wê di renekê de wê karibin xwe di renekê de wê berhev bikin. Wê derfeta wan wê ew bê ku ew ji herêmê bikevina keviyê de bê.

Lê kurd wê di her demê de wê serdestîya osmaniyan wê herê nekin û wê li dijî wê rabin. Diwê temenê de wê hertimî wê şerekê wê bi hev re wê bijin. Dîroka şerên osmaniyan ên bi kurdan re wê ji aliyê gelek dîrokzanan ve wê di awayekê pirrali de wê were hanin li ser ziman. Di renekê de wê piştî sedsale 18' min de wê bi komara kurdistanê a botanê re wê demekê wê kurdiistanî wê desthilatiya xwe wê avabikin û wê bi mirgehên hewirdorê re wê di şêwayekê de wê serwerîya xwe wê di renekê de wê bidest bixin. Lê ev wê direnekê de wê weke ku wê were ser ziman wê zêde dirêj ne domê.

Piştî wê di renekê de wê, di encama hêrîşên li wê de wê bê rûxandin. Di wê dema komara kurdistanê de wê pêşketinên mazin wê bi têkiliyên wan ên bi şoreşgerên firansî û hwd re wê bibê û wê di wê temenê de wê di renekê de wê, gelek pêşketinên ku wê osmanî jî wê zorî xwenûkirinên weke demên tanzimatê a yekem û duyem ku ew bijî wê ev pêşketina wan jî bê ji aliyekê ve.

Lê piştî wê di renekê de wê pêşketinên ku ew dibin wê hin bi hin wê di şêwayekê de wê renekê nû wê bi pêşketina herêmê re wê bi xwe re wê di renekê de wê weke ku wê bidina diyarkirin. Osmanî wê di wê demê de wê gûhartinên ku ew dijin wê piştî wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Osmanî wê, di dema wê de wê seferên xadar û bixwûn wê li herêmên kurdistanê wê bikê û wê gelek komkujiyên girseyî wê bikin. Ev wê di renekê de wê weke ku wê were ser ziman wê, di şêwayekê de wê pêkhatyên herêmê ên weke ermeni ku wê di renekê de wê çawa wê pêvajoyek komkujiyê a xadar wê bijin jî wê, ew wê ji ber ku ew qayrî-mislim bin wê ew wê bijin. Di dewama wê de wê di wê renekê de wê li botanê, deverên din ên weke herêmên agirî, koçgirî, û gelek deverên din wê bi wê re wê di renekê de wê komkujiyên mazin wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke ku wê bi wê re wê di şêwayekê de wê bi wê re wê weke ku wê bijin.

Mijare kurd wê di wê temenê de wê di renekê de wê, piştî ku kurd wê, pêvajoyên xadar wê bijin. Wê tifaqe ku wê kurdên eyûbî wê bi

selçûyiyan wê bikin re wê ew wê jî wê di destpêkê de wê xirabikin û wê di wê temenê de wê, hêrîşî herêmê wê bikin. Ev wê piştî wê ji xwe wê weke ya ku wê bibê temenê şer û pevçûnên ku wê bi wê re wê êdî wê piştî wê werina serê kurdan jî wê destpêka wê bi wê re wê biafirênê.

Dîroka kurd a hemdem wê di rengekê de wê di şêwayekê de wê pêşîya wê were girtin ku ew pêşkeve. Di rengekê de wê di şêwayekê de wê di aslê xwe de wê şikeştina mazin wê kurd bi windahiya bi komara botanê re wê di rengekê de wê bijin. Komare botanê wê di rengekê de wê di wê temenê de wê pêwîstiyên wê yên demkî wê di rengekê de wê weke ku wê hin aliyna ve wê werênê li cih. Lê di rengekê de wê weke ku wê di rengekê de wê di nava çapamani û nivisarên tirkî û yên hin derve de wê weke 'emiratiya botanê' ku wê were ser ziman wê zêde ev gotin wê rastiyê wê neyênê ser ziman. Di aslê xwe de wê weke ku wê were ser ziman wê di rengekê de wê weke ku wê kurd wê hertimî wê werênina ser ziman wê weke 'komara botanê' bê. Weke komarekê bê û wê di wê temenê de wê li ser temenekê wê xwediyê rewşek pêşketinê bê. Ji destpêka sedsale 18'min û pê de wê di rengekê de wê pêşkeve û wê derkeve li pêş. Wê dema k uwê bahsa dîroka botanê wê were kirin wê di rengekê de wê demên wê yên berî komare botanê wê weke di rengekê mîrgeha botanê de wê ji demên sedsale 13'min û ppê de wê di rengekê de wê were dîtin u wê karibê wê werênê ser ziman. Di wê demê de wê mîr bedîrxan wê di demên li dora salên 1835an û hwd wê di rengekê de wê weke xwnûkirinekê wê bide destpêkirin û wê wê mirgehê wê wergerênê li rengekê komarî û wê di wê temenê de wê êdî wê hukûmet wê were avakirin û wê modernizekirina wê were kirin.

Gelek çavkani wê di rengekê de wê, ev dema li dora salên 1835an wê weke destpêka avakirina wê were dîyarkirin. Lê wê nikaribê wê di wê temenê de wê bi temenî wê di wê rege de wê werênê ser ziman. Ev wê weke hinek nerinên ji derve ku ew li ser wê dihên ser ziman bin.

Biqasî yên ku min ji yên ku ew nêzî wê demê jiyane û ji mazinên xwe bihîstina û bi wê zanina xwe pîrbûna bihêstîya wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke bûhûrînek ji mirgehî li rengekê komarî wê di wê demê de wê bê diyarkirin. Dibê ku wê demê bandûra firansa û dagirkirinên wê yên li herêmê û deverên weke rojavayê kurdistanê jî wê hebê. Lê ji wê zêdetirî wê rewşek cihê wê di wê temenê de wê hebê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman ku wê piştî bûyina şoreşa firansa wê bandûra wê di rengekê de wê li herêmê wê zêdeyî wê xwe di rengekê

de wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Bandûra wê di wê demê de wê zû bigihijê kurdistanê.

Di regekê de wê were dîtin ku wê piştî wê hukümet û bi wezeretên wê re wê wer avakirin û wê rojnema û çapameniyên hemdem wê di regekê de wê werina avakirin. Di wê temenê de wê di regekê de wê hizra komarê wê di wê temenê de wê hinekê jî wê bi encamên wê yên ku wê werina herêmê wê di regekê de wê ev wê weke çavkaniyek giring bê. Pêşketinên ku wê li herêmê bibin wê bi hemdemiya wê re wê di regekê de wê bandûra wê li osmaniya demê jî wê bibê. Di wê temenê de wê di regekê de wê di aslê xwe de wê di şewayekê de wê piştî wê tirsî ji komara botanê wê weke ku wê di nava gotinên ku wê ji kesên wê demê ên herêmê wê werê ser ziman wê di wê rengê de wê were ser ziman ku “komare kurdistanê wê li pêş bê. osmani bixwe ji wê di tirsîya ku ew wê di regekê de wê bi wê yekê wê mazin bibê û heta ku wê ne tenê wê kurdistanê ji wê vawatênê wê bandûra wê lî herêmên din ên osmani ku ew li wan serwer jî wê bibê. Ber vê yekê wê pêşî wê bi devên tundrewên olî wê weke ‘bêol’ wê were dîyarkirin û wê li dijî wê gotin wê di wê temenê de wê werina ser ziman. Piştî wê di regekê de wê di dewama wê de wê hêrîş li wê werina kirin.

Di çavkaniyên hherêmê de wê were dîyarkirin ku wê, komara kurdistanê wê sazûmane xwe ya civakî wê biafirênê û wê bidest avakirina fabriqayan wê bikê û wê li herêmên weke ya gola wanê wê terxaneyên ku wê keştiyan wê çêbikê û li herêmên din ên botanê wê fabriqayên barutê û hwd wê avabikê. Di wê temenê de wê pêşketinên bi wê re wê di regekê de wê bahsa wê were kirin.”

Di wê temenê de wê di regekê de wê destpêka komara botanê wê weke dema dawîlêhatina a mirgeha botanê jî wê di wê temenê de wê di regekê de wê were hanin li ser ziman. Di wê rengê de wê şîrove wê li herêmê wê li ser demê wê di regekê de wê heta roja me wê di regekê de wê di nava gel de wê li herêmê wê werina kirin.

Li gorî hinek gotinan wê ya ku wê bi kurdên botanê û an yên komara botanê bi şûn ve wê gavê bide avêtin jî wê ew bê ku wê çawa wê di regekê de wê ev dijpropagandayên weke dijolî bin ku wê bo wê werina kirin. Di wê temenê de wê piştî wê di regekê de wê di regekê de wê li gorî hinek gotinan wê ne bi şerkirinekê lê bi levkirinekê wê di rewşekê de wê dawî li komare kurdistanê a botanê wê were. Di wê temenê de wê ev jî wê bi ser gotinê ve wê were kirin ku wê di dewama wê de wê li

bendêbûn wê bibê ku wê piştî wê di temenê levkirinekê de ew dîsa were dîyarkirin û ssaziyên komarê werin û bijin.

Komare kurdistanê li gorî wan ew di rengekê de wê di wê temenê de wê piştî wê jî wê xwe bide domandin lê pêwîstî bi wan dijpropaganda û weke ne rast danina nişandina wan bû' wê were hanin li ser ziman.

Ev dem wê piştî wê di rengekê de wê di rengekê de wê li herêmê wê piştî ku ev rewş jiyan wê di rengekê de wê di pêşengîya rewşenberîyên demê ên kurd de wê tevgerên ku wê werina dayin destpêkirin wê bibin. Di wê temenê de wê piştî wê, dema ku wê malbate bedirxani wê were sîrgûnkirin ji herêmê wê êdî wê weke ku wê mirov wê bi xwe bihisihin ku ew êdî weke osmaniyan ew rûxandiya. Wê di wê temenê de wê were dîyarkirin û wê were hanin li ser ziman.

Di wê nûqtayê de wê, di rengekê de wê, bandûra pêşketinên komara botanê wê yekser wê di destpêkirina demên tanzimatê û xwenûkirinên ku wê di dewama wê de wê bibê. Di wê temenê de wê heta ku wê li gorî hinekan wê M. kemal gihiştina hizra komarê û weke denezendina wê di rengekê de wê bi wê ve jî wê girêbidin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê, li gorî hinekan wê bê gotin ku M. kemal wê bi xalk û pêşengên herêmê re wê têkiliyê dênê û wê bibêjê ku em rewşek bi wê rengê avabikin û bi hev re wê di wê de bijin. Di wê temenê de wê ya ku wê ji aliyekê ve wê ji kurdan re wê di wê demê de wê weke ku wê bibê sedem ku ew piştgiriyê bi dil û can bidinê jî wê ji gotinan wê ev bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ev rewşa komarê wê û hizra wê ya ku wê ji destpêka sedsal 18' min wê li herêmê wê berê wê bi gelek wê were denezendin wê encamên wê bandûra wê di gelek awayan e wê li herêmê wê bijî.

Ev wê di rengekê de wê weke rewşek teybet a ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman. Komare tirk wê di rengekê de wê weke piştî ji holê rakirina komare kurdistanê wê di rengekê de wê weke rewşek komarî ku wê bîrê li bîrê wê di rengekê de wê bibê. Encamên wê jî wê di rengekê de wê bandûra wan wê bibê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê dikarê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman.

Gotina mirgeha botanê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê di wê temenê de wê, di şewayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê. Ev aliyên ku wê werina ser ziman wê di rengekê de wê di

dîmenê de wê weke aliyna ser pêşveçûnên herêmê nûxûmandinê jî wê bi xwe re wê di rengekê de wê bide diyarkirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman ku wê weke mirgeha botanê wê werênê ser ziman wê di rengekê de wê ji wê demê û pê de wê rastiya wê newênê ser ziman.

Mijare gotina komarê wê di wê temenê de wê di rengekê de wê dikarê wê di rengekê de wê di şewayekê de wê bi wê re wwê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê. Piştî wê di rengekê de wê dema ku wê komara tirk wê were avakirin û wê kurd wê weke rasti xiyanetê hatina wê di wê temenê de wê êdî wê rêya kurd û tirkan wê di wê demê de wê ji hev cihê bibê. Gotin û sozên ku ew pêşî gotina û hatina dayin wê piştî wê werina jibîrkiirn. Di wê temenê de wê êdî wê piştî wê herina bi ser kurdan de. Ya ku wê piştî wê li gelek deverên wê bibê sedema raparînên herêmî û hwd jî wê di rengekê de wê weke ku wê were fahmkirin jî wê di rengekê de wê ev bê. Piştî wê komare tirk wê destûra xwe ya pêşî a 24'an ku wê avakiriya wê di wê de ku wê cihêyîya xweseriya kurdan weke cihkiriya wê ew ji wê were derxistin. Piştî wê êdî wê hin bi hin wê destûrek nijadperest wê li ser wê temenê wê were pêşxistin û wê pêvajoya inkar û şerê wê ye komara tirk a bi kurdan re wê destpê bikê.

Eric R. Wolf wê di xabate xwe ya bi navê 'europa û gelên bêdîrok' de wê li ser mijarê wê hinekê bi sekinê û wê hinek aliyên din ve wê di dewama wê de wê mijarê wê werênê ser ziman. Wê di wê demê de û ankû di salên 1858an û wan de wê netewtbûna kurd wê bi ya tirk re wê niqaşbikê û wê di wê temenê de wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Ji wê aliyê ve wê çavkaniyên Eric R. Wolf wê ji aliyê şîroveyên wê demê de wê nivisarên wê demê ên hatina diyarkirin wê weke lêkolînek li ser wan bê.

Di dewama wê de wê dirokzanên weke Robert olson wê mijare dîrok nivisandinê wê ji wê aliyê ve wê hilde li dest û wê bi zanebûn aliyên ku ew dihên ihmalkirin wê di wê temenê de wê li ser wan bisekinê û van aliyên ku me bi çend gotina di çerçoveya dîroka kurd de wê hani ser ziman wê di rengekê de wê li ser wan bisekinê û wê di dewama wê de wê mijare dîroka netewîbûna kurd wê ji demên nivê sedsale 18'min wê di wê temenê de wê bikê mijare niqaşê.

Hizrên olson wê di wê çerçoveyê de wê karibê hinek fahmkirinan bidina me ku mirov di wê temenê de mijarê wê hinek aliyên ve di wê temenê de wê **fahmbikê**. Olson ku di dîroka Osmanî-Tirkî de serdemeke ku neteweyên Tirk/Kurd (ligel neteweyên Ermenî û Ereban) pêşî bi hev re

pêş ketine û piştî jî dijberî hev bûne, mînaqek dide têgihîştina dîrokê ya ku Wolf diparêze, ankû dîrokek ku tê de 'mirovên bê dîrok' wek sûcdarên dîrokê û dîrok bêsinor dihê dîtin, dihênê ser ziman. Olson dibêje ku nivîsandina dîroka Tirk-Osmanî bê lêkolîna beşdarbûna gelê Kurd di dîrokê de, "wek nivîsandina dîroka Amerîka ye bê lêkolînkirina dîrok û bandûra reşikên Amerîkî, an jî dîroka Sovyetê bê lêkolînkirina dîrok û bandûra misilmanên Sovyetê ye" dikarê fahmbikê. Dema ku bi pêşkêşkirina malzemeyên nû yên ji qada dîroknasiya ramyarî, kevirên bingehîn ên pêkhatina neteweyên Tirk/Kurd nîqaş dike, ji dîroknasiya belgeyî wêdetir behsa dîroka civakî jî dike. Olson her çiqas li ser dîroknasiyê nîqaşeke teorîk nake jî, dîrokê wekî qadeke guncav dibîne û bi vî awayî ji bo têgihîştina mijarên xwe yên sereke, pêkhatina netewperestiya kurdan û Serhildana Şêx Seîd, di warên cuda de, ji têkiliyên 1858-an de ji Kurdistan-Ermenîstan bigire heta têkiliyên dewleta Tirk-Ermenîstanê, tevkarîyê dike û sentez dike. Ev, ji damezrandina Alayên Hemîdiye heta dîroka Hêza Hewayî ya Brîtanîyayê, digirê li dest. Di vê navberê de, belgeyêke ku Olson ji bilî pirtûka xwe weşandiye jî gelekî girîng e: Belge bi kurtî pêşnûmeya otonomiya Kurdistanê ku li Meclîsa Mezin a Tirkiyeyê dihê nîqaşkirin, dike. Di dîmena dîrokî ya ku Olson ronî dike de, tiştê ku derdikeve holê ne polarîzasyona Tirk û Kurdan, netewbûn û olperestî, an jî ramyarî û civakê ye, lê 'bûyîn' a dîrokê ya pir-faktorî ye, dihênê ser ziman. Di vê dîmenê dîrokî de, ew ne tenê dîroka dewletên wek Tirkîye, Brîtanya Mezin û Îranê, Tirk, Kurd, Ermenî, Ereb, Tirkmen û Suryaniyan dinivîse; 'Gelên bê dîrok' jî beşdarî dîroka hev û dîroka dewletên ku pê re di nava têkiliyê de ne, dibin dihênê ser ziman. Di wateyekê de, vegotina dîrokî ya Olson rêbernameyêke baş e ji bo têgihîştina dîrokê ya di çêkirinê de, û her weha bertekek e ji bo vegotinên dîrokî yên pola ku li Tirkiyê belav bûne.

Ji gotina 'gelên bêdîrok' wê karibê wê fahmbikê ku ew bi awayekê zanin ew dîroka wan ji herêmê dihê birin û tûnakirin wê karibê were fahmkirin. Yan jî wê dîroka wan tûna bikê. Navê wan bi wê ji dîrokê bibê û di wê temenê de pêvajoyek şer bo wê li hemberî hebûna wan bide meşandin karibê wê fahmbikê.

Ji wê aliyê ve wê weke aliyekê wê yê din ê ku wê olson wê balê bikişênê ser wê wê nivîsandina dîrokê a bi zane weke yekalî û an wê weke bi zanebûn ihmalkirina aliyên nivîsandina dîrokê wê di wê temenê de wê weke mijare giring a wê hanina xwe ya ser ziman wê bibînin û wê

di wê temenê de wê di rengekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. di wê temenê de wê mijare nivisandina dîrokê wê di aslê xwe de wê, di wê temenê de wê piştî salên 1980 û pê de wê di rengekê de wê êdî wê di şewayekê de wê weke ku wê were dîtin wê bi wê re wê derkeve li pêş. Ev aliyê wê weke yekali û bi zanebûn ihmalkirina nivisandinê wê di wê temenê de wê di şewayekê de wê weke zêdetirî wê êdî wê were pêşxistin û wê derkeve li pêş.

Di vê çerçoveyê de divê ku mirov balê bikişîne ser du metnên civaknasîya dîrokî ku Olson jî pirr zêde bikardihêne. Pirtûkên Axa, Şêx û Dewlet - saziyên Civakî û ramiyarî ya Kurdistanê û Gotarên li ser Kurdistanê, berhevoka gotarên civaknas Martin van Bruinessen, ku bê şik navê herî bi navûdeng di warê dîroka civakî ya kurdî de ye û bi lêkolînên xwe yê li ser civaknasîya Îslamê jî tê naskirin, hîna dest pê nekiriye.. Ev her du pirtûk encama eleqeya van Bruinessen a ji bîst salan û jiyaneke dirêj a lêkolînê, hem teorîk û hem jî bi çavdêriya rasterast in. Van Bruinessen di van her du xebatan de eleqeya lêkolînerekî civaknasi bi hesasiyeta rewşenbîrekî re dike yek. Xebatên ku wekî metnên zanistên civakî jî gelek balkêş in, hem ji aliyê dîrokî û hem jî ji aliyê civakî-siyasî ve bi perspektîfeke berfireh nêzî 'Pirsgirêka Kurd' a ku çareserîya wê ji bo gelên herênê bûye. Van Bruinessen dema ku erdnîgarî û dîroka civakî ya Kurdan radixe ber çavan, di heman demê de li ser pêkhatiya eşîrî, avahiya malbatê, rêzikên olî, vegotina Îslamê û neteweperestiya Kurd, Barzanî û tevgerên kurd ên weke PKK'ê ku di warê wî de navê wî yê herî jêhatî ye, dahûrên kûr dide.

Di wê temenê de wê xabatên ku ew di wê temenê de wê werina kirin wê di derbarê demên weke yên komara botanê û hwd de wê têgînek netewî a wê demê wê di rengekê de wê bal li wê were kişandin. Di wê temenê de wê piştî wê çendî ku wê rewşa kurd wê di awayekê de wê weke xira bibê û wê statûya xwe wê wînda bikin jî lê ew dîroka wan ya civakî û nnetewî û hwd wê di wê temenê de wê weke aliyekê ku wê di wê temenê de wê di rengekê de wê were hanin li ser ziman wê bibê.

Weke aliyekê wê yê din jî wê mijare kurd wê di wê nûqtayê de wê piştî wê ku wê were ser ziman wê bi zêdeyî wê ev wê weke aliyna ku wê bi israri wê bê xwestin ku ew ji berçav werina dîrkin bin. Di wê temenê de wê kurd wê weke 'şûnmayî', 'aşîrî', 'cahil' û hwd wê di wê temenê de wê were hanin li ser ziman. Têgîhên weke 'kurd ne yek in', 'du kurd werina ba hev wê şer bikin' û 'ber kurd nebûna xwedi desthilatî û hwd wê di wê temenê de wê li ser wê werina ser ziman. Lê ev têgîhên bi niyet

ên ku ew dihên ser ziman û bi armanca ser pêşketina wê demê û yên berê bi dîroka civakê re ku ew ser wê binûxûmnê jî wê di rengekê de wê weke ku wê bibê.

Ji wê aliyê ve wê di rengekê de wê ev têgin wê di demên piştre de wê weke têgihên ku wê bi wan wê bingihê pirsgirêkê wê bi awayekê hemdem wê çawa wê were afirandin jî bin. Di wê nûqteyê de wê bi awayekê wê li şûn hiştineka bi zanebûn û û hwd re wê, çawa wê li bin ast û pîvanek ku ew karibê winda xwe bide diyarkirin were hiştin wê bi wê re wê li ser wê were sekin in. Di demên piştre bi israri hewldanên li şûn hiştinê a herêmê wê di wê temenê de wê bibê.

Ev wê weke aliyên ku wê di rengekê de wê weke argûmanên ku wê bi wan re wê di temenê têgînek netew dewletên herêmê re wê çawa wê bingihê pirsgirêkê wê li herêmê wê biafirênin jî wê di rengekê de wê biafirênin bin.

Di wê nûqteyê de wê çavkaniyên wê demê wê di rengekê de wê bahsa netewbûnekê wê di rengekê de wê bikê. Di wê temenê de wê di demên komara botanê de wê derketina dervî têgiha aşîti û hwd wê were dîtin. Wekî din wê mijarên weke yên olî wê jî nava niqaşên rewşenbîrên kurd ên demê wê di rengekê de wê bi wê re wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê kifşbikê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê hizirkirina têgînek netewî li asta hemdemiya xwe bê û an mijarên weke yên olî ku wê çawa wê li wê were hizirkirin û wê têkiliya wan bi pêşketina demê û kes û hwd re wê çawa wê bibê wê were li ser wê sekin in û hizirkirin.

Di dewama wê de wê mijarên demê wê di temenekê netewî de wê pêşketin û pêşketina olî jî wê di rengekê de wê di wê çerçoveyê de wê were dîtin ku wê li ser wê were sekin in. Minaq di nava hizrên rewşenberê demê ê kurd menduh selim beg de wê ew di rengekê de wê karibê wê kifşbikê û wê werênê ser ziman. Di şêwayekê de wê mijare hizrên demê ên li ser olê re wê di wê temenê de wê çawa wê karibê pirsgirêkên netewî wê werina çareserkirin wê were dîtin ku ev wê were li ser wê hizirin. Di demên piştre ên hemdem de wê ev wê bi zêdeyî wê weke mijarek ku wê li ser wê were sekin in bê. Minaq wê di demên piştre wê di nava hizrên birêz ocalan de jî wê mijare têgînên olî û netewî û hwd wê bîne ser ziman. Wê di wê temenê de wê çaa wê derfet di wê de wê hebê ku ew bê kîrin û an newê kîrin wê li ser wê bisekin ê. Ocalan wê werênê ser ziman ku wê, di wan wqadan de wê ber ku wê derî li kurdan û pêşketina wan wê were girtin derfetek li pêşîya me hebû ku em li ser

têginek sosyalistî wê destpêkê û derketinê bi hizrî bikin û me ew bi wê kir re wê werênê ser ziman. Berê min ev mijar di xabate xwe ya bi navê 'imralî' de ev ji hinek aliyan ve wê hani ser ziman. Ev mijar wê ber ku wê weke mijare giring a ku wê pêşketina civakî û herêmê jî wê di rengê de wê bandûra wê li wê hebê.

Di demên piştire wê li kurdistanê wê komare tirk ku wê were denezendin wê di şewayekê de wê piştî wê li ser temenê dijberîyekê wê êdî wê were dezendin û wê bi tememî tûna hasibandina kurdan û an wê çawa wê bi navê wan re wê ji holê rabikê wê di wê temenê de wê herê bi wan de. Wê komkujiyên bi hovane ên weke yên zilan, agirî, dersim, koçgirî û hwd wê, werênina serê kurdan. Di wê temenê de wê bi gotinên ku wê weke bi qariatûrî wê werênina ser ziman ku wê bi rengê 'kurdistana xiyalî li ser çîyayê agirî hatiya gorkirin' û hwd re wê werênina ser ziman. Ev wê weke gotinên ku wê çawa wê bi wan wê bidina diyarkirin ku wan êdî hizirkirina ku wê çawa kurd bi tememî êdî tûna kirin û wê êdî wê bi navê kurdan wê ti tişt wê dernekeve dika dîrokê.

Di demên yekpartiyê de wê li kurdistanê wê di wê rengê de wê ramyariyek di wê rengê de wê li hemberî kurdan wê were meşandin. Piştî wê di salên 1970 yê de wê hin bi hin wê tevgerên kurdan wê kê mî jî bin wê bi bandûra bayê çapê û sosyalismê wê derkevin. PKK wê yek ji wan bê ku wê derkeve û wê tekoşîna maf û azadiya kurdistanê wê bide. Piştî wê hin bi hin wê bibê. Di sale 1971 de wê kirina derbeya albayan û piştî wê derbeya 12ê êlûnê wê hinekê jî wê weke hinek mudahaleyên ku wê di wê temenê de wê çawa wê bi rejima leşkerî wê pêşîya wê bigirin ku wê kurd wê serê xwe êdî rakin. Wê çawa wê pêşîya wê bigirin wê bi wê armancê û bo wê derbe wê werina kirin. Di wê temenê de wê piştî wê çendî ku wê weke di dîmene de wê rejim wê bûhûrî rewşa sivil wê weke ku wê bibê jî wê hertimî wê bi mantiq, zihniyet û rewşek leşkerî wê hertimî li herêmên kurdan û ser serê kurdan wê ew rewşa leşkerî wê bidina domandin. Piştî wê rewşên weke denezendinên rewşa "OHAL"ê û hwd wê di wê temenê de wê bin. Ev wê weke rewşên di wê çerçoveyê de ku wê werina kirin û wê herêmên kurdan wê çawa wê hertimî di rewşa leşkerî de wê bidina hiştin jî bin.

Di wê rengê de wê li hemberî wê tekoşîna civakî a kurdan wê li kurdistanê wê pêşkeve û ev wê piştî wê ji salên 1980 û pê de wê gav bi gavê wê pêşkeve û wê di salê 1984an de wê dest bi tekoşîna şerê çekdarî li hemberî rejimê wê bikê. Ev wê piştî wê li dora 50 Sali bê navber wê ew wê bidomê. Di wê navberê de wê, Tirkiya wê bê endamê saziyên

navnetewî ên weke NATO û wê ji wan wê hertimî di şerê li hemberî kurdan de wê alikariyê wê bigirê bi wê ew wê şerê xwe bide domandin. Yan jî wê bi wê alikariya wan çî sûcên li dijî kurdan kir jî wê yek jî ji wan wê newê hildina li rojevê û an wê ti darizendinek wê li ser wan re wê li hemberê wê newê kirin. Ev wê weke rewşek ku wê ji wê wêretiyê wê bigirê û wê ew wê şerê wê bi gelek şêwa û rêbazên şerê qirêj wê li hemberî kurdan wê bide domandin. Piştî wê bi deh hezaran kurdistanî wê werina girtin û avêtina zindanan û qatilkirin. Bi deh hezaran wê bi kiryarên ne diyar wê werina windakirin û an kuştin. Wê bi milyona kurdistanî wê gund û malên wan wê werina şawitandin û wêrankirin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê bi temenê şerekê qirêj wê li hemberê civakê wê were meşandin. Di wê temenê de wê rewşên weke destavêtinên li jinan û qatilkirinên jin û zaroyan û hwd wê di şêwayekê de wê weke rewşên ji rêzê ku wê pêkwerin bin.

Di wê çerçoveyê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku ev rewş wê weke rewşên ku wê di rengekê de wê werênina serê kurdan bin. Piştî wê bi alikariya NATO û amarika bo ku tekoşîna kurdan bişikênin wê birêz ocalan wê were girtin û radesî tirkiya wê were kirin. Di wê temenê de wê ev wê weke ku wê bi komployek nav netewî wê di rengekê de wê were kirin. Di roja ku wê di wê de wê çawa wê serhildana şêx seid wê komplo wê were serê wê û wê bi awayekê komploiyê bê dayan destpêkirin û wê piştî wê were tafîsandin wê di heman rojê de wê ew weke di roja 15 sibatê de wê were kirin. Lê di aslê xwe de wê ev komploya ku wê weke bi awayekê navnetewî wê were serê ocalan û di keseyetîya wî de wê were serê hemû kurdan û kurdistanê wê dikarê wê bişikênê di dema dawîya lêhatina împaratoriya mediya de ku wê çawa wê komployek wê were serê Astiyeges weke keyê wê yê kurd jî wê karibê bi şîbênê wê. Astiyeges wê komploya ku ew hat serê wî ku wê hê gelek hûrgilên wê ne diyar û zelal jî bin wê bi wê re wê bi gelemperî wê were zanin ku wê mediya wê were şikandin û an wê ew împaratori wê dest bi wê were gûharandin. Piştî wê demek bindestiyê wê were dayin destpêkirin. Komploya bi ocalan wê bo kurdan û dîroka kurdan wê weke komploya duyem a astiyages jî wê di rengekê de wê di wê temenê de wê dikarê wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman.

Komploya 15 sibatê a hatî serê ocalan bi dilgirtina wî re wê encamên wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê weke çawa wê di dema astiyeges ku wê were hanin li serê wî û çî encam bi wê hat derxistin li holê wê di rengekê de wê heman encam wê weke ku wê li

herêmê wê bi wê re wê weke ku wê bê xwestin ku ew were derxistin li holê. Di wê temenê de wê komploya di wê demê de dihê serê astiyeges û ya di wê demê de dihê serê ocalan wê di aslê xwe de wê xosletên wan û encamên ku ew bi wan dihatin xwestin werina bi dest xistin wê di rengekê de wê weke ji hev zêde ne cihê û cûda bin. Di wê temenê de wê rewşa astiyeges û komploya wî wê ya ku ew bi wê hatibû hanin serê kurdan û herêmê di wê demê de wê, di wê demê de wê bi wê awayê wê weke ku wê were xwestin ku ew were hanin li serê kurdan û herêmê.

Piştî wê demê dilgirtina birêz ocalan wê di rengekê de wê piştî wê jî wê tekoşîna kurdan wê xwe bide domandin û wê hem jî wê xwe derxê li astek hê bilindtir. Wê care pêşî di demên hemdem de wê pêvajoyek iktidarbûnê û an bûna desthilatî bi civakî û hwd wê bi wê re wê weke ku wê bidest bixê. Piştî dilgirtina birêz ocalan wê di hilbijartinên pêşî ên piştî dilgirtina wê de ku wê werina li darxistin wê berteka kurdan li kurdistanê wê bi teybetî li bakûrê kurdistanê wê ew bê ku ew rêveberiya bajarên xwe bi wê hildina li destê xwe. Di wê temenê de wê ew wê weke destpêkek pêşî a weke bûna desthilat bê ku wê weke bersivê civakî wê di wê temenê de wê werê pêşxistin.

Rejim wê bo ku ew pêşîya wê bigirê wê serî li gelek dekûdolaban wê bide. Piştî wê pêşxistina rewşên kayyuman wê bi wê yekê wê çawa wê pêşîya rêveberîya kurdistanîyan li herêmên wan bi awayekê hovane û dijhuquqê û hwd wê bigirê wê bi wê armancê wê di rengekê de wê weke ku wê bikê. Di wê temenê de wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şewayekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê heta sale 2025an wê hemû hilbijartinên ku ew bûna wê bi wê yekê wê bersivên kurdistanîyan wê di wê temenê de wê bi desthilatdarbûna wan re wê bibê. Ev wê ji aliyekê ve wê weke destpêkek bi bertekî jî bê ji wê komploya re. Di wê temenê de wê her sal wê bi milyonan bi girseyî wê ew wê şermezar bikin. Di wê temenê de wê li ocalan wê xwedî derkevin. Wê weke 'wina' xwe wê bidina diyarkirin û wê werênina ser ziman. Di wê temenê de wê ocalan wê li girava imrali wê di bin tecridek hişk û giran de wê her demê wê were hiştin. Di wê temenê de lê wê di wê temenê de wê lê xwedî derketina kurdan û weke wina xwe diyarkirin û weke 'muzekerevanên pêşî' diyarkirina wî re wê dewletê mecbûrbikê ku ew wek kesê yekem bi wî re ew rûnihe li ser rewşa hewldanên çareserkirina pirsgirêka kurd. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di wê temenê de wê pêvajoya çareseriyê ku wê were nîqaşkirin jî wê ew wê ji wê girava ku ew di wê de di bin tecride ya wê

pêşbixê wê rêve bibê. Di wê temenê de wê ji wir wê bi nivisandinên xwe yên teorikî û hwd re wê rê şanî civakê wê bide û wê temenê pêşketinên piştî wê demê ku wê di demên pêş de wê werin jî wê di reng û awayekê de wê weke ku wê bi wê re wê bide çêkirin. Di wê temenê de wê serokatîya xwe wê bi wasifiyên wê re wê bi layiqîya wê re wê werênê li cih. Îro ku em bahsa pêvajoya çareserîya dikin jî wê di renekê de wê bi wî re wê bi hevdiştinên ku ew bi wî re dikin wê bi wan re wê bahsa wê were kirin. Bîrêz ocalan di renekê de wê, di şêwayekê de wê rewşa wî ya dilgirtinê û izolekirina wî ya di giravekê de wê dikarê weke izolekirina astiyeges piştî ji iktidarê dûrkirina wî û di qastê de weke dilgirtin û izolekirina wî ya ku wê herodot jî wê di dîroka xwe de wê bahsa wê bikê karibê wê bişîbênê wê.

Di hinek dîrokên ku wê bahsa astiyages wê bikin wê bahsa kuştina wî nekin de û wê bibêjin ku wê piştî derbe li qasra medi wê were kirin wê ew di qasre de wê weke dil were girtin û wê ji hemû erk û payên wî werê dûrkin. Di wê temenê de wê di renekê de wê çendî wê hinek çavkani wê bahsa kuştina wî were kirin jî lê di çavkaniyên dawî de wê, vaji wê bahsa dilgirtina wî di renekê de wê bikê. Ev wê di çavkaniyên girêkî ên kevnera de jî wê di hinek awayan de wê were dîyarkirin. Plutarch û heta herodot û çavkaniyên Khenesefon wê di renekê de wê bahsa wê bi wê rengê wê di renekê de wê bikin.

Di wê nûqtayê de wê di şêwayekê de wê şêwayê ku wê di çavkaniyêmn piştî de wê bi astiyeges re wê were dîyarkirin wê dîmenekê komplogerî ê weke ku wê bi ocalan re wê were dîyarkirin wê bi xwe re wê bide diyarkirin. Demekê wê weke dilgirtina astiyeges wê were bahsa wê kirin û wê li qasrê wê dil were girtin û wê li ser wê re wê kirozê mazin wê xwe bikê desthilatdar. Li gorî hin çavkaniyan wê gelek dordor wê li ser wê re wê weke ku wê piştî wê jîwê weke astiyeges wê welêt bi rêvebibê wê fahmbikin û wê di wê temenê de ew girêdane xwe wê bi wê bi kiros ve wê bidina nişandin. Hinek nivisên weke ku wê plutarch wê werênê ser ziman wê di renekê de wêwerênê ser ziman ku wê çendî ku ew dibû newiyê astiyeg jî wê bi keçek astiyeges ku ew dibê xalteya wî re wê bi zewicê. Ev zawaca weke neesayî ku wê bahsa wê were kirin jî wê di derbarê wê de wê zêde hê çavkani zêde nebin.

Di wê temenê de wê di renekê de wê ocalan wê piştî ku wê dil were girtin wê di wê temenê de wê di heman rengê wê bi wê re wê pêşketinên ramyarî û hwd wê were armancgirtin ku ew werina rêvebirin. Di wê temenê de wê ji wê aliyê ve wê weke dîmenekê wê bide diyarkirin.

Rewşa bi **komploya dilgirtina ocalan wê di wê rengê de wê dema ku em ji aliye kurdan ve wê werênina ser ziman û wê weke duyemin komploya astiyeges** jî wê di şewayekê de wê bi wê re wê weke karibê wê fahmbikê û wê di awayekê de wê werênê ser ziman. Li ser encamên wê û rewşa weke encamên wê ku ew dihê xwestin were pêşxistin wê di wê temenê de wê di renekê û dîmenekê de wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê dîrokî wê di wê temenê de wê werênê ser ziman.

Tenê ku em di temenê dîroka hemdem bi tenê de wê fahmbikin wê li pişt komploya 15 sibatê a dilgirtina ocalan de wê sedsalê dawî ê demên bûhûrî ku wê weke sedsalên şerkirinên li dijî statûya kurdan a li herêmê wê derbas bibin jî wê karibê di dewama wê de wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring wê werênê ser ziman.

Ev dîroka ku ew heta wê demê wê weke dîroka şer wê were wê bi wê temnê wê bi komployê re wê weke ku wê were xwestin ku ew were domandin. Ya ku wê ocalan wê weke bi kirin û zanina xwe re wê bixwesta ku ew pêşîya wê bigirê jî wê di wê temenê de wê bûba. Li ser wê temenê wê pêşxistina çareseriyekê wê di wê temenê de wê di renekê de wê kariba wê di wê çerçoveyê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê kariba wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di renekê de wê werênê ser ziman.

Pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê di renekê de wê du aliyên wê yên giring wê bo kurdan wê hebin. Yek wê bi herêkirina statûya wan û tevlibûna li cihane hemdem bi hebûna xwe re bê. Wê di serî de wê ev wê weke armancên wê yên sereka ên aşîtiyane ku mirov wê karibê wê di serî de wê werênê ser ziman. Wekî din jî wê di çerçoveya giştîya herêmê de wê di çerçoveya pergal û an sazûmanek civakî de wê rewşa civakî wê çareserkirin û dawî li pêvajoyên şer hanin û berê heya mirovan dana li pîrsgirêkên wan ya bi şûnmayîna wan re ku ew bûna. Ber ku herêm wê di encama wan şerên ku ew dihên kirin û meşandin de wê bi tememî wê li şûn wê were hiştin û wê bi tememî wê ji xata pêşketinê a rastin wê were derxistin. Wê bi wê re ku wê birêz ocalan wê bi gotina 'tengezeriyên şariştanî' û çandî re wê di renekê de wê şîrovekirinên wê bikê wê di renekê de wê bi wê re wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê di dewama wê de wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Ji destpêka pêvajoyê a dema pêşî û heta ya dema dawî

Ku mirov wê di rengekê de wê bahsa pêvajoyên wê yên salixkirinê ên demên bûhûrê de wê salixbikê wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên salixkirinê wê di wê temenê de wê xwe di rengekê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê weke ku wê karibê bide diyarkirin. Wê dikarê wê di wê temenê de wê di şêwayekê de wê di wê temenê de wê hinekê wê li ser wê bisekinê. Di pêvajoya pêşî a salên 2012 û pê de wê di rengekê de wê pêşkeve ku mirov wê di rengekê de wê li wê binerê wê nûqtayên ku wê li wê bialiqê û wê ji wê pêşde neçê jî wê rewşa statûya civakî a civake kurd bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê ev wê weke aliyekê ku wê li ser wê re wê hem wê ji hêla dewletê de wê pêvajo wê di asta wê ya pêşî de wê bi wê dawî li wê were hanin û di awayekê din de jî wê çawa wê bi wê neçê sêrî û ne gihijê encamekê wê karibê bi wê re wê fahmbikê.

Di wê nûqtayê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoyên pêşî ên pêvajoya çareseriyê wê di rengekê de wê weke yên dawî ku wê di sale 2024-5an de ku wê werina kirin wê di rengekê de wê derxistina li pêş gotinên weke çekberdanê re wê bi sînor niqaşkirinên wê di rengekê de wê karibê wê rewşa temenê xitimandina pêvajoyê a ji aliyê dewletê ve jî wê di rengekê de wê bide diyarkirin.

Domandina pêvajoyê û bi lêvkirina gotina pêvajoya çareseriyê li ser wan nûqtayên xitimandinê jî wê di rengekê de wê tenê wê di rengekê de wê di temenê domandina pêvajoya şer de wê di rengekê de wê çawa wê dewlet wê rejima wê serdest were girtin wê li wê were kirin wê bi wê mantiqê were lê nerin.

Gotinên rayadarên tirk ên weke "bi israri u ew nexwezî ku kurdan weke netewekê wê li wê binerin û wê herê bikin jî wê di wê temenê de wê karibê wê di dewama wê de wê di rengekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Wê jî wê di rengekê de wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman ku wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê karibê wê li wê bihizirê bê. Wê jî wê di rengekê de wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê mijare kurd wê di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê ku wê çawa wê were fahmkirin û an herêkirin wê weke aliyên wê yên ku wê karibê wê li wê bihizirê bê.

Pêvajoya çareseriyê, fahmkirina wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi wê re wê biafirênê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê piştî dilgirtina birêz ocalan ardoganê ku ew bo

tûnakirin û tasfiyekirina tevgera azadiya kurd hati hanin ser deesthilatê wê çawa wê çareseriyekê makulane a di wê temenê de ku wê bi wê hebûna statûya kurd wê herê bikê û wê di wê temenê de wê pêşbixê? Di wê temenê de wê ev pirs wê di herdemê de wê di serê kurdan de wê bi kiryarên ardogan re wê di serê kurdan de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di rengê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Kurd wê di wê temenê de wê pêvajoyên ku ew dijin wê di wê demê de wê bi awayekê wê bi rasti jî wê weke ku wê bi helwestan ocalan re wê were dîtin wê ji dil û bi hêvîyek mazin wê li pêvajoyê wê nêz bibin. Wê bixwezî ku ew bi aşîtyek mayinda û bi rûmet bi encam bibê. Di wê temenê de aşîtyek ku wê rûmeta ti kesekê wê ne şikênê wê di wê temenê de wê çawa wê were pêşxistin wê nêz bibê.

Lê di wê temenê de wê aqilê dewletê wê ne di temenê çareserkirinê de lê wê di temenê serdestkirina xwe de wê li mijarê wê ber ku wê bi aqilekê serdestî, metingerî û hwd wê nêz bibê wê bi wê re wê nexwezê ku ew pêvajo bi encam bibê. Di wê demê de jî hanina ser ziman a dûbare pêvajoyê û an gotina pêvajoyê û an di wê rengê de wê weke bi hewldanên wê di rengê de wê di wê temenê de wê hizrê wê di serê wan de wê di rengê de wê bide çêkirin. Gûmanên di serê kurdan de wê di wê temenê de wê di derbarê ne ji dilbûna dewletê û rayadarên wê de wê xwe bide diyarkirin.

Di wê temenê de wê di wê dema ku wê pêvajoya rojava bû jî wê pêşketina hevdiînan wê di wê temenê de wê heman gûmanê wê bide çêkirin. Wê çawa wê di rengê de wê di rewşekê de wê bi hinek fêrsan wê rewşa kurdên wê herêmê û statûya wan bi wê ku ew bi derfet ji xwestina statûya wan ya civakî bi wan gavê bi şûn ve bide avêtin wê bi wê mantiqê di rengê de wê weke ku wê nêz bibê. Di wê temenê de wê ev wê weke ne jidilbûnekê li gotina pêvajoyê a ji hêla dewletê ve ku wê di serê kurdan de wê çêbikê bê. Wekî din gotinên rayadarên tirk ên weke ji devê ardogan û hakan fîdan di temenê hertimî tehdidkirina kurdan û rewşa xweserîya wan ya herêmê û bi wê fermanên hêrîşkirinê wê hertimî wê li ser serê wan wê pêşbixin wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ku wê karibê wê di wê temenê de wê, di rengê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê û wê di wê temenê de wê di rengê de wê werênê ser ziman bê.

Wê ji wê di rengê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê pêvajoya çareseriyê wê di wê temenê de wê yekser wê weke ku me li jor hani ser

ziman wê mijare statûya civakî a kurd bê, mijare perwerdeya bi zimanê dayikê bê. Mijare di herêmên xwe de xwedi soz û biryar û rêveberiya xwe ya ku ew bi wê re xwe bi rêve bibê bê. Di wê temenê de xwe bixwe rêvebirin wê di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyekê ku wê kurd wê dixwezî û ya ku wê dewlet wê bi kaxayuman bê û an rewşên din ên weke operasyonên qirkirina siyêsî û hwd bê ku wê herîşî wê bikê bê. Di wê temenê de wê ev wê weke nûqtayên ku wê di pêvajoyê de wê weke nûqtayên ku wê dewletê di pêvajoyê de wê bi wê daya xitimandin bê.

Weke aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê weke ku me dûbare li jor hanî ser ziman wê nûqtaya din a ku wê dewlet wê di pêvajoyê de wê bide xitimandin wê ya statûya civake kurd bê. Di wê temenê de wê çawa wê temenê wê statû xwestinê wê ji holê rabikê wê ji her aliyê ve wê pêvajoyên herîşî bi ramyarî û leşkerî wê pêşbixê. Bi destûrnamayên ku ew di meclisê de derbas dikê di temenê operasyonên dervî sînor weke li başûr û rojavayê kurdistanê jî wê yekser wê bi wê ve wê girêdayî bê. Wê di wê temenê de wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman ku ev operasyon wê hê bi hêviya ku ew dikarin derbeyekê li wina kurd bi wan were lîxistin û bi wê temenê statû xwestina civakî a kurd ji holê rabikê wê wan hêrîşan wê di rengê de wê bide domandin.

Di wê temenê de wê pêvajoyên hêrîşên piştî gûharandina rejîma sûrî û hanîna colanî û an el-şara wê di rengê de wê aliyekê wê giring û bi giranî wê di wê temenê de wê bi çerçoveya çawa wê li wê herêmê wê temenê xweseriya kurdan wê ji holê rabikê wê bi wê ve girêdayî bê. hewldanên tirkiya ê li wê di wê temenê de wê karibê wê di rengê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Gotinên weke hêzên leşkerî ên QSD ku ew xwe feshbikin wê di wê temenê de wê armançek û xwestek wê di temenê de wê hebê.

Di wê temenê de wê weke gotinên ku wê bi wan wê li dijî wina kurdan wê di rengê de wê çawa wê weke rewşên şer bin wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Lê di aslê xwe de wê dema ku ew di helwesta xwe de cidî ban û di rengê de wê cidî tevgeriya ban di temenê dîtina çareseriyekê de ji pirsgerêka kurd wê ew ne kiribana weke pirsgerêk nişandan, a rewşa hêzên kurd. Di wê temenê de wê di aslê xwe de wê herkesek wê dizanê ku wê mijare wê ne hêzên kurd bê. Wê dema ku ew were rojevê di wê temenê de wê demê wê di rengê de wê karibê wê ji wê fahmbikê ku ew

wê di helwesta xwe ya li dijî kurdan a bi gotinên çareseriyê re wê çendî ne ji dil û derew bê wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê.

Di wê temenê de wê di rengekê de wê ji xwe wê ew hêzên kurd wê bo parastina civake kurd wê hebin. Heta wê dema ku me ev dinivisand jî wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring ku wê çawa wê kurd di bin pêvajoyek hêrişê de bin. Hêrişên piştî gûharandina rejima sûrî û dûrkirina esad ji rejimê û hanina colanî û an el-şara wê piştî wê domandina hêrişên rejima tirk û tehdidên weke kirina oparasyona leşkerî li herêmên rojavayê kurdistanê ên nava sînorê sûrî wê tenê û tenê wê bi wê rengê wê bi rewşa statû û xweseriya kurd ve wê girêdayî bê. Wê di wê temenê de wê dikarê wê di rengekê de wê bi wê ve girêdayî wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Herêmên dagirkirî ên weke afrinê, ezaz û cerablus û hwd jî wê di wê temenê de wê weke aliyên bi wê armancê ku ew hatina kirin bin. Gotinên weke ji aliyê din ê sînor wê hêriş li vê aliyê tirkiya wê bibin jî ku wê car bi car wê weke mijare 'ewlehiyê' wê lensebikê û wê werênê sr ziman jî wê di ti awayê de wê ne rast bin. Wê çawa wê hêncetên ku wê temenê pêvajoyên hêrişkirinê wê çêbikin wê bi wê armancê bin. Di wê temenê de wê bi awayekê ku wê destên istixbareta tirk wê di wê de wê hebê wê taqînên berê ên li stembulê ku wê weke ji wir hatina kirin û wê piştî wê bi bombardimanan wê bi şitt wê hêrişî rojava bikê wê di wê temenê de wê di çerçoveya wê hewldana çêkirina hêncetên hêrişkirinê ên rejima tirk ku ew dixwezê wan biafirênê de dikarê fahmbikê.

Mijare rejima sûrî a demên pêş de wê çawa wê bibê wê di rengekê de wê di aslê xwe de wê dirêjkirina demên çêkirina destûrê û hwd wê di rengekê de wê di wê temenê de wê bi rewşa dijberîya li dijî xweseriya kurd ve wê girêdayî bê. Tirkiya û rejima Erdogan Colanî û an el-şara dewetî tirkiya kir û ew jî di 4' sibate 2025an hat tirkiya. Di wê demê de wê gotinên ku wê çawa wê weke li ser temenê 'navendî' û 'yekperetiyê tirkiya' wê bixwezin ku ew ji devê wî bidina gotin. Di wê temenê de wê di rengekê de wê di rengekê de wê ev serdan wê yekser wê bi wê armancê bê.

Di wê temenê de wê çawa wê pêkhatiyên sûrî ên weke kurd, dûrzî, û komên din ên weke bi olî ên elewî, xiristiyên û pêkhatiyên din wê bixwezin ku ew xwediyê mafê xwe bin û wê gotinên weke sûrîyek ne navendî wê bînina ser ziman wê tirkiya wê bi isrârî wê çawa wê weke rejimek navendî ku wê ji serî ve wê hemû wê tabîî wê bin weke ku li tirkiya ew hatiya pêşxistin wê bixwezin ku ew bidina hanin li ser ziman.

Di wê temenê de wê di rengê ku wê bi wê rengê wê bo sûriya dema nû a pêş wê were hizirkirin wê bi zihniyetî ku wê were hanin li ser ziman wê ji ya dema esad wê li şûntir bê. Wê di rengê de wê ji ya dema esad wê zêdetirî wê rejimek otoriter û totaliter ku ew mafê ti kesekê dervî xwe nasnekê wê di rengê de wê di wê temenê de wê, bixwezin ku ew bi gotinên xwe re wê xate wê bidina diyarkirin.

Aliyekê din jî wê salixkirina navê wê bê. gel û pêkhatayên herêmê wê weke komara sûrî wê dihizirin û wê bi ti aliyê ve wê nexwezin wê bidina diyarkirin. Lê rayadarên tirk ên weke hakan fidan û ardogan wê çawa wê weke 'Komara Erebiya Sûriyê' wê bi isrârî wê bixwezin ku ew wê di rengê de wê bi gotin bikin û wê werênina ser ziman. Ev bi gotinkirin wê di rengê de wê rewşên weke diktekirinên li ser pêşaroja wê bê. Wê çawa wê rejimek rengê wê were diyarkirin wê bi wan rengên ragihandinê wê bi wê bixwezin ku wê bidina diyarkirin.

Di wê temenê de wê ji wê aliyê ve wê weke ku ew wê dihênin ser ziman ku ew di wê temenê de wê werênina ser ziman wê ji nûha de wê weke bi rehetî wê karibê wê fahmbikê ku wê temenê şerên demên pêş ku ev rejim wê bi hêncetên cûr becûr li hemberê pêkhatayên herêmê weke li dijî kurdan bê, dûrziyan bê û an pêkhatayên din ve wê temenê wê di rengê de wê bi wê rengê wê bi afirênê.

Aliyekê wê yê din jî wê li ser têngnek mezhebî a weke sunni re wê salixkirina wê bi heman rengê wê li dijî pêkhatiyên weke elewî, xiristiyan û êzîdî û hwd ên herêmê ku ew dijîn jî wê weke aliyekê wê yê din ê tehdidkirinê bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di rengê de wê di dewama wê de wê karibê wê di rengê de wê werênê ser ziman bê.

Di wê nûqtayê de wê ev ali wê weke aliyên ku wê di wê temenê de wê çawa wê werina fahmkirin wê weke aliyên giring bin. Di wê temenê de wê rejimek ku wê di demên pêş de wê bi demokratizebûnekê wê pêşkeve wê bibê û an wê rejimek weke ya berê a esad wê were pêşxistin û wê bi xalkên herêmê re wê li ser inkara wan wê xwediyê helwestekê û û pêvajoyên nû ên bi hêriş û tûndûtûjyên ku ew pêşbixê bê wê di wê temenê de wê weke aliyên wê yên ku wê karibê wê di wê temenê de wê li wê binerê bê.

Di wê temenê de wê modela ku wê tirkiya wê dixwezê bi gotinên xwe barî sûrî bikê wê weke ya wê bê û wê modela wê ev sedsal in ku wê bi xalkên herêmê re wê di nava şer de bê. Ji xwe di rengê de wê di wê temenê de wê çawa wê temenê wê şerkirinê wê di rengê de wê barî

pêşarojê wê bikê wê di rengekê de wê li gorî wê rejima nû a sûrî wê çawa wê reng bistênê wê bi wê yekê li ser wê were sekin in.

Di wê temenê de wê ev di temenê mantiqê domandina pirsgirêkên civakî ên herêmê de wê weke rengekê hizirkirinê ê bi pirsgirêk bê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê li wê bihizirê bê. Wê jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê di dewama wê de wê diakrê wê werênê ser ziman ku wê di wê temenê de wê pêvajoyek bi tûndûtûji ku wê sûrîya wê di wê re derbas bibê û wê di rengekê de wê bi wê yekê wê çawa wê temenê pêvajoyên şer ên demên pêş bi rengdayina rejimê di demên nû de wê di rengekê de wê weke temenê wê û awayê wê were afirandin. Di wê temenê de wê ji aliyê kiryar û gotinên rayadarên tirk ên li ser sûrî ve ku ew dihênina ser ziman wê di wan de wê ti carî wê nikaribê bahsa mirovatiyekê û an çareseriyek ku mirov bahsa wê bikê wê hebê. Di wê temenê de wê ev di serî de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê. Tirkiya ku ew weke bi navendî û di heman yekperetiyê de bê wê şerê wê ti carî bi xalkên herêmê re wê dawî li wê newê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê werênê ser ziman bê.

Bi israrî xwe kirina nava jinûve pêvajoya avakirina sûrî de wê ne ji bo başîyekê bê. Wê bo domandina wê pêvajoya inkare a li ser civake kurd ku ew li bakûrê kurdistanê dide domandin ku ew di ahenge wê de wê çawa wê li sûrî û rojava wê ew wê were kirin. Di wê temenê de wê di wê temenê de wê xwestina rejimek navendî û ew were pêşxistin wê li ser wê were sekin in. Di wê temenê de wê minaq ku kurdên rojava newina li wê û wê herê nekin wê bi tehdidkirinên weke ku wê di hevdtîna ardogan û el-şara de wê werina ser ziman ên di 4'sibatê de wê bi rengê weke mijarê wê bi wê rengê wê weke li ser temenê dijberîyek weke li tirkiya pêşxistina li sûrî wê çawa wê pêşbixin wê bi gotin bikê û wê werênê ser ziman.

Erdogan bi gotinên weke, "Me li ser gavên ku dê li dijî rêxistina terorê ya cudaxwaz û alîgirên wê yên ku bakurê rojhilatê Sûriyeyê dagir kirine, bên avêtin gotûbêj kirin. Min diyar kir ku em amade ne di her şerekî li dijî DAIŞê û PYDê de piştgiriya pêwîst bidin Sûriyê. "Me piştrast kir ku em ligel wan in di warê kontrolkirina kampan de," Ev gotinên ardogan wê di rengekê de wê di aslê xwe de wê ne tenê wê helwesta wan a li dijî rojava û sûriyek çawa di demên pêşde wê hebê wê bide diyarkirin wê her wusa wê di derbarê nêzîkatiya wan ya gotina pêvajoya çareseriyê a ku ew

li bakûrê kurdistanê jî wê ya di serê wan de ku ew bi wê dihizirin wê hizrekê wê bo dema nûha wê karibê bide me. Ev wê di demên pêş de wê bi zora hêzên navnetewî ên weke Amarika û hwd wê bi gûharê û an ne gûharê ew wê dem wê bide nîşandin. Lê di aslê xwe de ku ew bi wan bimênê wê di wê temenê de wê herêm wê weke bikina gola xwûnê.

Ber vê yekê hebûna hêzên amarika li herêmê wê ne tenê wê herêmê heta wê demê wê ji komkujiyan wê xilas bê wê her wusa wê di wê temenê de wê ji xirabiyên pirr mazin ku ew werina kirin jî wê di rengekê de wê bide parastin. Hebûna hêzên amarika û rojava û an europa li herêmê wê di wê temenê de wê di temenekê de wê bo parastina xalkên herêmê ên di wê demê de wê weynek dîrokî wê bileyizê. Gotinên ku wê di wê demê de wê weke ji rayadarên israili wê werina ser ziman di derbarê hebûna hêzên amarika û mayindabûna wan li sûrî wê di wê temenê de wê karibê di rengekê de wê weke rastiyeke wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê di şewayekê de wê di aslê xwe de wê bo parastina herêmê wê weke aliyekê wê yê giring wê bide diyarkirin. Tirkiya li dijî hebûna hêzên amarika wê hertimî wê bertek û dijberiya xwe wê bide diyarkirin. Ber ku ew bi wê nikarin weke dixwezî pêvajoyên hêrîşan li herêmê bidina domandin. Di wê temenê de wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê gotinên weke têkiliya ardogan a bi trump re ku wê di wê temenê de wê bi gotinên weke ardogan û trump wê di nava xwe wê biryara sûrî wê bidin jî wê di rengekê de wê di wê temenê de wê di temenê bendewariya tirkiya de ku ew destûrê bidina wê ku ew karibê hêrîşê rêveberiya xweser a rojavayê kurdistanê a di nava sînorê sûrî de bikê wê yekser wê bo wê bê.

Gotinên ku wê le pêşxistina sûrî û rakirina wê de wê werina ser ziman wê ji aliyê ramyari ve wê bi rewşa sîyeseta wê ya ku ew wê çî rengê wê bistênê wê hinekê wê bi wê ve jî wê girêdayî bê. Di rengekê de wê dema ku wê ne bi awayekê demokratik wê bibê wê demê wê di wê temenê de wê nikaribê di wê temenê de wê temenekê van gotinan ên bi rastî fahmbikê. Di wê temenê de wê bangên rejima sûrî a nû ku ew weke rakirina ambargoyên ji demên berê ku ew dihên kirn wê di rengekê de wê karibê di wê temenê de wê di rengekê de wê fahmbikê. Lê li vir wê jî wê dikarê wê werênê ser ziman ku komên ku ew hatina birin li ser desthilatê wê komên selefî bin û ev kom wê ne bi birdoziyek ku ew dikarin demokratizebûnekê pêşbixin jî bin. Di wê temenê de wê heta vê demê wê bi zora rayagiştî a derve bêdeng mayina wan jî wê di rengekê de wê nikaribê di derbarê rastiya wan de wê weke baş û nebaşiya wan bide

diyarkirin. Hemû komên di nava HTŞ de ku ew birina şamê û kirina serê rejimê wê di rengekê de wê ji komên berê ku ew di nava DAÎŞê de li herêmê didana hêrîşkirin jî bin. Di wê temenê de wê ev wê hertimî wê temenê pêvajoyên şer ên nû wê di rengekê de wê karibê bi xwe re wê werênê jî bê.

Dema ku wê destpêka pêvajoya çareseriyê wê li dora salên 2010an û piştê de wê were destpêkirin wê di wê demê de wê rewşa rojava wê nebê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê karibê wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman ku di demên dawî de wê pêvajoya ku ew dihê dayin destpêkirin weke bi hevdîtînen birêz ocalan re wê, ew jî wê weke faktorek din wê hebê. Di wê temenê de wê di çerçoveya pêvajoyê de wê çawa wê ew wê ji holê rabikê û an weke ku wê li gorî gotinên ardogan ku wê bibêjê 'emê destûrê nedin rewşek weke ya li bakûrê iraqê' ku wê werênê ser ziman wê di wê temenê de wê weke pêvajoyek şer li gorî wê were meşandin wê karibê wê werênê ser ziman. Banga birêz ocalan ku ew dihê kirin wê bi armanca pêvajoyek çareseriyê ku ew li giştîya kurdistanê bo civake kurd wê were kirin. Ne bo ku ew bi tememî wan bêçek bikê û di rewşek bêparastin de ew bide hiştin bê. Di wê temenê de wê ya ku wê di wê temenê de wê li ser temenê hê dijberîya rejimê a li statûya kurd wê di wê temenê de wê were dîtî ku ew wê nêz bibê.

Di wê nûqtayê de wê, di aslê xwe de wê weke ku wê gelek dordor wêwerênina ser ziman wê weke firsendek dîrokî bê bo herêmê ku ev pêvajoya çareseriyê bide sêrî. Di rengekê de ew di wê temenê de ku kurd wê statûya wan were nasin û mafên xwe bidest bixin û bi wê temenê şerkirinê li herêmê ji holê were rakirin.

Di wê temenê de wê ya ku wê ji aliyê kurdan û birêz ocalan ve wê bi gotina pêvajoya çareseriyê wê were lê hizirkirin wê di serî de wê ev bê. Di wê temenê de wê temenê pêvajoyên şer ku ew di dîrokê de bûna û di roja me de hê hena ji holê rabikê. Di wê çerçoveyê de pêvajoya çareseriyê wê ji wê aliyê ve wê, bi zêdeyî wê li ser wê sekin in û di wê temenê de wê hanina ser ziman wê weke aliyekê wê yê rast bê.

Wekê din ku ev newê kirin wê çendî ku wê pêvajoye çareseriyê wê bahsa wê were kirin jî wê ti encam wê pêşnekevin. Di wê pêvajoyê de wê di demên pêvajoya salên 2014an û wan de wê çawa wê kurdan wê di bin pêvajoyê de wê bihêlê wê bi pêvajoyên ku wê di wê temenê de bi wê hêviyê ên DAÎŞê ku ew hatibûna rêxistinkirin wê karibê wê fahmbikê. Di wê tememê de wê, ji aliyê ve wê weke firsendekê şikandina kurdan wê ji aliyê xwe ve wê li wê binerê. Tevî ku wê hêzên kurd wê bi biryara

agirbestê a ku wê rayadarên tirk wê bixwezin wê vekîşîna dervî sînor ew wê jî wê weke firsendê dixwezê wê bikarbênê û operasyonên dervî sînor ên li hemberê kandilê wê di wê temenê de wê werina kirin. Ev rewş wê ne tenê weke rewşna di encama siyasetek ku wê weke her rêyê ew ji xwe re weke mubah dibînê wê bibin. Weki din wê weke siyasetek ku wê di dîrokê û heta roja me de wê li herêmê serwer ku wê herêmê wê bikê qada xwûnê bê. Hemû pîrsgirêkên civakî, li şûn mayînê û ji dîrokê birina komên pêkhatiyên herêmê û hwd wê di encama wê de wê bibin.

Ji wê aliyê ve wê dema ku mirov binerê wê pêvajoya çareseriyê wê di aslê xwe de wê ji rewşa çareserîya pîrsgirêkê zêdetirî wê karibê wê di temenê pêşketinek weke ya ronansa herêmê de ku ew dikarê bi xwe re werênê wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman. Lê di wê temenê de wê, çawa wê di regekê de wê ji wê aliyê ve wê kirpendin û bi tefkirinên bi gotina pêvajoyê re wê tenê wê di dunguyek weke ya 'çekberdanê' de wê niqaşkirin jî wê di aslê xwe de wê di encama zihniyete şerxwez a desthilatdar û di dewama wê de metingerkirina herêmê ku ew dikê û wê di wê temenê de bi wê metingeriyê wê bide domandin de wê dikarê wê fahmbikê. Mijar ne mijare çekê ya, mijar wê mijare civakê û pêşketina wê û maf û azadiya wê û bi giştî statûya wê bê. Di wê temenê de divê ku ew li wê were hizirkirin. Di wê temenê de wê di temenê zihniyetên serwer ên tang ên herêmê de newê hizirkirin û derketina ser wê re wê weke aliyekê ku wê, pêvajoya çareseriyê wê wergerênê pêvajoyek ronansî. Wekî din tenê bi çekberdanê hizirkirina wê, ti çareseriyê bi xwe re wê newênê. Ber ku ew sedemên ku ew çek derxist li holê wê pêşî wê pêwîst bê ku ew bi wê werina fahmkirin û werina ji holê rakirin. Ev jî wê rewşa civake kurd û statûya wê bê. Wê pêkhatiyên din ên herêmê û rewşa wan ya jiyane wan bê. Ku rejim û rayadarên herêmê hem ji aliyên olî ve û hem aliyên din ên civakî ve êdî ew jiyane civakên herêmê mudahaleyê li lê nedin û pîrsgirêka wan ya bi jiyane xalkên herêmê re bi zihniyeta wê re dawiyê li wê werênin.

Ji wê aliyê ve wê pîrsgirêk wê aliyekê wê yê giring wê ji pêşneketin û li şûn hiştina herêmê ve jî wê girêdayî bê. Ji wê aliyê ve wê rewşên weke sînmayînê wê di temenê şer de wê bikarbênin. Civakên herêmê bi wê yekê nexwandî hatina hiştin û ev wê di wê temenê de wê baştirin wê weke ku wê di temenê pêvajoyên şer de wê werina bikarhanin. Di wê temenê de wê rejim û zihniyeta inkarker a li herêmê wê hemû cahaletên herêmê wê bikarbênê. Wê li ser wan re wê di bin maskeyên olî û hwd de wê bixwezin ku ew di temenê berjewendiyên xwe de û şerên xwe yên

herêmê de bikarbênin. Nexwe kesekê xwanda û bi zane wê bêgûman wê nikaribin di wê temenê de ew bikarbênin.

Ji wê aliyê ve rejimên herêmê pirr zêde pispore bûna ku ew rewşên bi wê rengê ên civakî li leyha xwe ya şer û hwd bikarbênin. Di wê temenê de pêvajoyek bi wê rengê a bo çareseriyê wê bêgûman piştgiriyên weke ji rojava, amarika û heta rûsya jî wê giring bê. Ber ku wê di wê temenê de wê de wê derfeta vala derxistina wê karibê ji holê rabikê. Ew jî di wê temenê de di temenekê cidî de wê fahmbikin û wê piştgiriyê bidina wê wê bo pêşaroja herêmê jî wê giring bê. Nexwe wê di encama zihniyetên serdest de wê esadek totalite û dikte wê herê û wê colaniyek bi wê rengê wê were. Wê ti farqe wê nebê.

Bi wê yekê wê pêşî wê zihniyet gûharin wê weke aliyekê wê yê giring bê ku ew bibê. Aliyên ku ew şer dikin wê weke minaq di pêvajoya çareseriyê de wê weke aliyekê din ê sêyem ê şopandina wê weke derve ê weke welatên ewropî û an amarika û hwd wê karibê encamên wê yên giring û dîrokî bi wê re wê derxê li pêş.

Aliyekê din jî wê bikeve ser rewşa kurdan. Ber ku ew di navaroka pirsgerêkê de na wê yekiti û tifaqe nava xw ew wê çêbikin. **Konferansa xwe ya netewî** wê li darbixin û wê êdî li herêmê di wê temenê de xwe di wê temenê de wê bidina nişandin. Nexwe wê weke rewşa qatbûyî wê hertimî wê temenê domandina pirsgerêkên xwe yên civakî û li herêmê bi giştî weke bi wê pirsgerêkê re wê di rengekê de wê bijin. Wê tenê wê li pirsgerêkê û êşên xwe wê yên nû wê li wan bar bikin. Ev dem weke demek dirokî wê ji wê aliyê ve wê firsendekê wê çêbikê û divê ku ew wê biikarbênin. Ev bo aşîti û pêşxistina aramiya herêmê û bi wê re kirina rêya pêşketinê a wê dema wê ya şariştanî de jî wê giring bê. Di wê temenê de wê aqilekê giştî ê ser wê re wê pêwîst bê ku ew di wê temenê de wê fahmbikê.

Civake kurd wê weke civakek herî mazin a li rojhilata navîn bê û wê ti rewşên wên weke statûyê nebin. Di wê temenê de herêkirina statûya wan ji aliyê netewên yekbûyî ve wê weke aliyekê wê yê din ku wê karibê ji pêşketina herêmê re bibê alikariyek mazin. Di wê temenê de saziyên navnetewî ên weke netewên yekbûyî europa, amarika û hwd jî wê di awayekê de wê di nava pirsgerêkê de bin. Lê di wê temenê de wê, di wê temenê de wê gihandina pêvajoyek çareseriyê li encamê wê her wusa wê fêdeyên wê li derve û li dora wê jî wê di wê temenê de wê bibê. Iro peneberiya di encama şerên ku wê dibin li europa dibê wê hema bêja beşek mazin ji gelheyên herêmê ên mazin wê di rengekê de wê biafirênê.

Di wê temenê de wê pêşxistina aşîfîyekê li herêmê wê di wê temenê de wê encamên wên dîrokî wê di wê temenê de wê bibin.

• **Abdusamet Yigit, kurdistan, cizirabota, 2025**